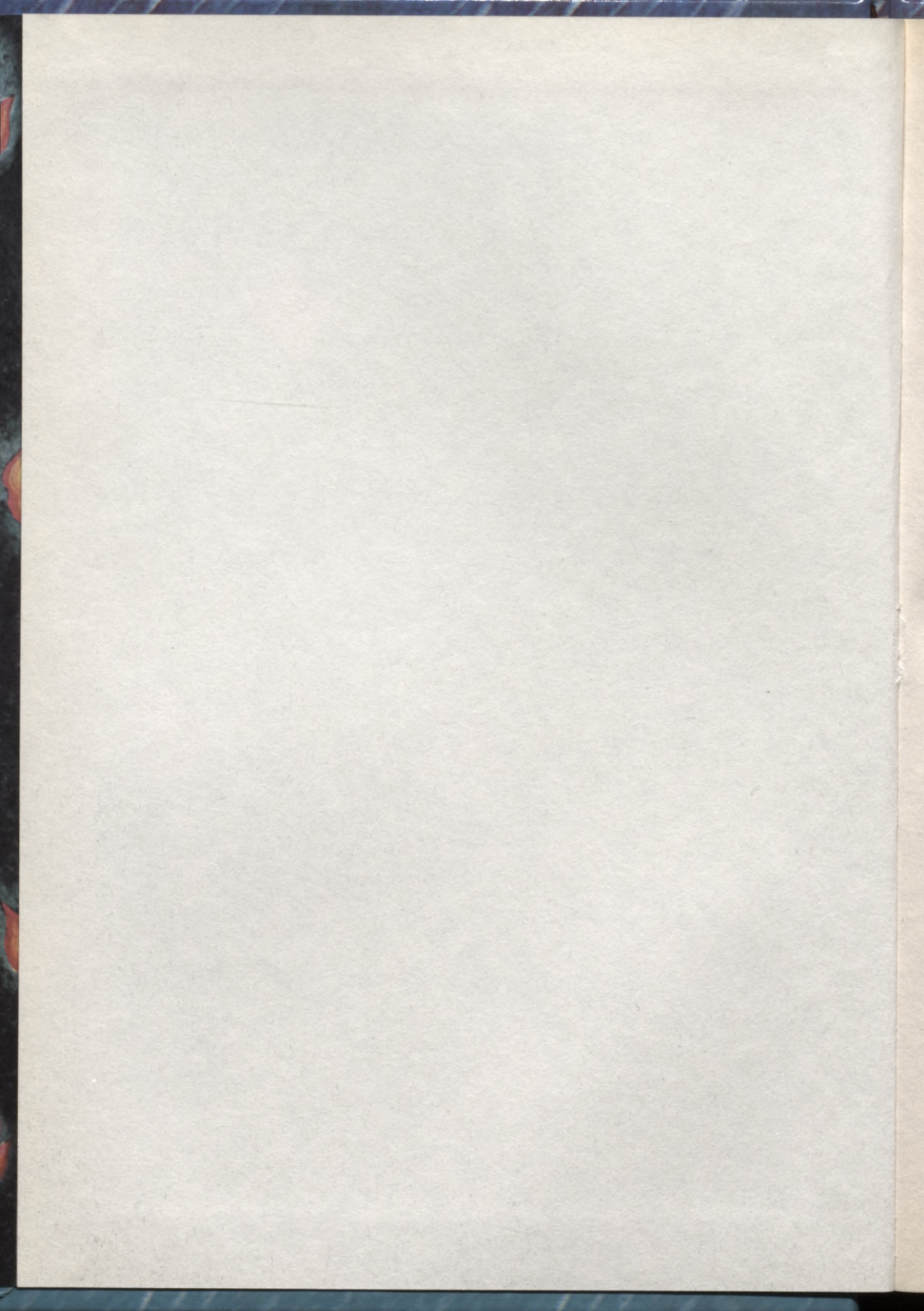

GUNTIS BERELIS

AGNESE
UN
TUMSAS
VALDNIIEKS

156336

2004-3

304

L
824

GUNTIS BERELIS
AGNESE
UN
TUMSAS
VALDNIIEKS

ZVAIGZNE ABC

821.174-93
Be 510

Latvijas Nacionālā
bibliotēka

0304038858

Māksliniece *Anita Kreituse*

Guntis Berelis

AGNESE UN TUMSAS VALDNIKS

Redaktore *Aija Lāce*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,
Rīgā, IV-1010. Red. nr. L-1636.
A/s "Poligrāfists", K. Valdemāra ielā 6, Rīgā, IV-1010.

© Guntis Berelis
© Apgāds Zvaigzne ABC
ISBN 9984-36-190-X
ISSN 1407-3730

PIRMĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnese nokļuva Jocīgās ielas
jocīgajā mājā, un arī par to, kā viņa sastapa
ugunscilvēcinu, un vēl par to,
kā Agnese atrada noslēpumaino grāmatu,
kurā ieraudzīja pati sevi.*

NEMAZ NE KĀDREIZ, kaut kad sensenos laikos... Un nemaz ne kaut kur tālu, tālu, aiz trejdeviņām zemēm un trejdeviņām jūrām vai sazinkādātur karaļvalstī... Šoreiz viss sākās tik tikko, tepat blakus, acu priekšā, degungalā, aiz ielas stūra. Īstenībā tas nav nemaz tik svarīgi – kad un kur. Galvenais – kas tad īsti notika. Par to – šajā grāmatā.

Kādu nakti Agneses nebija mājās. Mājās, saprotams, gāja vaļā šausmīgs satraukums un asaras, nepārtraukta zvanīšanās pa telefonu un tā tālāk. Mēs aptuveni varam iedomāties, kā tas notika, tāpēc par to nav nozīmes stāstīt. Tomēr jau tagad, pašā sākumā, droši var teikt, ka beigas būs laimīgas. Kā jau parasti. Vienkārši (kaut gan izrādījās, ka viss nebūt nav tik vienkārši) Agnese tonakt bija pazudusi, pilnīgi un neatrodami. Viņu nespētu atrast pat vislabākais pasaules detektīvs. Kur Agnese tonakt bija, kas ar viņu notika un ko viņa piedzīvoja un pārdzīvoja – to nu mēs

nevaram iedomāties. Gluži tāpat, kā nevarēja iedomāties Agneses tētis un mamma. Ja viņi varētu iedomāties, tad tik traka satraukuma nemaz nebūtu bijis.

Tātad: tajā naktī...

Nē, īstenībā viss sākās jau pēcpusdienā. Un, šķiet, sākās ar pulksteni.

Tētis atrada pulksteni. Viņš pats stāstīja, ka nācis no trolejbusa un ieraudzījis – pretī pa ielu ripo pulkstenis. Tētis, saprotams, to noķēris un iebāzis kabatā. Tas šķita savāds pulkstenis. Tiesa, tam bija – kā jau visiem pulksteņiem – gan ciparnīca, gan rādītāji, gan stikliņš, un tomēr Agnesei uzreiz likās, ka šis ir īpašs pulkstenis. Ietvars un mugurpuses vāciņš viscaur bija apzīmēts smalkām, tikko saredzamām līnijām, kas, kopā savijušās, veidoja sarežģītu rakstu. Tur bija dažādi dzīvnieki un puķes, un augu lapas, un kaut kādas noslēpumainas zīmes. Tāpat vien taču pulksteņus neapzīmē. Pulkstenis patiešām bija ļoti interesants, tikai netikšķēja, varēja uzvilkt, cik gribēja. Tētis pat noņēma vāciņu, ilgi pētīja un ar adatu bakstīja zobratīņus, bet pēc tam paziņoja – viņam liekoties, ka tas verķis esot pilnīgi un galīgi pagalam. Nekam nederīgs un izmetams. Kādas muļķības! Un kas par to, ka pulkstenis netikšķ? Galvenais – tas ir skaists, to taču var aplikt ap roku un nēsāt – un vēl apzināties, ka tāda pulksteņa nav nevienam citam. Turklāt ietvars – tajās vietās, kur mēdz ievērt siksnīņu, bija veidots īpatnēji – kā mazmazītiņas ķepiņas ar vēl mazākiem nadziņiem. Tāpēc Agnese

izdiedelēja pulksteni sev, vismaz uz pāris dienām – jo tētis teicās vēlāk aiznest laikrādi īstam meistaram, varbūt viņš mācēšot iepūst dzīvību. Agnese bija liela gudriniece un lieliski apzinājās: ja pulkstenis tiks viņai tagad, vēlāk visi par to aizmirsīs. Turpretī tikšošu un ejošu pulksteni neviens viņai nedos, jo Agnese visu pamanās nozaudēt.

Tā nu Agnese izgāja pagalmā ar pulksteni uz rokas – palielīties, parādīt citiem bērniem ķepiņas un savādos zīmējumus. Vispār tas izskatījās traki eleganti – paraut kreisās rokas piedurkni uz augšu un kādu brīdi papētīt zīmējumus, kas bija tik sarežģīti, ka likās – visu laiku mainījās. Katrā ziņā bija krietni interesantāk nekā vienkārši uzzināt pareizu laiku.

Patiesībā pagalms, kur izgāja Agnese, nemaz nebija kārtīgs pagalms, bet gan tikai pagalms vārda pēc. Kārtīgam pagalmam, kādu to iztēlojās Agnese, jāizskatās tā: tur jābūt sētai visapkārt, tur jābūt puķu dobēm un biezi saaugušiem ceriņkrūmiem, un jasmīniem (bieži tāpēc, lai var paslēpties); vēl tur jābūt lieliem vārtiem un mazākiem vārtiņiem, un varbūt pat pavisam maziņiem vārtiņiem... Un pašā pagalma vidū – maza, omulīga mājiņa ar sarkanu skursteni. Bet šeit nekā tamlīdzīga – ap milzu klajumu apstādītas milzu mājas. Nuja, vēl jau šūpoles, slidkalniņi un nonīkuši bērziņi, bet vietas tomēr pārāk daudz, tā uzskatīja Agnese. Var iet un iet, un atkal iet, bet nekur tā īsti nemaz nevar aiziet. Un no apkārtējo māju logiem visi blenž taisni virsū, it kā nekā cita nebūtu ko darīt. Nav kur paglābties no šiem ziņkārīgo acu skatieniem.

Kā par nelaimi, pagalmā nebija neviena bērna sa-
prātīgā vecumā. Tālab Agnese pavērās sava dzīvokļa
logos – vai tētis un mamma neredz – un žigli izslīdēja
starp mājām blakus pagalmā. Šādas izdarības gan
bija uz visstingrāko noliegtas – iet prom no logu-
priekšas, bet, ko lai dara, ja šeit neviena nav? Bet arī
kaimiņpagalms izrādījās tukšs. Kaut kas traks!
Varbūt visi bērni patlaban vakariņo savos dzīvokļos,
jo bija jau diezgan vēls, turklāt debesīs peldēja tādi
aizdomīgi biezi mākoņi. Ko iesākt?

Vēl varēja doties uz pavisam tālo pagalmu, kur
dzīvoja Agneses draudzenes no bērnudārza laikiem.
Uz turieni bija jāiet pa Jocīgo ielu.

Ieliņu par Jocīgo iedēvēja pati Agnese. Un tā pa-
tiesi bija drusku jokaina, it kā ieklūdusi no citas
pasaules vai aizmirsusies šeit no veciem laikiem.
Nevis asfaltēta, bet šaura un smilšaina. Apbūvēta
mazām mājelēm, kurās nu jau neviens vairs nedzī-
voja. Tētis stāstīja, ka mazās mājiņas drīz nojaukšot,
jo tās esot caurcaurēm satrupējušas, bet vietā sabū-
vēšot lielās mājas ar neīstiem pagalmiem. Patiešām
žēl, jo šīs nu reiz bija īstas mājas ar īstiem pagal-
miem – ar sētām, vārtiem (lieliem un maziem), dzīv-
žogiem un pavasaros koši ziedošiem ceriņiem... Šādā
mājā Agnesei ļoti gribētos dzīvot vai vismaz uz mir-
kli ielūkoties un iejusties – kā viņa tur varētu dzīvot.
Cik reižu viņa tētim nebija lūgusies, lai atļauj iz-
staigāt un izpētīt kādu no Jocīgās ielas mājām – bet
veltīgi, nedrīkstot un viss. Svešas mājas, vai maz kas
varot atgadīties.

Jocīgā iela bija knapi vēl pusē, kad sākās kaut kas šausmīgs. Vispirms – kaut kas žilbinoši uzzibsnīja; zibsnim sekoja tāds grāviens, ka Agnesei gandrīz vai ausis aizkrita un viņa aiz pārbiļa pietupās.

– Fū, pērkonš vien! – Viņa gan uzreiz attapās. – No tā jau nav ko būties, tikai zem kokiem nedrīkst stāvēt.

Bet pēc tam no debesīm nogāzās – patiešām nogāzās, nevis nolija – vesels ūdens blāķis, un Agnese acumirkli jutās tik slapja, ka slapjāka vairs nemaz nevarēja būt. Daudz nedomādama, viņa veicīgi spruka iekšā tuvākajos vārtos, pāri pagalmam, un tur jau gaidīt gaidīja lievenis, tāda maza nojumīte, zem kuras tīri labi varēja patverties no lietus.

Tā, tik tālu nu viņa būtu. Agnese zināja, ka tādi pēkšņi vasaras pērkonš lieti ātri pāriet. Tāpēc nebūs nekāda lielā nelaime, ja viņa nedaudz uzkavēsies un lielāko gāzienu pārlaidīs tepat.

Un ja nu...? Tagad...?

Nudien, kad tad vēl, ja ne tagad! Ir taču pienācis īstais brīdis kārtīgi izpētīt mājiņu. Tā ir pamesta, jo dažiem logiem pat izsistas rūtis. Tiesa, viņai bija mazliet tā kā bailes – pamesta māja, puskrēsļa, nebeidzami pērkonš rībiņi un zibens zibšņi... Kā tur bija ar tiem spokiem, kas iemīļojuši šādas pamestas mājas? Varbūt tur iekšā sēd viens spoks un gaida tieši viņu... Lai nu paliek spoki. Par tiem Agnese zināja tik maz un tik miglaini, ka šaubījās, vai tādi neradījumi pasaulē vispār ir. Turklāt viņa būs ļoti, ļoti uzmanīga.

Agnese vēra durvis, cik piesardzīgi vien spēdama. Vispirms pavēra šauru spraudziņu, pa kuru ielūkoties

ar vienu aci, tad pabāza galvu un pagaidīja, kamēr acis aprod ar tumsu, un beidzot ieslīdēja arī pati. Skatienam atklājās papīra driskām piegružots priekšnamas, pusparvērtas durvis uz iekštelpām un kāpnēs uz otro stāvu.

Izstaigājusi pirmo stāvu, Agnese jutās kādu nieku vilusies. Viņa cerēja ieraudzīt kaut ko sevišķu – ja ne gluži apslēptus dārgumus, tad vismaz ko tādu, kas īsti labi iederētos Jocīgās ielas mājā. Piemēram, mazas omulīgas istabiņas ar senlaicīgām mēbelēm un milzīgiem spoguļiem pie sienām. Vai vismaz vienu, aizmirstu šūpuļkrēslu. Agnese nekad nebija redzējusi īstu šūpuļkrēslu, vienīgi bildēs. Patiesībā viņa nemaz nezināja, ko grib šeit atrast. Bet kaut kam taču šeit bija jābūt! Kāpēc šī mājiņa viņu tā vilināja? Divas istabas – viena liela, otra mazāka, un virtuve ar sabrucinātu plīti. Turklāt ļoti pamesta un netīra māja – visur no sienām atplēstas tapetes, izmētāti lupatu višķi, dzelzs gabali, dēļu gali un citas drizas. Un vēl šī smaka, ko nespēja izvēdīt mūžīgais caurvējš, – oda pēc kaķiem un pelējuma.

Agnese atgriezās priekšnamā un palūkojās pa durvīm. Laukā aizvien vēl lija, gāza kā ar spaiņiem. Tad jau viņa vēl var izpētīt augšstāvu – ja nu tomēr kaut kas tāds... Kas “tāds” – to Agnese neizdomāja, jo, sperot pirmo soli pa kāpnēm, spalgi un biedīgi iečīkstējās pakāpiens, gluži kā par kaut ko brīdinādams. Piepeši viņa sajuta, ka vairs nav viena. Tā nebija baisā sajūta, kad šķiet – kaut kas briesmīgs stāv aiz muguras un ir bail atskatīties, vai – kādas spīdīgas acis blenž

no tumšā stūra, nepavisam ne. Vienkārši likās, kaut kas ir mainījies. Agnese mirkli sastinga, uzmanīgi ieklausīdamās lietus šalkoņā. Pēkšņi viņa saprata: bija sācis tikšķēt divainais pulkstenis. Klusi, pieticīgi un atturīgi, kā jau īstam pulkstenim pieklājas. Agnese apmulsa, bet pārlietu pārsteigta nejutās. Viņa taču zināja, ka jānotiek kaut kam sevišķam, jo šī tomēr ir Jocīgā iela un Jocīgajā ielā jābūt neparastām un jokainām mājām, kas tikai pirmajā acu uzmetienā mānīgi liekas parastas, un jokainās mājās jānotiek jokainām lietām.

“Ak tā? Nu tad beidzot,” viņa nodomāja. “Būs vismaz kāds, ar ko parunāties, kamēr laukā tāds pērkons.”

– Ejam? – to viņa vaicāja skaļi.

– No-teik-ti, – attikšķēja pulkstenis. Iespējams, tā tikai likās.

Otrais stāvs stipri vien atgādināja pirmo. Tāpat zem kājām čirkstēja stikla lauskas, tāpat sienās nez kāpēc bija sadzīts milzum daudz naglu, tāpat istabas bija tukšas un piedrazotas. Vienīgi zibeņi zibinājās it kā tepat aiz loga un katrs pērkona grands lika sadrebēt vai visai mājiņai.

Agnese attapās, ka viņa jau labu brīdi stāv pie loga, kurā, kā par brīnumu, vēl bija saglabājušās rūtis, un apburta raugās zibeņu sašvikotajās debesīs. Cik ilgi viņa jau ir prom no mājām? Stundu vai pusotras? Bet iziet pagalmā viņa teicās tikai uz piecām minūtēm...

– Tā nedrīkst, – Agnese izlēmīgi paziņoja. – Jāiet mājās, citādi tētis būs dusmīgs. Un lietus arī drīz beigsies...

– Tik-tik-tik-tik-tik-tik, – it kā pavisam saner-
vozējies, nobēra pulkstenis.

Nudien, viņš taču runā! Vai pulkstenis neteica –
pa-mek-lē-uz-ma-nī-gāk? Bet, kas jāmeklē, ja ar
pirmo acu uzmetienu jau tāpat redzams, ka istabās
bez putekļiem un visādām dražām nekā cita nav?

– Labi jau, labi, – Agnese nopūtās, paredzēdama
mājās krietnu brāzienu. – Bet tikai vēl mazu brīs-
niņu.

Viņa vēlreiz izstaigāja otro stāvu un mājas galā
uzdūrās vēl vienai istabai, ko pirmīt nebija pama-
nījusi, jo tā slēpās aiz šaurām durtiņām, kas drīzāk
atgādināja sienas skapja durvis, nevis ieeju istabā.
Īstenībā atrasto telpu par istabu nevarēja saukt, tik
maza tā bija. Vienkārši – skabūzis, kambaris vai tam-
līdzīgi. Vienrūts lodziņš bija tik ļoti noputējis, ka telpā
valdīja gandrīz pilnīga tumsa. Telpā ieejot, pulkstenis
bezmaz vai palēcās uz rokas un būtu nokritis zemē, ja
vien siksniņa neatturētu. Tas sāka tik aizrautīgi
tikšķēt, ka Agnese saprata: jā, šeit kaut kam jābūt,
kaut kam ļoti īpašam. Viņa nejauši sāpīgi apdauzīja
potīti un tikai pieliekusies ieraudzīja uz grīdas
priekšmetu, tādu pamatīgu, asi stūrainu priekšmetu.
Stūri patiešām bija asi, to apliecināja viņas potīte, bet
pats priekšmets pirmajā acu uzmetienā atgādināja
kārbu vai lādīti (hm, vai tiešām apslēpti dārgumi?).
Tikai krietni appētījusi un aptaustījusi priekšmetu,
Agnese atklāja, ka tas īstenībā ir grāmata. Tik milzo-
nīgu grāmatu viņa vēl nebija redzējusi – biezās, grum-
buļainās vākos, apkaltiņiem stūriem, galdiņa lielumā.

Tā bija tik smaga, ka knapi varēja kustināt. Un dīvaini – grāmata izrādījās aizslēgta. Aizslēgta – un viss; kas tur iekšā, nevar redzēt. Kur gan tas dzirdēts, ka grāmatas jāslēdz ciet gluži kā dārgumu lādes? Te kaut kas nav kārtībā, Agnese nosprieda – grāmata jādabū vaļā, lai tur vai kas. Varbūt pateikt tētim, lai viņš pēcāk atnāk un atmūķē slēdzeni?

Pulkstenis, kā lasīdams Agneses domas, sašutumā iečirkstējās.

– Ā! Atslēgai tepat kaut kur jābūt! – Agnese saprata, pietupās un sāka taustīties pa grīdu, jo tumsā neko nevarēja saskatīt. Pēkšņi kambarī palika gaišāks, šķita – pa lodziņu ielūkojās saule. Un piepeši, tepat blakus Agnesei uzmirguļoja mazmazītiņa zeltaina atslēdziņa. Tā noteikti bija ne vien zeltaina, bet arī no tīra zelta, jo tik sevišķa grāmata jāslēdz ar sevišķu atslēdziņu. Agnese pacēla no grīdas atslēgu, palūkojās augšup – un pārsteigumā sastinga.

Aiz loga joprojām nerimtīgi lija, un no saules nebija ne vēsts. Bet pie sienas, acu augstumā, virpuļoja dzīva uguns, mazs liesmu kamoliņš – lūk, kāpēc kambarī bija kļuvis gaišāks. Parasti uguns liesmas plivinās tikai uz augšu, bet šis ugunīgais kamoliņš bija īpašs – liesmiņas plivinājās gan uz augšu, gan uz sāniem un pat uz leju, galīgi aplami. “Tūlīt te viss aizdegies!” iešāvās prātā, un Agnese jau grasījās laisties lapās. Tomēr tūlīt viņa apdomājās, jo kamoliņš, kaut pēc skata bīstami ugunīgs, īstenībā rādījās pavisam miermīlīgs. Tas neizdvesa svelmi un karstumu, un uguns nebūt negrasījās ķerties klāt pie atlupušajām tapetēm

un sausajām koka sienām. Vēl vairāk – kamoliņš bija jauks, tāds mīlīgs un silts kā mazs, saritinājies zvēriņš. Jā, viņš noteikti bija dzīvs un, kā likās, izjuta dziļas simpātijas pret Agnesi.

Agnese nometās uz grīdas ceļos, jo kur apsēsties šai mājā nebija. Ar vieglu klikšķi viņa atslēdza grāmatu. Ugunsilvēciņš pieplivinājās tuvāk. Vāki bija biezi un smagi kā bruņas, lapas – nedaudz iedzeltenas un tik raupjas, ka nepatīkami švirkstēja pirkstos.

Vispirms Agnese mēģināja salasīt grāmatas nosaukumu, tomēr tas neizdevās, jo burti bija visai neparasti – it kā pazīstami, bet tik samežģīti, salauzīti un visādām astītēm apzīmēti, it kā pirms rakstīšanas kāds tos būtu saņurcījis sauļā un tikai tad uzplājis uz papīra. Vienbrīd viņai likās – kāds vārds tomēr salasīts, bet pēc brīža to vairs neizdevās izdarīt, it kā vārds pa mazo brīsiņū būtu pārtapis pavisam citā vārdā.

Ja jau nevar grāmatu izlasīt, neatliek nekā cits kā pievērsties bildēm. Bilžu tur bija ārkārtīgi daudz – tiesa gan, tās nebija krāsainas, toties sīki un smalki izzīmētas. Katru attēlu varēja ilgi pētīt un visu laiku atrast kaut ko jaunu un interesantu. Tur bija pilsētas skats no putna lidojuma: pilsēta ar mūri visriņķī, sargtorņiem, šaurām ieliņām, smailiem, augstiem māju jumtiem ar neskaitāmiem vējražiem. Bet pašā pilsētas vidū – pils ar daudziem torņiem un paceļamais tilts, un ielas pārpilnas sīciņām karietēm un sīciņiem jātniekiem.

“Droši vien tā ir pasaku pilsēta,” nodomāja Agnese. “Bet grāmata, varbūt tā ir pasaku grāmata? Žēl, ka nekā nevar izlasīt.”

Citās bildēs bija uzzīmēti dažādi cilvēki, tie varētu būt karaļi, prinči, marķīzi, grāfi, kā nu viņus visus tur sauca. Šiem cilvēkiem lielākoties bija dumji augstprātīgi ģimji. Agnesei viņi nešķita interesanti, tāpēc meitene tikai nopētīja viņu ģērbus – kas patiesi bija izcili grezni un iespaidīgi – un ātri šķīra lappuses uz priekšu. Tad nāca kauju zīmējumi, kuros jātnieki, plati ieplestām mutēm, vicināja pa gaisu zobenus. Tomēr krietni vairāk Agnesi ieinteresēja balles skats ar ļoti daudz dāmām garās, kuplās kleitās. Agnese nopūtās. Kur nu viņai tādas kleitas. Tālāk bildes kļuva tumšākas, vienvēdīgākas un pavisam garlaicīgas. Ne vairs piļu, ne kauju, ne garu kleitu, vien nošņurkuši un nevīžīgi cilvēciņi un pussabrukušas mājeles. Cilvēciņi sēdēja vai stāvēja kā iemieti, it kā apmulsuši vai nobijušies. Pēc tam Agnese uzšķīra lappusi ar mājiņu, visparastāko mājiņu – diviem stāviem, ar lievenīti, sīkrūtotiem logiem, cakaiņiem aizkariem un puķu dobēm pagalmā. Un krūmu puduri – tie noteikti bija ceriņi vai jasmīni. Jā, tieši tādā mājiņā Agnesei gribētos dzīvot, tāpēc viņa ilgi un pamatīgi pētīja zīmējumu, kamēr sāka likties, it kā mājiņa jau būtu reiz redzēta vai vismaz nosapņota.

Agnese pāršķīra veselu lapu žūksni. Tur bija attēlota istabiņa – ne vairs milzīgās zāles, kur mitinājās un ballējās augstprātīgie ģimji, bet maza, jauka istabiņa. Vēl precīzāk – skabūzis vai kambaris. Un apaļš galdiņš uz vienas pekas, un milzum liels atzveltnes krēsls liektām kājām un tādiem kā lāču vai lauvu purniem uz roku balstiem. Uz galdiņa – daudzburu svečturu pāris ar aizdegtām svecēm. Patiešām

skaisti svečturi, bet ne jau tie bija galvenais. Ar vienu roku atbalstījusies pret galdiņu, ļoti elegantā pozā stāvēja meitene. Arī tas vēl nebūtu nekas sevišķs, ja vien šī meitene nebūtu viņa pati, Agnese! Vai nu viņa sevi nepazīst! Uzzīmētā Agnese, starojoši un uzvaroši smaidot, raudzījās tieši acīs istajai Agnesei. Ko grāmata ar to gribēja sacīt? Pierādīt savu gudrību? Apmuļķot Agnesi? Viņa taču savu mūžu nav bijusi šai istabiņā un ne acīs nav redzējusi tādus galdiņus un svečturus. Bet kālab istaba tomēr šķiet tik pazīstama?

Agnese palūkojās apkārt. Patiesi, bildē attēlotā telpa noteikti bija šis pats skabūzis, kurā viņa patlaban, ceļos nometusies, pētīja grāmatu. Rau, vienrūts lodziņš, kuram attēlā priekšā piezīmēti smalki aizkari, un, rau, tajā stūrī vajadzētu būt varenajam atzveltnes krēslam, bet otrā stūrī – galdiņam uz vienas pekas, bet starp abām mēbelēm jāstāv viņai, Agnesei... Nudien nesaprotami!

Agnese nopūtās un turpināja šķirt lappuses. Jo tālāk, jo trakāk! Atkal viņa ieraudzīja sevi – un tieši tādu, kāda bija pašlaik. Sīka meitene, manāmi samulsusi un izbrīnījusies, tup kambarī uz grīdas un lielām acīm raugās grāmatā, kurā – arī to itin skaidri varēja saskatīt – attēlota vēl viena Agnese, nometusies uz ceļiem, un raugās grāmatā, kurā atkal ir Agnese, kas... Agnesei uz mirkli noreiba galva. No šīs bildes patiešām bija jāmulst. Un grāmata – tā nu ir pārlietu gudra grāmata. Šitādus pekstiņus viņa īsti nespēja izprast, tāpēc šķīra tik uz priekšu. Atkal

Agnese! Tikai šoreiz Agnese pagalam izbiedētu skatu stāv pagrabā ar velvētiem griestiem, turklāt mugurā tai kleita, kas drīzāk atgādināja maisu. Pēc kā viņa tā izskatās? Pēc ērma, nudien. Šitādu kleitu, ja to vispār var saukt par kleitu, viņai neviens ar varu mugurā neuzstīvēs! Un kas tās par ēnām, kas tie par dīvaiņiem lidoņiem Agnesei apkārt? Nekad nekādos pagrabos viņa nav līdusi un arī nelīdīs, tas taču ir skaidrs. Un vispār – vienatnē viņai ir mazdrusciņ bail no tumsas. Jā, grāmata ir gan bezgala interesanta, tomēr ļoti melīga.

Bet ko par to visu saka pulkstenis? Agnese ieklausījās. Pulkstenis nerunāja neko, tikai mierīgi pukstēja, tāpēc Agnese paraustīja plecus un šķīra grāmatu tālāk. Protams, atkal Agnese! – it kā nekā cita nebūtu ko zīmēt. Un šoreiz – milzīgā zālē ar augstiem, smailiem logiem. Arī tādā zālē Agnese nekad nebija bijusi. Viņai priekšā – tumša siena, caur kuru miglaini vīdēja kaut kāda reti ķēmīga radījuma aprises. Agnese pieliecās tuvāk, lai uzmanīgāk papētītu dīvaino ķemu, bet tad piepeši notika kaut kas neiedomājami šaušalīgs...

OTRĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnesi nekrietnā veidā aplēja ar ūdeni
no galvas līdz kājām, un arī par to,
kā viņa iepazinās ar Lielo, un vēl par tām
dīvainajām un neparastajām lietām,
ko Agnese uzzināja un pieredzēja.*

PIEPEŠI LEJĀ noblākšķēja durvis, kāds dārdīgiem, smagiem soļiem – tā, ka visa māja trīcēja, – lēkšoja augšup pa kāpnēm, nez ko aizsmakušā balsī aurodams. Agnese pietrūkās kājās un izmisīgi sāka meklēt paslēptuvi, bet kur lai paslēpjas pilnīgi tukšā telpā. Te no sparīga kājas spēriena atsprāga durvis un kāds briesmīgā balsī ierēcās:

– Ak redz, kur tu, maitasgabals, esi!

Agnese nepaspēja saskatīt, kas ir šis skaļais un rupjais cilvēks, kurš durvīm sper ar kāju un neganti lamājas, jo tai pašā mirklī viņu no galvas līdz kājām apšļāca ledaina ūdens šalts. Tik ledaina, ka pat kliedziens aizķērās rīkles galā un pārbīlis tā īsti nemaz netika laukā no domu dziļumiem. Ūdens trāpīja mutē, ietika acīs, strūkliņām tecēja pār muguru un vēderu – un kādu laiciņu viņa, acis berzēdama, neko neredzēja. Arī pēc tam Agnese neko neredzēja, jo gluži vienkārši sāka raudāt. Gan no pārbīļa, gan no

aizvainojuma – tā taču ir pārākā cūcība, ja kāds tevi ne no šā, ne no tā aplej ar ūdeni, turklāt vēl nepelnīti izsunī. Raudas nāca arī domas dēļ, kas pašlaik bija Agnesei prātā, – ko sacīs mamma, kad viņa, tāda slapja žurka, šņaukādāmās atnāks mājās.

Caur asarām Agnese saklausīja balsi. Tā nebija dusmīga un barga, tikai ļoti aizsmakusi gan.

– Ak, kungs un tētīt! – balss sēcoši brīnījās. – Kaut kas nedzirdēts! MAZA MEITENE!!!

Tieši tā arī balss sacīja – ar lielajiem burtiem un daudzām izsaukuma zīmēm.

– No kurienes te meitene? Un es, vecais muļķis, ūdeni taisni virsū! – balss murmulēja. – Meitene taču viscaur slapja! Klau, neraudi, mēs tevi tūlīt apžāvēsīm, tūlīt pat, tu tikai neraudi. Un vēl grāmatā arī, kungs un tētīt! Nu tikai būs, nu gan sāksies! Nāc, iesim lejā pie manis, – balss īpašnieks rādījās ne pa jokam izsists no sliedēm, pa brīžam runādams gluži nesakarīgi.

Agnese juta, kā viņu satver divas milzumlielas ķepas, – saudzīgi un mazliet neveikli paceļ gaisā, nes lejā pa kāpnēm, cauri priekšnamam – un ienes kaut kur, kur nemaz nav drēgns un caurvējains, bet kur plītī sprakšķ malka un ir pavisam silts, un smaržo pēc dūmiem.

Agnese izberzēja asaras un pavērās apkārt. Viņa bija apsēdināta uz plīts mūrīša tajā pašā pirmā stāva virtuvē, kuru pirms brīža bija izpētījusi un pārlicinājusies, ka virtuve ir izpostīta, logi izsisti, plīts sabrukusi. Bet tagad? Tagad te viss bija kā nākas –

skaidri redzams, ka virtuve ir apdzīvota, tajā atrodas dažādi nepieciešami priekšmeti. Galds, pāris krēslu, plaukti, pie vienas sienas – putnubūrim līdzīgs pulkstenis, no kura izlīdusi laukā dzeguzīte, kas bēdīgi nokarājās gar ciparnīcu. Virtuve varēja gan būt gaišāka un tīrāka, bet vienalga – pa kuru laiku notikušas šīs pārmaiņas? Varbūt acu apmāns? Un kad tad acis viņu mājīgušas – pirmīt, pamestajā virtuvē, vai tagad, apdzīvotajā virtuvē?

Agnese sagrozījās uz mūrīša un prātoja, ko tagad darīt. Kaut kas bija jāsaka, vismaz jāatvainojas tam varen lielajam un druknajam cilvēkam, kas pašlaik rosījās ap plīti. Agnese uzreiz nokrustīja viņu par Lielo, jo viņš patiesi bija liels, tik liels, ka šķita – visa viņam ir par daudz. Augumā Liellais bija krietni izstiepies, tā pakausis brīžiem vai skārās pie griestu sijām; resnumā viņš bija tik biezs, ka vēders nepārtraukti uzgrūdās te plitsmalai, te galdam, te parāva līdzī kādu krēslu. Matu un bārdas arī viņam bija par daudz – nepieciešamības gadījumā bārdu varētu aptīt ap kaklu kā šalli. Un didīgs viņš bija gluži vai neciešami. Plašā vēzienā no galda uz plīti šāvās tēj-kanna – un vāciņš, protams, aizlidoja pagaldē. Pēc tam kad Liellais ielīda tam pakaļ, galds, uzgūlies viņa pleciem, pārceļoja vai pusvirtuvi, kamēr Liellajam izdevās izkļūt no galda kāju žņaugiem. Tad šķindēja tēj-kanna, šķindēja plīts durtiņas un riņķi, šķindēja kaut kādas skārda kārbas – un tas viss vienlaikus. Vai nu šis cilvēks virtuvei bija par lielu, vai virtuve viņam – par mazu. Tas nu bija skaidrs.

Vienā mirkli tējkanna uzburbuļoja, un Agneses rokās pēkšņi uzradās ļoti karsta krūzīte. Aizsmakusi balss nepārtraukti runāja par mazo meiteni – kāds tur brīnums, vai tad mazu meiteņu pasaulē trūkst? –, neļaudama Agnesei iestarpināt kaut vārdu, runāja arī par saaukstēšanos un karstu tēju. Jā, no ledainā ūdens šalts viņa droši vien bija apaukstējusies – degunā sāka aizdomīgi kņudēt, un Agnese paklausīgi dzēra tēju – ļoti negaršīgu, tēju bez cukura.

Beidzot Lielais apsēdās. Virtuvs uzreiz kļuva plašāka, jo tagad viņš vairs nebija visur, bet tikai vienuviet.

– Es nezināju, ka šeit kāds dzīvo, – nedroši ieteicās Agnese. – Man likās, ka mājiņa ir pamesta...

– Mazā meitene, saki, kā tu šeit nokļuvi? – Lielais viņu pārtrauca un tūlīt, it kā taisnodamies, piebilda: – Es nevarēju zināt, ka tu esi tajā istabā. Biju jau sataisījies uz gulētiešanu, pat gultu saklājis, izgāju uz mirkli laukā un skatos – logā gaisma. Skaidra lieta, atkal sasodītie liesmekļi. Visur tie pamanās ielīst, nekad nevari būt mierīgs. Nedrīkst taču pa nakti mājās atstāt dzīvu uguni! Vēl nodegs... Tāpēc es grābu spaini – un, redz, kā sanāca. Un vēl tā grāmata...

Agnese īsti neizprata, kālab Lielais tik bijīgi piešauc grāmatu. Vai tad viņš nezina, kas atrodams paša mājas otrajā stāvā? Un kas tie par liesmekļiem? Tomēr viņa neko nejautāja – to visu varēs noskaidrot vēlāk –, nopūtās un sāka stāstīt. Kā tētis atdevis viņai sabojātu pulksteni, kas izrādījies nemaz ne sabojāts. Kā viņa, glābjoties no negaisa, iemukusi vecajā,

pamestajā mājā, kas izrādījusies nemaz ne pamesta. Kā atradusi grāmatu un skatījusies bildes. Un, galu galā – kā izdzirdusi briesmīgos soļus uz kāpnēm.

Liels uzmanīgi klausījās un māja ar galvu. Visvairāk viņu satrauca stāsts par to, kā negaidīti atdzīvojies pulkstenis. Taisnību sakot, Agnesei Liels sāka tīri labi patikt – kaut vai tāpēc, ka bija tik liels. Un arī tāpēc, ka nerājās, kaut gan Agnese bez atļaujas bija ienākusi svešā mājā, bez atļaujas visu izstaiģājusi un izpētījusi, bez atļaujas atslēgusi aizslēgtu grāmatu. Agnesei sametās bail – ko tikai visu tik īsā laikā viņa bez atļaujas nebija darījusi! Tāpēc Agnese nolika pusizdzerto krūzīti uz plītsmalas un izlēmīgi paziņoja:

– Man jāiet mājās. Laukā tūlīt būs tumšs, un es uz šejieni vispār nedrīkstēju nākt.

Liels samulsa un nez kāpēc sāka raustīt sevi aiz deguna, kas jau tā bija vairāk nekā pamatīgs. Tad, stomīdamies un pieklusdams vai pēc katra vārda, ierunājās:

– Nu, kā lai to pasaka... Redzi... Esmu jau šo to dzirdējis par mazo meiteni, kas atnāks... un par grāmatu... Un te nu tu esi, bet es domāju, ka tās tikai muļķības vien. Kas to varēja zināt, ka mazā meitene uzradīsies tieši manā mājā? Īstenībā tas ir ļoti jauki, ka tu esi šeit, man patiešām par to prieks...

Par ko viņš tagad runā? Agnese atkārtoja vēl noteiktāk un skaļāk:

– Es gribu mājās. Citādi tētis un mamma šausmīgi uztrauksies.

– Jā... Man liekas, ka šovakar tev neizdosies tikt līdz mājām. Lai kā tev gribētos. Bet tas nekas – tu droši vari pārnakšņot pie manis. Vietas pietiks. Un, paskat, laukā list lietus... Kur tu tādā lietū iesi?

– Tā nedrīkst! – Agnese satraukti iesaucās. – Man noteikti jābūt mājās! Kā tu to nesaproti! Un kas par to, ka list lietus? Tu taču vari mani pavadīt. Vai tad lietussarga tev nav?

– Lietussarga? – Lielais pavisam apjuka. – Nē, lietussarga gan man nav. Redzi, kā tas ir... Tu nemaz nezini, cik tālu esi no savām mājām. Un es nezinu, kā tu vari nokļūt atpakaļ. Bet, ja jau tu te esi uzraudusies, tad noteikti reiz nokļūsi arī atpakaļ, par to neuztraucies. Iedomājies, ka tu esi ietikusi pasakā... Tiesa gan, šī nav tā jaukāka pasaka, bet tur nu nekā nevar darīt.

– Pasakā? – Agnese pārvaicāja, neticēdama savām ausīm.

– Nujā, pasakā... Un, lūk, tu mierīgi gulēsi šeit visu nakti, bet tētīm un mammai liksies, ka pagājusi tikai viena minūte. Viņi pat nepamanīs, ka tu esi pazudusi. Jokaina būšana, bet tā tas ir. Un no rīta – tad jau paskatīsimes, ko darīt. Gan viss nokārtosies.

Agnese īsti nezināja – ticēt vai neticēt Lielā teiktajam. Pasaka? Vispār jau tas labi izskaidro notikušo – gan pulkstenīša negaidīto atdzīvošanos, gan to, ka grāmatā viņa ieraudzīja pati sevi, gan neapdzīvotās mājas pēkšņo pārvērtību. Un tādi ugunsilvēciņi arī mēdz būt tikai pasakās. Pasakas nav jāizskaidro, pasakas nav jāsaprot – pasakām ir vienkārši jātic,

citādi nav interesanti. Tāpēc Agnese nolēma noticēt Lielā vārdiem un iet gulēt. Tikai – ko nozīmē tas, ka šī pasaka neesot no tām jaukākajām? Vai tad ir arī nejaukas pasakas? Nudien, mīkla mīklas galā.

Taisnību sakot, Agnesei nemaz negribējās atkal vilkt mugurā slapjo kleitu, rausties lejā no mūrīša un iet ārā liedēties. Lietus ir patīkams tikai tad, kad bungo pa rūtīm un kad plīti jauki sprakšķ malka, kā patlaban. Arī plakstiņi nemanot vērās ciet – vienreiz, otrreiz... Kaut kur tālumā pagaisa aizsmakusi balss, kas joprojām runāja par pasakām un mazām meitenēm, un Agnese tik vien vairs spēja sajust, ka tiek nesta, guldīta, apsegta ar durstīgu segu un mīļi nopaijāta. Pulkstenītis tepat pie auss tikšķēja pavisam rāmi – tad jau viss labākajā kārtībā.

* * *

Atmodusies nākamajā rītā, Agnese vispirms nosprieda, ka gulta ir pārāk neērta un cieta, lai tādā varētu gulēt un kārtīgi izgulēties. Un spilvena arī nav. Viņa ilgi gulēja atvērtām acīm un domāja. Vispirms – par to, kur viņa atrodas un kā šeit nonākusi. Ar šīm domām nebija grūti tikt galā. Tomēr galvenais – kas viņa tagad ir? Vai joprojām tā pati Agnese, kas vakar paslēpās no negaisa vecajā mājā? Vai arī – tā Agnese, kas bija uzzīmēta grāmatā? Varbūt pasaku Agnese, ja jau te visriņķī, kā apgalvoja Lielais, ir pasaka? Taču nekā pasakaina viņa sevī nespēja saskatīt – meitene kā meitene. Un kur tad pati pasaka? Ha, cieta gulta, vēders kurkst, auksti. Tad nu gan pasaka! Nu, labi.

Vakardiena lai paliek vakardiena, bet šodien paskatīsimies, vai tā ir pasaka vai kas cits.

Agnese izlīda no segas apakšas un salīgi nodrebinajās. Laukā lielais lietus bija mitējies, tikai drusku vēl smidzināja, un palaikam pie loga rūts piegrabinājās zars. Uz gultas gala bija uzvesta viņas kleita – izžuvusi gan, bet neizgludināta. Un vēl – kaut kas maisveidīgs. Aplūkojusi to tuvāk, viņa atklāja, ka maisveidīgais ir Lielā džemperis – tikpat raupjš un dzeldīgs kā sega, tomēr, uzvilkts mugurā, tas acumirkli izdzenāja drēgnumu pa istabas kaktiem. Piedurknes nokarājās turpat vai līdz potītēm, bet tās jau varēja atlocīt. Pilnīgai laimei vēl pietrūka jostiņas – melnas ar sudrabainu sprādzi; tad visi domātu, ka viņai mugurā ir džemperkleita. Sliktākā gadījumā viņa samierinātos arī ar aukliņu. Bet tagad – interesanti, pēc kāda ērma viņa izskatās? Lielajam laikam pat spoguļa nav!

Agnese izgāja virtuvē. Lielais darbojās ap plīti – bet ļoti gausi un slinki, nemaz vairs ne tik vētraini kā vakar. Panna viņa rokās izskatījās smieklīgi maza.

– Labrīt, Lielais! – Agnese pasveicināja.

– Ko? Ko tu teici? – Lielais izbrīnīti pablenza no matu apakšas un paraustīja sevi aiz deguna.

– Labrīt!

– Nē, tu vēl kaut ko teici!

– Labrīt, Lielais! – Agnese pacietīgi atkārtoja.

– Lielais?

– Nuja. Tu taču tā arī nepateici, kā tevi sauc. Un es izdomāju – saukšu tevi par Lielo. Tas tāpēc, ka tu

esi liels un resns. Bet, ja es sauktu tevi par Resno, tu noteikti apvainotos. Un mani sauc Agnese. Driķst, es tevi sauķšu par Lielo?

– Lielais?... Hm... Lielais... – Rādijās, ka viņš piesardzīgi garšo kaut ko piparaini asu, baidīdamies apsvilināt mēli. Garša laikam bija pieņemama, jo Lielais tikai piebilda: – Lai ir Lielais. Taisnību sakot, es nemaz neatceros, kā mani sauc, – un uzkrāva Agnesei uz šķīvja milzīgu porciju ceptu kartupeļu. Agnesei šausmīgi negaršoja cepti kartupeļi, it sevišķi no rīta, kad viņa vislabprātāk apēstu, piemēram, kādu ābolu. Turklāt šie kartupeļi bija sevišķi negaršīgi – vietām piedeguši galīgi melni un rūgti, vietām – zaļi un cieti. Kas tā par pasauli, kur nekas nav kā pie cilvēkiem? Tēja bez cukura, gulta cieta un bez spilvena, sega, džemperis kož, galds sašķiebies, krēsls draudīgi čīkst un grīļojas...

Agnese negribīgi apēda pāris kumosīņus, pabakstīja ar dakšiņu – jā, un arī dakšiņa, redz, aprūsējusi – un apvaicājās:

– Bet vai nekā cita tev nav?

– Cita? Tev negaršo? Nav man nekā cita, nav... Tie paši kartupeļi no rīta līdz vakaram. Un arī tie jau iet uz beigām...

Lielais likās tīri vai nelaimīgs, ka nevar pienācīgi uzcieņāt Agnesi. Kas ar viņu noticis? Vakar viņš bija vai īsts virpuļviesulis, kas savērpa ap sevi kustībā visu virtuvi, bet tagad – tāds neizlēmīgs un sašļucis, it kā pusaizmidzis. Tā, un atkal pie deguna! Un ņurca, un rausta tā, ka mati un bārda kustas vien.

– Tev vajadzētu aiziet pie friziera. Citādi tu izskaties pēc laupītāja, – piezīmēja Agnese.

– Pie friziera?

– Noteikti. Un nagi arī tev jāapgriež.

Liels izskatījās galīgi satriekts un labu brīdi pētīja savus nagus, it kā redzētu tos pirmo reizi. Agnese apžēlojās un neaizrādīja, ka arī kreklu nebūtu par ļaunu izmazgāt un piešūt iztrūkušās pogas, un aplīdzināt skrandainos bikšu galus, un...

“Tā iet, ja cilvēks dzīvo bez sievas,” nosprieda Agnese, bet vairāk neko neteica; nav taču pieklājīgi ciemiņam mācīt saimnieku, kas jādara un kas nav padarīts.

– Nujā, nagi, – sacīja Liels un aplkusa.

Neveiklais klusuma brīdis ieilga. Agnese pārsteigta vēroja, kā Liels sakņup krēslā, kā viņa acis kļūst miglainas un miegainas un drūmi blenž sienā, kā rokas bezspēcīgi guļ uz ceļgaliem. Vai tiešām Agneses itin saprātīgie aizrādījumi par matiem un nagiem tā aizvainojuši Lielo? Varbūt Liels ir ļoti jūtīgs cilvēks un dziļi pārdzīvo savus trūkumus? Lai nu kā tas būtu, bet bēdīgais un vienaldzīgais ģimis viņam nepavisam nepiestāvēja.

– Es vakar atradu grāmatu, – Agnese ierunājās.

– Un tur bija visādas jocīgas bildes, no kurām es nekā nesapratu. Izlasīt arī es nemācēju... Varbūt tu man varētu pastāstīt, kas tā ir par grāmatu, un drusciņ palasīt priekšā? Tur ir tādi dīvaini burti...

Grāmata gulēja tepat virtuvē uz plaukta blakus krūzītēm un šķīvjiem, un, tā kā Liels turpināja

nikulīgi sēdēt, Agnese pati ar milzīgām pūlēm nocēla grāmatu un nolika to Lielajam priekšā.

– Palasīt? – viņš pat it kā sabijās.

– Nu, lūdzu!

– Palasīt, palasīt... Un kāpēc gan ne? Nekad nevar zināt, kas no tā sanāks.

Te Lielais pavērās pa logu, it kā pārbaudīdams, vai kāds viņu neredz, pēc tam ilgi meklēja pa milzīgajām kabatām zelta atslēdziņu un, kad bija to izķeksējis, tikpat ilgi resniem, neveikliem pirkstiem mūķēja vaļā smalko slēdzenīti. Agnesei pat izlikās, ka Lielais tīšuprāt velk garumā laiku.

Grāmatas vāks atvērās – un uzreiz milzu satraukumā skaļi iečirkstējās pulkstenis, it kā par kaut ko brīdinādams. Un tajā mirklī Agnese ieraudzīja, ka virtuves kaktos sabiezē tumsa, kļūdamā gandrīz vai taustāma, un melniem, zemiem vāliem veļas laukā, taisni viņiem virsū – gluži kā aprīt gribēdama. Agnese, glābiņu meklēdama, pievirzījās tuvāk Lielajam, gribēja kaut ko teikt, bet vārdi nenāca pār lūpām, tik šausminoša šķita tumsa. Un Lielais arī neko nespētu palīdzēt – viņš bija bezspēcīgi atzvēlies krēslā, aizvēris acis un saķēris rokās galvu kā briesmīgās sāpēs. Tumsa rādījās dzīva, tāpēc vēl jo biedīgāka, tā lēni, bet noteikti tuvojās.

– Lielais, tumsa mūs apēdīs! – Agnese aizžņaugtā balsī iepīkstējās.

Tikai ar milzīgu piepūli Lielajam izdevās sakustēties, pastiept roku un aizcirst grāmatu. Acumirklī tumsas vāli nomierinājās un salīda atpakaļ kaktos.

Lielais smagi noelsās, noslaucīja sviedrus no pieres, pēc tam steidzīgi aizslēdza grāmatu un iecēla to atpakaļ plauktā. Agnese, īsti neapzinādamās, kāpēc, pakampa atslēdziņu un noglabāja kleitas kabatā. Viņai likās, ka grāmata ir tā, kas uzsūtījusi baismīgo tumsu un neciešamās galvassāpes Lielajam, un tāpēc būs labāk, ja viņš vispār vairs nevarēs to atslēgt.

– Kas tas bija? – mazliet nomierinājusies, Agnese vaicāja un bažīgi ielūkojās virtuves kaktos. Bet tur no biezās tumsas vairs nebija ne vēsts, vienīgi putekļu vairāk, nekā pienāktos būt labi sakoptā virtuvē.

– Eh, lai jau paliek, – Lielais izvairīgi atmeta ar roku un vēl tikai piebilda: – Tie mošķi ir visur, un neko tiem nevar padarīt. Pats biju vainīgs, nevajadzēja bāzt degunu, kur nedrīkst. Zini ko? Labāk iziesim laukā, izvēdināsim galvu. Tad tu redzēsi, kā mēs šeit dzīvojam.

TREŠĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnese pieredzēja lielo cīņu ar liesmekļiem,
un arī par uzbrukumu Lielā mājai,
un vēl par to, kā Agnesei tikai par mata tiesu
izdevās izvairīties no skrandulāču gūsta.*

LIELAIS NO AIZDURVES izvilka divus netīri pelēkus rupja auduma apmetņus un vienu iedeva Agnesei. Apmetnis izrādījās tik apjomīgs, ka tajā varētu satilpināties vismaz trīs Agneses. Tomēr Lielais atrada vienkāršu izeju – viņš noplēsa apmetņa apakšējo pusi, un tagad tas bija pašā laikā. Mugurpusē kūlājās kapuce, zem kuras varēja paslēpties no nepārtraukti miglojošā lietus, un Agnese iedomājās, ka viņa varbūt ir līdzīga mazai mūķenītei.

Viņi izgāja pagalmā. Tā bija pagalam bēdīga aina – viss piemircis līdz pēdīgai iespējai, zālīte nonikusi un pieplakusi zemei, koku un krūmu zari no ūdens smaguma drūmi noļukuši, zem kājām šļakstēja dubļi. Lai nu kā, bet slapjuma te netrūka. Agnesei uzreiz samirka kājas, tomēr viņa nežēlojās, jo saprata, ka Lielā apmetni gan var padarīt mazāku, toties viņa zābakos Agnese pazustu ar visām ausīm. Nu, ne gluži tā, bet gandrīz.

Pelēki mākoņi, pelēka gaisma, pelēki dubļi, pelēkas mājas. Visa pasaule, cik vien redzams, piesūku-

sies ar riebīgo, pelēko miglu. Pat gaisss likās pelēks un slapjš. Gribot negribot arī garastāvoklim bija jāpaliek drūmi pelēkam. Sētas vārtni nez kur bija pazaudējuši viras – Lielajam nācās ar ceļšanu nocelt tos sāņus. Pēcāk Agnese ievēroja, ka citām mājām nebija pat tādu vārtnu un dažām nebija arī pašu sētu – sagāzušās tās melnēja tepat ceļmalā. Šī neapšaubāmi bija tā pati Jocīgā iela, tās pašas mazās, jaukās un tik valdzinošās mājiņas, uz kurām ar tādu skaudību bija raudzījusies Agnese. Bet bez saules (jā, kur palikusi saule? kaut arī mākoņi rādījās paklīduši un arī lietūs aprimis, tomēr sauli nekur nemanīja; likās, pelēkā gaisma plūda no visām debesīm reizē, nevis no vienas vietas, kur varētu būt paslēpusies saulīte) Jocīgā iela vairs nemaz neizskatījās patīkami jocīga. Pilnīgi pretēji – tā šķita drūma un pamesta, lai arī mājiņas bija apdzīvotas. Dažviet logos plaiksnījās sveču gaisma. Mājiņās arī dienā neiztika bez svecēm, sevišķi tādā miglainā dienā kā šī. Elektrību te laikam nepazīna.

Agnese paraudzījās apkārt. Viņa bija pieradusi, ka tepat aiz Jocīgās ielas sākas jauno, augsto māju kvartāli. Dzīvojot augstajās mājās, Jocīgās ielas jaukās mājiņas vilināt vilināja, tā bija gluži cita, mazliet noslēpumaina pasaule. Bet tagad? Vienvienīgi dubļi, netīrība un nevīžība. Pārdesmit grausti sastādīti abpus ceļam, bet tur, kur reiz atradās jaunās mājas, bija pļavas. Tajās, slinki acis virinādamas, ganījās izkāmējušas govīs, bet aiz pļavām, pelēkajā miglā knapi saskatāma, slējās tumša meža siena.

“Man šeit nepatīk. Ļoti skumja vieta,” nodomāja Agnese, un viņai šausmīgi sagribējās uz mājām. Ko vakarvakarā teica Lielais? Gan jau viss nokārtošoties? Interesanti, kur tad ir tā kārtība? Caurcaurēm nekārtīga būšana...

Agnese jau gribēja atgādināt Lielajam, ka viņai sen laiks būt mājās, kad ieliņas viņā galā atskanēja satrauktas, bļautīgas balsis, un tūlīt garām, dubļus uz visām pusēm šķaidīdams, aizbrāzās ļaužu bariņš. Visiem rokās spaiņi, pilni ar ūdeni. Vai tad šeit kaut kur vēl slapjuma par maz?

– Liesmekļi! Tie ir liesmekļi! – iebrēcās Lielais un, saķēris Agnesi aiz rokas, smagiem, lumpacīgiem soļiem rāva viņu ap mājas stūri šaurā šķērsieliņā pakal ļaužu bariņam.

Agnese bija jau gluži aizsusies, kad viņi pieskrēja pie kāda galīgi šķība šķūņa, ap kuru, satraukti žestikulēdami, drūzmējās cilvēki. Gandrīz katram rokās bija spainis, dažam pat divi, un tūlīt arī piebrauca pajūgs ar milzīgu mucu un kādu dīvainu ierīci, par kuru Lielais paskaidroja, ka tas esot pumpis.

– Kas ir šie liesmekļi? – ievaicājās Agnese, kaut arī zināja, ka Lielais vai nu negrib, vai arī nemāk neko izskaidrot.

– Liesmekļi – tie ir tādi neradījumi. Neviens nezina, no kurienes šie cēlušies, bet visur, kur parādās liesmekļi, paliek vēl ļaunāk. Viņi salien mājās un tad tās aizdedzina. Visnelādzīgākais ir tas, ka liesmekļiem neko nevar izdarīt, viņus var tikai aizdzīt. No ūdens šie tomēr drusku baidās. Šeit esot atrasts vesels liesmekļu

pūznis. Gan tu redzēsi, kā spruks laukā, kad laidīs ūdeni virsū! Uh, sasodītie!

Lielais bija tik saniknojies, ka padraudēja šķūnim ar dūri. Agnese ievēroja, ka no šķūņa spraugām staro spoža gaisma, it kā iekšā kurētos milzu uguns-kurs.

– Kāpēc šķūnis nav aizdedzies, ja tas pilns ar liesmekļiem? – skaļi prātoja Agnese un atcerējās sastapšanos ar liesmekli vai, kā viņa to iedēvēja, uguns-cilvēciņu, kurš nebūt nelikās ļaundabīgi noskaņots. – Kālab tie nenodedzina šķūni uzreiz, ja ir tik slikti, bet gaida, kamēr viņus atradīs?

– Šodien nedeg, bet var nodegt rīt! – atbildēja Lielais. – Ja tie neradijumi ir ķērušies klāt, tas nodegs!

Kamēr Agnese gudroja, kas Lielā atbildē nav īsti pareizi, ļaudis izkārtojās pusaplī ap šķūņa durvīm, pie mucas tika pievienota resna šļūtene, un divi vīri ņēmās cilāt pumpja sviras. Kāds pieskrēja pie šķūņa, atrāva vaļā durvis un steidzīgi atsprāga sāņus. Agnese uz mirkli aizvēra apžilbušās acis, liesmekļi izstaroja tik spožu gaismu, it kā šķūnī nevis kurētos uguns-kurs, bet būtu ieslodzīta maza saulīte.

Spēcīga ūdensstrūkļa ietiecās tieši atvērtajās durvīs. Liesmekļi, gluži kā atbildēdami ūdensstrūklai, plašā un varenā gaismas šaltī šāvās laukā. Bet tie nekur nepagaisa, ūdens nespēja apslāpēt liesmiņas. Turklāt liesmekļi nemaz neizbijās un pat nedomāja bēgt; gaismas šalts sadalījās sīkākās strāvās, kuras virpuļoja un līkumoja, un pinās ap un starp cilvēkiem, it kā tīšuprāt viņus kaitinot. Acumirkli

sacēlās neiedomājams tracis un jūklis. Tādu aurošanu, bļaušanu un spieģšanu Agnese savu mūžu nebija dzirdējusi. Kļiedza visi, kas varēja kliegt, un tik skaļi, cik vien rikle turēja. Pie tam katrs grāba savu spaini un mēģināja uzliet liesmekļiem ūdeni, tomēr izrādījās, ka liesmekļi ir neaptverami veikli un izmanīgi – kamēr cilvēks ievēzējās, kamēr notēmēja, tikmēr liesmeklis jau sen bija cituviet, un ūdens šalts parasti trāpīja blakusstāvētājiem, samērcējot tos līdz ādai. Kliegšana tādēļ mazāka nekļuva. Nesnauda arī vīri pie šļūtenes – viņi cītīgi aplēja katru, kas vien patrāpījās ūdensstrūklai ceļā. Īsā laikā visi bija caurcaurēm slapji. Tas šajā nemīligumā un drēgnumā nebija nemaz tik patīkami, tomēr neviens pat nedomāja rīties.

Agnese pagaidām tika cauri sveikā un izbrīnījusies vēroja šos trakumus. Viņasprāt, liesmekļi nemaz nebija bīstami. Tie nebija kaut kādi liesmekļi – pats vārds jau skanēja nievājoši –, bet gan mīlīgi uguns-cilvēciņi, dzīvas radības. Kālab tāds tracis? Ja reiz uguns-cilvēciņiem iepaticies šis šķūnis, vajadzēja taču ļaut, lai viņi tur dzīvo! Kam gan citam derīgs tāds vecs un sašķiebies šķūnelis?

Pēkšņi uguns-cilvēciņi savērpās ap Agnesi, izveidodami ugunīgu jumolu, caur kuru knapi vīdēja ļaužu un ēku aprises. No sākuma Agnese mazliet izbijās, tik negaidīti nokļuvusi ugunīgas bumbas centrā, bet tūlīt pat nomierinājās, jo uguns-cilvēciņi nemaz nebija dedzinoši – uzvēdīja tikai patīkams siltums, kāds nāk no spožas saules. Ļaudis rīkojās netaisnīgi un muļķīgi,

baidoties no ugunsčilvēciņiem. Tie bija draudzīgi noskaņoti, tas nu ir skaidrs, varbūt tikai mazliet blēdīgi. Tie vismaz nav slapji – kā visa šī izmirkusī pasaule. Tad jau labāk dzīvot starp ugunsčilvēciņiem, gaismā un siltumā, nevis šajā nebeidzamajā no debesīm – un kas tās par debesīm bez saules! – miglojošajā lietū. Agnese iesmējās un pacēla rokas, lai apžāvētu plaukstas. Bet tas diemžēl bija tikai mirklis – jo tūliņ pār Agnesi nogāzās vesels ūdenskritums, turklāt vēl no šļūtenes. Viņai aizrāvās elpa, aizvērās acis, un, kad tās atvērās, ugunsčilvēciņi bija jau prom. Tikai augstu virs koku galotnēm virpinājās maza saulīte, bet drīz pagaisa arī tā.

“Nejēdzība!” nodomāja Agnese. “Atkal viņi mani aplej! Cik tad ilgi to var paciest?”

Apkārt sadrūzmējās cilvēki. Viņa bija nonākusi uzmanības centrā – visi kaut ko blāva, vicināja rokas un mēģināja aptaustīt Agnesi. Lielais, pagalam satraukts, saķēra viņu savās ķepās, žmiedza klāt, purināja kā lelli, taujāja, vai “tie neradījumi” nav viņu apdedzinājuši, saukāja sevi par “vecu muļķi” un tā tālāk.

– Mana nabaga mazā meitene! – viņš kļiedza. – Redz, kā tie izdzimteņi saklupa tev virsū kā uzburti! Vajadzēja man saprast, ka nedrīkst tevi ņemt līdzi! Ak, es vecais muļķis! Tik daudz man vajadzēja saprast, ka vismaz tevi jānosargā no šiem mošķiem!

– Nekas man nav noticis! – Agnese nikni mēģināja izrauties no Lielā tvērieniem un pārkleigt ļaužu mardoņu. – Un nevajag laistīties! Ugunsčilvēciņi nav slikti,

tie nededzina! Velns nav tik melns, kā to mālē, – viņa vēl piebilda kaut kur saklausītu teicienu, bet te, redzams, neviens to nesaprata – un neklausījās jau arī, tikai sabļautījās. Neciešami cilvēki, nudien.

Lielais steidzīgi aizveda Agnesi atpakaļ uz mājām. Laimīgā kārtā viss lielais slapjums bija aizķēries apmetnī – kaut skrandains un salāpīts, no ūdens tas tomēr pasargāja. Un mati pie plīts izžuva ātri. Arī pulkstenītis nebija apstājies. Bet kālab tas tik sa-
traukti tikšķināja? Agnese jau daudz maz mācēja saprast laikrāža valodu un tāpēc nojauta, ka tūlīt atkal gaidāms kaut kas nelāgs. Atkal! Vai tiešām nevienu brīdi nevar būt miers?

– Man ir apnicis, – paziņoja Agnese. – Es gribu mājās.

To, ka viņai gribas arī ēst, Agnese nemaz neteica, jo zināja, ka neko labāku par ceptiem kartupeļiem Lielais nepiedāvās.

– Jā, tā nu tas ir. Tagad es tev izstāstīšu visu, ko es atceros. Mājās tu tiksi, bet drusku vēlāk, jo... – piepeši Lielais aprāvās pusvārdā un sastinga, raudzīdamies pa logu.

– Sargi! – viņš iekliedzās un izskatījās patiesi pār-
bijies. Agnese piesteidzās pie loga un sētā ieraudzīja jātniekus – krietnu baru, kādus desmit vai divpadsmit. Viņi pašlaik kāpa nost no zirgiem. Un tos saucot par sargiem? Kur tad spožās bruņas? Vai sarkanie svārki ar mirdzošajām pogām, kādus Agnese bija redzējusi filmās? Un staltā stāja? Galīgi nošņurkuši un skrandaini, kas nu kuram mugurā, viņi

gausi rīkojās pa pagalmu. Dažs pat nebija papūlējis salāpīt savu nez kur sapluinīto apmetni. Visīstākie skrandulāči, nosprieda Agnese.

Nākamajā mirklī no nikna kājas spēriena atsprāga ārdurvis, priekšnamā smagi nodimdēja soļi, un istabā iebruka pelēku, nekoptu vīru pūlis. Zobens bija tikai vienam, droši vien skrandulāču virsniekam, bet pārējie bruņojušies ar draudoši izslietām nūjām. Un tas pats vienīgais zobens arī pēc zobena nemaz neizskatījās – tāds robains, sarūsējis un vēl ar nolauztu galu. Salīdzinājumā ar Lielo vīreļi likās pasīka auguma un galīgi vārgi, tāpēc Agnese gaidīja, ka Lielais bargā balsī uzkliegs vīreļiem, saķers tos aiz apkaklēm, izsviedīs ārā, un nelīdzēs ne zobens, ne nūjas. Viņa pati Lielā aizsardzībā jutās diezgan droša. Kas tās par manierēm, galu galā – šitā iebrukt svešā mājā!

Bet Lielais rādījās tapis pavisam maziņš, tik ļoti pārbijies viņš bija. Mugura sakumpa, rokas nevarīgi nokarājās, skatiens padevīgi raudzījās grīdā.

– Kur grāmata?! – iebrēcās tas ar zobenu.

Agnese šausmās sastinga – viens ar nūju bruņotais uzplāja ar savu koku Lielajam pa muguru. Sitiens bija tik spēcīgs, ka, pēc Agneses domām, Lielajam vajadzēja sabrukt, bet viņš tikai vēl vairāk sakumpa un norādīja ar roku uz plauktu, kur glabājās grāmata.

Zobenotais pasita grāmatu padusē un apmierināti nosēcās. Pār Lielo nobira vesela sitienu krusa – viņš pacietīgi stāvēja, griezdam pretī plecus, lai netrāpa pa galvu. Agnesē auga sašutums. Kā gan tāds liels

un stiprs cilvēks var stāvēt un ļauties, lai sit! Un vēl šitie netīreļi, rupekļi un skrandulāči!

– Ahā! Un tas skuķis arī šeit! – zobenotais bija pamanījis Agnesi. – Ķeriet viņu ciet!

Agnese juta, kā viņā durtin ieduras daudzi ļaunu un pētīgu acu pāri. Skrandulāči tuvojās – tiesa, nez kāpēc uzmanīgi un piesardzīgi, it kā tie no Agneses baidītos vairāk nekā no Lielā. Agnese pabēga kaktā, bet tālāk vairs nebija, kur bēgt. Un durvīm stāvēja priekšā skrandulāči. Dīvaini, asaras, kurām šādā situācijā vajadzēja straumēm sprukt vaļā, bija pazudušas, varbūt aizmirsušās. Bet bailes gan palika, šausmīgas bailes.

– Lielais, palīdzi! – tik tikko spēja iepīkstēties Agnese.

Lielais truli un nesaprotoshi pavērās viņā, it kā pūlēdamies kaut ko atsaukt atmiņā. Un tad – jau pastiepās rokas, veselas sešas, lai sagrābtu Agnesi, – viņš pēkšņi it kā pamodās no dziļa miega. Lielais izslējās, sapurinājās, acis iemirdzējās, viņš pavināja roku, kā aizdzīdams uzmācīgu mušu, – un skrandulāču virsnieks iebrēkdamies ietenterēja kaktā, nozvēlās zemē un tur arī palika.

– Jā!!! – sauca Agnese.

Lielais patiesi atdzīvojās. Skrandulāči pašķīda uz visām pusēm – kā skaliņi lūza draudīgās nūjas, pa gaisu lidoja krēsli, gabalgabalos sašķīzdami pret sienu, un tad jau arī cits pēc cita pa durvīm laukā lidoja paši skrandulāči, īsti nesaprātuši, kas ar tiem notiek. Nākamajā mirklī Agnese attapās Lielajam

padusē. Viņš ar plecu izgāza logu, vienā rāvienā bija pagalmam pāri un sviešus pārsvieda Agnesi sētai pāri. Tik vien viņa vēl paspēja saskatīt, kā pie zirgiem palikušie skrandulāči pārsteigti un apmulsuši noraugās notiekošajā un ka pa namdurvīm kūņojas ārā Lielā apstrādātie skrandulāči – cits pieklibodams, cits, sānus sakampis.

Agnesei palaimējās nokrist mīkstos dubļos, tāpēc viņa pat nesisitās. Vīrs sētas malas paslējās Lielā galva un rokas, bet tālāk viņš nekādi nespēja uzrausties – Lielais bija pārāk smags, un, lai cik stiprs, sevi viņš tomēr nespēja pacelt.

– Lielais, mūc pa vārtiņiem! – iesaucās Agnese.

Ja Lielais, izmantodams pārsteiguma mirkli, uzreiz būtu bēdzis pa vārtiem, abi jau būtu gabalā. Bet tagad skrandulāči paspēja atjēgties un visi reizē saklupa viņam virsū. Skrandulāču tomēr bija pārāk daudz, jo Lielais vairs neparādījās virs sētas. Tikai cīņas troksni pārkliedza viņa aizžņaugtā balss:

– Bēdz uz mežu! Tev jātiek līdz Pilsētai un jāsameklē Laikavecis. Viņš palīdzēs tev atgriezties mājās!

Un Agnese bēga, skrēja, ko kājas nes, prom pa ieliņu tajā virzienā, kur miglā vīdēja meža aprises. Bet, cik tālu maza meitene var aizmukt, sevišķi, ja vajātāji jau izjājuši pa vārtiem? Un spēka arī nebija nemaz tik daudz. Tepat aiz muguras nodunēja pakavi, pie auss ieelsās zirgs, tvērienam pastiepās roka, – bet Agnesei laimīgi izdevās izvairīties. Viņa veikli pasitās sāņus, un visi trīs zirgi – acīmredzot skrandulāči uzskatīja, ka trīs vīri ar mazu meiteni

viegli tiks galā –, dubļus šķaidīdami, aizjoņoja garām. Agnese vēl cerēja uz cilvēku palīdzību, ļaužu taču bija pietiekami, viņi patrieks skrandulāčus ar visām viņu rungām un zobeniem. Bet visi nez kur bija pagaisuši, vien retā logā pavīdēja pa izbiedētai sejai.

Vajātāji apgrieza zirgus un jāja atpakaļ, bet Agnese jau bija iemukusi spraugā starp divām sētām, kur bija tik šaurs, ka zirgi nevarēja tikt cauri. Tālāk ple-tās pļava, un pāri tai, pavisam netālu – mežs.

Agnese tika knapi pusceļā, kad skrandulāči, apme-tuši likumu ap mājām, aizsteidzās viņai priekšā. Tagad tie vairs nemēģināja tuvoties jāšus, bet nokāpa no zirgiem un, rokas izpletuši, nāca virsū no visām pusēm. Nu gan beigas, nosprieda Agnese. Bet nāka-majā mirklī kā no debesīm nokrita – un tas patiešām nokrita no debesīm! – mazs liesmu kamoliņš! Tas bija ugunscilvēciņš. Žvīks! – tas ieskrēja tieši sejā tuvāka-jam skrandulācim. Skrandulācis apžilbināts iebrēcās un atkrita sēdus. Žvīks! – ugunscilvēciņš noplandījās gar ģīmi otrajam. Tas sagriezās kā vilciņš un nostie-pās garšļaukus. Trešais smagi lumpačoja prom, bet – žvīks! – un arī viņš iezvēlās tieši peļķē, ka noplunk-šķēja vien.

Tomēr briesmas vēl nebija garām. Aiz mājām pa ieliņu atkal dimdēja pakavi un sasaucās satrauktas balsis. Agnese atkal skrēja pāri pļavai, cauri zemam krūmājam – slapjie zari sāpīgi plītēja seju un rau-dzīja ietrāpīt tieši acīs, skrēja cauri purviņam, kurš draudīgi šūpojās zem kājām, – un tad jau mežā iekšā. Bet viņa aizvien vēl skrēja, likumoja starp

kokiem, brida pāri sekliem strautiņiem, rāpās pāri nokritušu koku stumbriem, lauzās cauri brikšņiem, skrēja, neko nedomājot, kamēr vajātāju balsis pagaisa tālumā.

Tā, te nu viņa bija – maza meitene, bez spēka atkritusi sūnās zem milzīgas egles. Viena un pavisam – šoreiz patiešām pavisam – pazudusi. Tiesa, skrandulāči vairs nezina, kur viņu meklēt, un tas ir ļoti labi, bet to nezina arī neviens cits, un tas vairs nemaz nav labi. Arī viņa pati nezina, kur atrodas... Turklāt Lielais droši vien ir sagūstīts un nespēj viņai palīdzēt. Tāpēc Agnese beidzot atļāvās atcerēties, ka viņa ir maza meitene, un kārtīgi izraudāties. Par visu. Par riebiņgajiem skrandulāčiem, par Lielo, par nezināmo rītdienu, par šo briesmīgo mežu, kurš noteikti ir pilns ar plēsīgiem zvēriem – un galu galā par visu šo nesaprotamo un šausmīgo pasauli. Tā viņa raudāja un šņaukājās, līdz, pilnīgi ieritinājusies apmetnī, atstājusi ārā tikai degungalu, aizmīga.

CETURTĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnese satikās ar Pūci,
un arī par to, kā viņas kopā uzsāka ceļu
uz Pilsētu, un vēl par to,
kā Agnese ieraudzīja divgalvaino ķēmu.*

BIJA SATUMSIS, kad Agnese pamodās. Viņa jutās nosalusi, un šausmīgi gribējās ēst. Mežā valdīja klusums, un tikai paretam no koku zariem nopakšķēja ūdens lāses. Neviena plēsīga zvēra pagaidām gan nemanīja.

Izraudāts bija viss, ko vien varēja izraudāt. Tagad pienācis laiks kaut ko darīt lietas labā. Agnese apsēdās, atspieda muguru pret egles stumbru, satīstījās ciešāk apmetnī un mēģināja domāt par to, ka visas šīs briesmu lietas varētu itin jauki beigties un viņa laimīgi atmostos mājās savā gultā. Vai mazums dzirdēts par nejaukiem sapņiem? Vēl varētu izrādīties, ka Lielais ir pieveicis visus skrandulāčus, meklē viņu mežā (Lielais taču pats ieteica bēgt mežā!) un tūlīt atradīs.

Sēdēt un gaidīt rītu? Kas cits viņai vēl atlicis? Tā jau saka, ka rīts esot gudrāks par vakaru, un no rīta viņa celsies un ies. Ko vēl teica Lielais? Viņai jādodas uz pilsētu? Tātad šeit kaut kur ir arī pilsēta? Un pilsētā – tur viņai jāmeklē... pag, kas jāmeklē?... vecis...

vecis... Laikavecis? Kas tas par Laikaveci? Labi, rīt no rīta viņa celsies un ies, un meklēs ceļu uz pilsētu, jo palikt šeit, mežā, būtu vismuļķīgākais, ko viņa varētu izdarīt. Jā, bet līdz rītam vēl tik ilgi...

Agnese mēģināja pakošlāt skuju, bet atklāja, ka tās ir briesmīgi rūgtas un neēdamas. Viņa zināja, ka mežā aug arī ogas, sēnes, rieksti un zaķkāposti, bet ej tu tādā tumsā kaut ko atrodi. Ak tā, un vilki, kaut kā taču jāpaglābjas no vilkiem. Vilki nemāk kāpt kokos, tas nu ir skaidrs. Lūk, beidzot viena darāma doma! Agnese uzrāpsies eglē, atradīs kādu ērtāku zaru, iekārtosies un tur mierīgi pārlaidīs nakti. Bet ko par to visu saka pulkstenis? Agnese pielika roku pie auss un ieklausījās. Tikšķ, it kā nekas nebūtu noticis. Protams, kādas šim rūpes!

Agnese piecēlās, gudrodama, cik augstu izbadējies vilks spēj uzlēkt un cik augstu viņai jārāpjas, un tad ieraudzīja tālumā starp koku stumbriem šaudāmiešus gaismu. Pirmā doma – tie ir skrandulāči, kuri viņu meklē ar lukturēm, un tagad atkal nāksies mukt, ko kājas nes. Turklāt vēl melnajās debesīs kāds neredzams lidonis spalgi un biedējoši iebrēcās.

Agnese cieši pieķāvās egles stumbram un raudzījās, kā noslēpumainā gaisma pamazām tuvojas. Vismaz vilku acis tās nebija, vilkiem laikam nav tik spožu acu. Gaismiņas bija apbrīnojami žiglas, tās šaudījās šurpu turpu tik ātri, ka viņa knapi spēja izsekot ar acīm, un, kad viena gaismiņa uzšāvās vai līdz koku galotnēm, Agnesei kļuva skaidrs, ka arī skrandulāči tie nav. Neviena skrandulācis nemācētu

uzlēkt līdz koku galotnēm, lai kā censtos. Tad viņa saprata – mirguļojošās gaismiņas bija uguns-cilvēciņi, jaukie uguns-cilvēciņi, atkal atsteigušies viņai palīgā. Agnese, cik vien varēdama klusi, – ja nu tuvumā tomēr klaiņo kāds skrandulācis – pasauca uguns-cilvēciņus, kuri atspurdza šurp gluži kā pieradināti putneļi. Tie bija trīs – spoži, trīsuļojoši un silti. Viens kā maza ugunskuriņš apmetās pie Agneses kājām, abi pārējie sildīja katrs no savas puses. Tagad viņa atradās tādā kā gaismas burbulī naktī – bija redzams apsūnojušais egles stumbrs, nobirušās skujuas, no augšas ietriecās zemākie zari, bet viss pārējais slēpās tumsā. Agnese būtu jutusies pat tīri omulīgi, ja vien nepārtraukti par sevi neatgādinātu izsalkums.

– Jūs mani meklējāt, ja? – nopriecājās Agnese. Tagad viņa vairs nejutās tik ļoti vientuļa un visu pamesta. Un vilki arī, kā stāsta, baidoties no uguns.

– Ko man tagad darīt? – viņa žēli apvaicājās.

Uguns-cilvēciņi, protams, klusēja.

– Nujā, jūs jau nemākat runāt. Jums nemaz nav mutes, ar ko runāt. Bet es vienalga esmu tik priecīga, ka jūs atnācāt. Jūs taču mani šonakt nepame-tīsiet, vai ne?

Uguns-cilvēciņi turpināja klusēt, toties Agnese turpināja runāt – tāpat vien, par šo un to. Varbūt viņi vismaz mācēja dzirdēt, kaut arī bez ausīm. Un varbūt pat domāt – bez galvas.

Pēkšņi klusumu pārtrauca biedīgais klieziens no debesīm, šoreiz – tepat virs egles galotnes. Un tūlīt jau nošalca gaisms un kaut kas liels un smags apsēdās zarā

virs Agneses galvas, nobirdinādams ūdens šalti. Lielais un smagais grūti nopūtās un trokšņaini sarosījās, it kā mēģinādams pievērst sev uzmanību, bet Agnese baidījās palūkoties, kas ir šis kliezējs. Spriežot pēc balss, tam vajadzēja būt kaut kam šausmīgam.

– Labvakar! – diezgan pikti teica lielais un smagais.

– Labvakar! – atbildēja Agnese, domās atgādinādama, ka jābūt pieklājīgai jebkur un jebkādos apstākļos, pat pašos trakākajos. Viņai tomēr izdevās piespiest sevi paskatīties augšup, un viņas skatiens sastapās ar divām citām lielām un apaļām acīm, kas raudzījās pretī no tumsas.

– Kas tu esi? – Agnese bikli apvaicājās.

– Hm! – izaicinoši atbildēja lielacainais. – Es ļoti labi zinu, kas es esmu. Tas nu man ir pilnīgi skaidrs. Bet, rau, mani interesē – kas esi tu? Un, interesanti, ko tu šeit dari?

– Es esmu meitene, – jau drošāk paskaidroja Agnese, – un mani sauc Agnese. Neko ļaunu es nedaru, es tikai sēžu un gaidu rītu.

– Tu mani ļoti nobiedēji, – viņa pēc mirkļa piebilda.

– Piedod, tā tas nebija domāts! – atvainojās lielacainais. – Es taču nezināju, ka tu šeit sēdi un gaidi rītu. Šī ir pati lielākā egle mežā, un man tā ir ļoti iepatikusies. Parasti dienās es šeit guļu, un man likās, ka tas ir mans laiks. Tagad es piemetos atvilkt elpu, nogursti, ja augu nakti esi spārnos... Bet, ja tu šeit sēdi, tad sēdi vien, es netraucēšu. Vari nākt šurp katru nakti.

– Pag, nelido prom! – iesaucās Agnese, manīdama, ka putns gatavojas celties spārnos. Viņa bija priecīga, sastopot vismaz kaut ko runājošu, ne tikai uzklausošu vien. – Neatstāj mani!

– Nu, labi. Es varu kādu brīsnīņu vēl uzkavēties, kaut arī man, taisnību sakot, gribas ēst.

– Man arī gribas ēst. Paklau, varbūt iepazīsimies? Kas tu esi? Ja vien tas nav noslēpums.

– Protams, ka tas nav noslēpums. Es esmu Pūce.

– Ļoti patīkami, – atteica Agnese.

Viņa atcerējās, ka ir lasījusi Vinniju Pūku, un arī tur bija tāda Pūce, tīri vai saprātīga un ļoti runātīga Pūce. Varbūt šī Pūce tāpat ir gudra un mācēs apskaidrot, kas šeit īsti notiek un ko tagad darīt?

– Man arī ir ļoti patīkami, – piebilda Pūce un mundry sarosījās zarā.

Agnese aši izstāstīja visu, kas ar viņu noticis, un pat nobrīnījās, cik veikli izdevās tikt galā. It kā ievārīta šausmīga putra, it kā viņa ir jau pavisam cita Agnese – bet izstāstāms viegli un ātri. Neatbildēti palika daudzie jautājumi, kurus viņa iestarpināja savam stāstījumam pa vidu. Tomēr vārdi jau tagad pamanījās izkārtot miglainās domas tā, ka dažas lietas nedaudz noskaidrojās. Piemēram, Agnese noprata, ka ne jau viņa pati ir vainīga šīs putras savārīšanā. Viss sākās ar milzīgo grāmatu; ar grāmatas palīdzību viņa iekļuva šajā nejaukajā pasakā; kolīdz Lielais atšķīra grāmatu, no kaktiem izvēlās šausmīga melnā tumsa, arī skrandulāči vispirms meklēja grāmatu un tikai, to atraduši, klupa virsū Agnesei. Jā, grāmata laikam gan bija viens liels noslēpums.

– Un tā es te sēžu un gaidu rītu, un briesmīgi baidos no vilkiem un skrandulāčiem, – Agnese nobeidza savu stāstu.

Par vilkiem Pūce tikai sīki nogrudzinājās, bet, runājot par skrandulāčiem, paziņoja, ka naktī un vēl mežā neviens no tiem ne ar dzišanu neesot iedzenams.

– Jā, ar grāmatu tev vajadzēja sākt, – kādu brīdi apdomājusies, sacīja Pūce, – spriežot pēc tevis teiktā, tā ir Grāmata.

Tad viņa atkal apklusā. Tomēr Pūces vārdi izskanēja tik svarīgi un nepārprotami, ka Agnesei kļuva skaidrs, – šī grāmata nav parasta grāmata, bet vieniģā un īpašā Grāmata, rakstāma ar lielo burtu, un arī izrunāt to vajag tāpat, ar lielo burtu.

– Kāda Grāmata? – ievaicājās Agnese.

– Redzi, ir viens stāsts par Grāmatu, ļoti, ļoti svarīgu Grāmatu. Var jau būt, ka tās ir tikai muļķības, es īsti nezinu. Par to tev vajadzētu aprunāties ar Veco Ūpi, jo viņš neko citu nedara kā sēž un domā, un reizumis diezgan daudz izdomā. Mēs, pūces, vairāk lidināmies apkārt, jo domāšana, tā man šķiet, ir visai garlaicīga nodarbošanās. Un, lūk, – Pūce nez kāpēc pieklusināja balsi līdz čukstam, – tajā Grāmatā esot ierakstīts viss, kas bijis, viss, kas būs, un viss, kas vien varētu būt.

– Ko tas nozīmē? – Agnese īsti neizprata Pūces teikto.

– Nezinu, es tev saku tikai to, ko esmu saklausījusi no Ūpja. Vēl es zinu, ka Grāmatu ir aizliegts

lasīt. Par to saņēma ciet Lielo un droši vien iemeta Apakšzemes Cietumā. Tur viņš sēdēs, kamēr nomirs.

– Nomirs! – šausmās iesaucās Agnese. – Viņu taču vajag glābt!

– Glābt? Nujā, tas man uzreiz neienāca prātā. Zini, tu neesi nemaz tik dumja, kā man likās sākumā. Patiesi, glābt viņu varētu gan. Atklāti runājot, cilvēki man sevišķi nepatīk, bet, spriežot pēc tevis sacītā, Lielais nepieder pie tiem ļaunākajiem. Var jau būt, ka viņš ir pelnījis glābšanu. Tikai – kā tu domā to izdarīt? Apakšzemes Cietums ir Apakšzemes Cietums, un tas nozīmē to, ka cietums ir zem zemes. Es nezinu, kur tas atrodas un kā to atrast. Tāpēc neko daudz palīdzēt nevaru. Es esmu tikai putns un zinu tikai to, kas jāzina putnam. Par pelēm, piemēram. Cilvēku būšanas man ir maz saprotamas.

– Varbūt tu vismaz varētu pateikt, uz kuru pusi man jādodas, lai aizietu līdz Apakšzemes Cietumam. – Agnese bija gatava tūlīt pat celties un iet, kaut ko darīt lietas labā. Protams, viņa nezināja, kā izglābt Lielo, bet Lielais tomēr bija viņas vienīgā cerība.

– Uz Pilsētu, kur tad citur? – Pūce likās pat izbrīnījies par tik muļķīgu jautājumu. – Bet Pilsētā ir Pils. Un Pili mīt Valdnieks. Un zem Pils droši vien ir šis Apakšzemes Cietums. Tuvāk gan es neko neprotu pastāstīt.

– Vai viņš ir ļauns, šis valdnieks?

– Ha! Tu domā, ka kaut kur pasaulē ir arī labi valdnieki? – atjautāja Pūce. Savā īsajā putna mūžā viņa pieredzējusi tikai vienu pašu valdnieku, tagadējo, kas

mītot Pili un esot tik riebīgs un ļauns, ka viņai liekoties – visi valdnieki ir riebīgi un ļauni, tāpēc jau viņi esot valdnieki. Bet kādreiz – tad gan bijuši laiki, tad debesīs spīdējusi spoža saule un lietus lijis tikai tad, kad bijis sevišķi nepieciešams, un dzīvošana bijusi jautra un patīkama, un pūces draudzējušās ar cilvēkiem (nevis tā, kā tagad – cilvēks ieraugot pūci un uzreiz bliežot ar akmeni vai ko citu, kas gadās pa rokai). Tā stāstot Vecais Ūpis, bet viņam jau daudz nevarot ticēt, ko visu vecumā gan nesarunānot.

– Tā, un jāiet tev noteikti ir naktīs. Dienā tu nepagūsi ne apgriezties, kad būsi skrandulāču nagos, – skaļi gudroja Pūce. – Bet naktīs cilvēki baidās nākt laukā no mājām. Tie gan ir muļķi! Nakts taču ir pats labākais laiks! Visādā ziņā, piemēram, naktī neviens tevi neredz, neviens tevi netraucē, neviens par tevi neko nezina, bet tu redzi un zini visu. Naktī tu vari justies droša. Un zini ko? – Pūce aiz sajūsmas par savu labo domu pat sasita spārnus. – Es tevi pavadīšu līdz Pilsētai! Viena tu noteikti apmaldīsies lielajā mežā.

– Lielais arī teica, ka man jādodas uz Pilsētu, – atgādināja Agnese. – Un Pilsētā jāsameklē Laikavecis.

– Jā, Laikavecī vajadzētu sameklēt. Tikai – kur viņu meklēt? Kā stāsta, Laikavecis esot noslēpies tieši tāpēc, lai neviens nevarētu viņu atrast. Un vēl stāsta, ka Laikavecis esot gudrāks pat par visgudrāko ūpi. Tad tu vari iedomāties, cik viņš ir gudrs. Bet tagad – man šķiet, nav ko kavēties. Jāiet. Līdz Pilsētai tāls ceļš.

Un Agnese cēlās un gāja, kaut arī nemaz negribējās līst laukā no sava gaismas burbuļa naktī. Ugunscilvēciņi savērpās kamolā un ripoja tepat pie kājām, gaismodami ceļu. Bet kas nu tas par ceļu! Kājas pinās papardēs un sīku krūmu mudžekļos, ķērās aiz nolūzušiem kokiem un celmiem, un Agnese nepārtraukti klupa un krita. Pūcei bija viegli – viņa palaidās gabaliņu uz priekšu, apsēdās zarā un pacietīgi gaidīja Agnesi, laiku pa laikam spalgi iekliegdamās, lai viņa nepazaudētu virzienu.

– Paklau, vai tad tu ātrāk nevari! – beidzot Pūce neizturēja, kad Agnese kārtējo reizi bija nostiepusies uz deguna.

– Nevaru! Man taču nav spārnu kā tev! – Agnese nikni atsaucās, berzēdama sadauzīto ceļgalu.

– Šitā mēs nekur tālu netiksim. Te kaut kur vajadzēja būt arī lielajam ceļam uz Pilsētu. Būsim bezkaunīgas un iesim tieši pa ceļu. Gan jau naktī neviens skrandulācis tur neuzglūnēs.

Pūce aizlaidās meklēt ceļu un pēc mirkļa bija atpakaļ, jo, kā izrādījās, ceļš stiepās tepat blakus. Tomēr tas nemaz nebija līdzīgs “lielajam ceļam uz Pilsētu”, kādu to iedomājās Agnese: tās bija divas zemē dziļi iegrauzušās ratu rievas, turklāt pilnas ar ūdeni, un zirgu pakavu izmicīta dubļu josla starp tām. Labi vēl, ka ugunscilvēciņi turējās līdzī – viņu gaismā itin veiksmīgi varēja izlaipot starp lielākajām peļķēm.

Tā viņas gāja un gāja, un gāja un gāja, pareizāk sakot, gāja tikai Agnese, šausmīgi ilgi un vienmuļi, turpretī Pūce laidelējās gaisā un nepārtraukti viņu steidzināja. Agnesei sāka sāpēt kājas un ēst arī gribējās, tagad jau pavisam neciešami. Pēdējoreiz

viņa bija ēdusi ļoti sen – iepriekšējās dienas rītā, taču, tā kā Agnese savam vēderam stingri pieteica – ko ēst nav un nebūs! –, tas bija spiests samierināties.

Pamazām sāka aust blāva rīta gaisma, un tad pašā ceļa malā, meža ielokā, viņas ieraudzīja māju, istu graustu – jumts nosūnojis un caurumains, vienā galā pat iebrucis, skurstenis nodrupis pavisam īsiņš, saimniecības ēkas gluži kā no kauna pa pusei ielīdušas zemē. Tomēr arī šis grausts rādījās apdzīvots – vismaz vienā logā vīdēja vārģa gaismiņa, un no skursteņa kūpēja dūmu strūkliņa. Agnese bija tik ļoti pārgurusi, ka, māju ieraudzījusi, pēkšņi sajuta – viņa vairs ne soli nespēs paspert. Varbūt iet mājā iekšā un lūgt patvērumu? Tomēr Pūce viņu atrunāja – nevarot zināt, kādi ļaudis dzīvojot lielā ceļa malā. Tāpēc Agnese, kamēr neviens nemana, nolēma paslēpties kūtī. Viņa zināja, ka kūtsaugšā noteikti glabājas siens – mīksts, smaržīgs un sauss. Tādā var ielīst, izbrīvēt midziņu un gulēt kaut visu dienu.

Pūce izmeta loku, izlūkodama apkārtni, un no-metās jumta čukurā, lai briesmu gadījumā brīdinātu Agnesi ar savu spalģo kļiedzienu. Bet tas nemaz nebija vajadzīģs – Agnesei izdevās nemanītai ielavīties kūtī. Grūti un smagi nopūtās gotiņa. Kūtsaugšā, kur varēja uzrāpties pa redeļu kāpnēm, patiesi glabājās siens, ne pārāk daudz, bet pilnģgi pietiekami, lai paslēptos, saritinātos un aizmigtu.

Pa vaļģjo jumta lūku ielaidās Pūce un apvaicājās:

– Ko vēl es tev varģtu palģdzģt? Drģz bģs gaiģša diena, un gaismā es vairs neko neredģu.

– Man šausmīgi gribas ēst, – bikli sacīja Agnese. Viņai nūdien negribējās vēl apgrūtināt Pūci, kura jau tā bija tik daudz viņas labā darījusi.

– Nujā, tā tas varētu būt... Ar ko lai tevi pabaro? Varbūt man noķert un atnest kādu cāli? Vai pama-tīgāku peli? Zini, te tādas peles dzīvo... – Pūce pat izpleta spārnus, lai parādītu, cik milzīgas ir šīs peles, bet Agnese nodrebinajās un paziņoja, ka cāļus un peles gan neēdīšot, tad jau labāk dzīvošot badā.

– Ak tā... Man jau sāka likties, ka tu tāds pūces-bērns vien esi, tik nevarīga un bezpalīdzīga. Pro-tams, peles jau tu neēdīsi. Labi, paskatīsimies, ko tev sameklēt...

Agnese vēroja, kā Pūce nolaižas pagalmā durvju-priekšā un pa pavērtajām durvīm iespraucas mājā. Pēc brīža tur sacēlās varens troksnis – kaut kas ar blikšķi gāzās un plīsa, kāds skaļā balsī kļiedza, dim-dēja zvēlieni, it kā mājā būtu iebrucis vesels laupī-tāju bars un tagad mēģinātu salauzt visu, kas lau-žams. Tad pa durvīm izšāvās Pūce, nesdama nagos kaut ko diezgan prāvu un brūnu. Viņai pakaļ izdrā-zās saimnieks. Kliegdams un koku vicinādams, viņš ņēmās dzenāt Pūci pa pagalmu. Pūce, it kā tīšuprāt kaitinot, laidelējās zemu un lēni, tomēr ne tik lēni, lai to varētu aizsniegt ar nūju. Kad saimnieks, gluži aizelsies, apstājās, lai noslaucītu sviedrus, Pūce ap-meta loku virs viņa galvas, izsmējīgi nobrēcās un no-zuda aiz koku galotnēm.

No mājas satraukusies izskrēja arī saimnieka sieva, un Agnese dzirdēja, kā viņi sarunājās. Nupat pasaulei

esot gals klāt, ja gaišā dienas laikā (īstenībā vēl nemaz tik gaišs nebija) nakts mošķi – tieši tā izteicās saimnieks – laužoties istabā un zogot no virtuves galda maizi. – Tik tālu nu esam nodzīvojušies, tik tālu nu esam nodzīvojušies, – atkārtoja saimnieks, raudzīdamies visapkārt un turēdams koku gatavībā, it kā gaidīdams tūlīt veselu naktsputnu uzlidojumu. Viņu muļķīgais satraukums un pārbīlis bija tik jokains, ka Agnese uz mirkli aizmirsa nogurumu un sevī nosmējās. Pa to laiku arī Pūce bija klāt – ar pamatīgu maizes klaipu nagos tā ielīda no otras puses pa kādu lielu caurumu kūts jumtā. Tiesa, maize nebija nekāda garšīgā – briesmīgi cietu garozu, pilna ar kaut ko līdzīgu zāģu skaidām, kas čirkstēja zobos un ķērās rīklē, bet Agnese bija jau pieradusi, ka šeit nekas nav tā, kā tam vajadzētu būt, un vienā paņēmienā notiesāja gandrīz pusklaipiņu. Tikai tad viņa atcerējās, ka arī Pūce vēl nav pusdienojusi, pareizāk sakot, pusnaktojusi, un piedāvāja arī viņai. Bet Pūce nicīgi novērsās – kas tas esot par ēdienu, viņa labāk pacietīšoties un pagaidīšot nākamo nakti.

Pamazām kļuva aizvien gaišāks, kaut gan sauli aiz biezajiem mākoņu vāliem tā arī nemanīja, pat nevarēja pateikt, no kuras puses tā spīd. Pūce kūtsaugšas stūrī izbrīvētajā migā sastinga un bolīja lielās, apaļās, neko neredzošās acis. Arī Agnese iemiga.

* * *

Agnese atmodās un palūkojās pulkstenī, kurš joprojām tikšķēja tik mierīgi, it kā visu laiku snauduļotu. Bija jau krietna pēcpusdiena, un Agnese jutās krietni

atžirgusi. Viņa izpurināja sienu gružus no drēbēm un matiem un nožēloja, ka nav ķemmes – tagad viņa droši vien ir līdzīga mazai raganiņai, tāda sapinkojusies. Agnese ieklausījās – pagalmā skanēja balsis, asas, pavēlošas un, jā, pat pazīstamas. Četrpārus no metusies, viņa pielīda pie lūkas un šausmās ieraudzīja, ka pagalms ir pilns ar skrandulāčiem, tiem pašiem, kas sagūstīja Lielo un pēc tam vajāja viņu. Kālab pulkstenītis viņu nebrīdināja? Vai tas varētu nozīmēt, ka briesmas šoreiz nav tik lielas, kā šķiet?

Skrandulāči staigāja pa visu pagalmu, gāja mājā iekšā un ārā, it kā tā piederētu viņiem, dzirdināja zirgus un viens pat pabāza degunu kūtī – Agnese dzirdēja, kā lejā nočīkst durvis. Viņa uzreiz pazina skrandulāču virsnieku un jutās vismaz drusciņ gandarīta, ka virsnieks manāmi pieklibo. Arī galva viņam bija apsaitēta. Acīmredzot Lielais bija viņu krietni samīcījis.

Cepuri rokās sažņaudzis, uz mājas sliekšņa, galīgi pārbijies, stāvēja saimnieks un visu laiku klanījās.

– Stāsti! – nostājies viņa priekšā, uzblāva virsnieks. – Kas šodien gāja garām pa ceļu!?

– Neviens, neviens, neviens... – drebošā balsī atsaucās saimnieks, klanīdamies pie katra vārda.

– Melo! – atkal iebļāvās skrandulācis (laikam tas bija aizmirsis runāt un mācēja tikai blaut). – Vai tad skuķi esi aizmirsis?

Agnese sarāvās. Varbūt skrandulācis raugās cauri sienām un redz viņu šeit, kūtsaugšā?

Tomēr virsnieks tikai tēloja viszini, jo, noklausījies saimnieka zvērestos, ka neviens skuķis pēdējā laikā nav manīts, viņš tam noticeja un pavēlēja:

– Kolīdz tas skuķis parādās, grāb ciet un dod ziņu man! Gan viņa uzradīsies, viņai noteikti jānāk pa šo ceļu – citur nav kur sprukt. Un skaties, – skrandulācis sagrāba pagalam sašļukušo saimnieku pie apkakles un sapurināja, – ja palaidīsi skuķi garām, uz līdzenas vietas būsi Apakšzemes Cietumā iekšā!

– Tur laikam runā par tevi! – ieteicās Pūce, kuru bija pamodinājusi skrandulāču trokšņošana. – Tas gan ir pavisam nejauki. Tagad būs apziņotas visas ceļmalas mājas, un cilvēki to vien darīs – jo viņi briesmīgi baidās no skrandulāciem – kā uzglūnēs mazajai meitenei. Droši vien arī naktī atradīsies kāda redzīga acs! Laukā tumsā jau neviens nelīdīs, bet visi sēdēs pie logiem un vēros ceļu. Turpretī dienās skrandulāči pārmeklēs krūmājus un mežu gar ceļa malu. Līdz Pilsētai ar mūsu gauso kustēšanos vēl vismaz divu vai trīs nakšu ceļš. Cik žēl, ka tev nav spārnu!

– Ko es viņiem esmu izdarījusi? – asaru pilnā balsī iesaucās Agnese. – Kāpēc viņi mani vajā?

– To nu es nezinu, – drūmi atteica Pūce. – Bet nodarījums laikam gan ir briesmīgs.

– Es taču nevienam neko ļaunu neesmu darījusi! Ko lai tagad iesāk? Kur lai patveras? – turpināja žēloties Agnese.

Par atbildi Pūce tikai nopūtās.

Tobrīd pagalmā lēni iezvārojās diviem zirgiem aizjūgta kariete. Uz durtiņām bija uzņēmēts ģerbonis – sikspārnis ar izplestiem spārnieniem un galvu uz leju. Agnese izbrīnījusies vēroja, kā pārvērtušies skrandulāči – nupat viņi vēl bija vareni un valdonīgi un

uzvedās kā laupītāju banda, bet tagad žigli pazuda aiz mājas stūra ar visiem zirgiem. Palika tikai virsnieks, kurš skriešus metās klāt karietei, atrāva durtiņas un palīdzēja no tās izkāpt, nē, drīzāk gan izvelties – ak tu baltā pasaulīt, kas gan izvēlās no karietes! Agnesei aiz izbrīna pat mute pavērās. Ķēms, visīstākais ķēms! Pie tam ar divām galvām – vienai galvai bija gara, šķidra bārda, bet otra gludi skūta, un skūtajai uzmaukts kronis, bet bārdainā plikpauraina. Abas galvas uztupinātas uz kaut kā saplacinātam ķirbim līdzīga, saplacinātais ķirbis iegērbts neciešami košās drānās, un vēl tieviņš, smalciņš zobens pie sāniem... Ar rokām un kājām viss gan bija kārtībā, skaitā divas no katras šķiras. Tiesa, kājas varēja būt mazliet īsākas, bet rokas – garākas... Nu bet divas galvas! Agnese klusi nosprauslojās.

– Kas tur notiek? – nepacietīgi taujāja Pūce, blisnādama aklās acis. Agnese izstāstīja par ērmu ar divām galvām.

– Nemaz nesmejies! – svarīgi teica Pūce. – Tas ir viens no varenākajiem cilvēkiem. Zini, kāda pie mums ir kārtība? Kuram vairāk galvu, tas lielāks valdnieks. Pašam galvenajam valdniekam, kā stāsta, esot ļoti daudz galvu. Ievēro, kā šis divgalvainais pavēlēs, tā arī notiks! Tāpēc jau skrandulāči aizmuka prom. Ja divgalvainajam nepatiks kāds ģimīs, viņš pakustinās mazo pirkstiņu – un paši skrandulāči iemetīs savu biedru Apakšzemes Cietumā.

PIEKTĀ NODAĻA

*Par to, kādā veidā Agnese nokļuva
ne tikai Pilsētā, bet arī pašā Pilī, un arī par to,
kā viņa maldījās tumšajās zālēs, un vēl par to,
kā Agnese nonāca zem valdnieka brokastu galda.*

TAD ARĪ PATI PŪCE ieķiķinājās un turpināja gluži kā tenkuvācelīte:
– Ak tad sikspārnis uz karietes durtiņām?! Zini, kā ir ar tiem sikspārņiem? Tur pat man jāsmejas, nudien! Šitie dumjie ļautiņi šausmīgi baidās no sikspārņiem, un ne jau no sikspārņiem vien – viņi bīstas no tumsas un visiem, kas dzīvo tumsā. No pūcēm arī un pat no jāņtārpiņiem. Un vēl tur ir tāda jokaina padarīšana. Reizēm cilvēki ierauga pūci vai sikspārni – un uzreiz laiž ļekas vaļā. Bet citkārt – pēkšņi it kā atmostas, sadūšojas, ņem koku rokā un klūp virsū. Tad nabaga naktspuotnam, ja to uziet dienā, kad nakts lidoņi ir pavisam bezspēcīgi, gals klāt. No cilvēkiem nekad neko nevar zināt, tālab mēs turamies no viņiem pa gabalu. Redz, un tas Divgalvis uzzīmējis uz savas karietes sikspārni, it kā viņam būtu kāds sakars ar sikspārņiem. Tas vēl nekas, esmu redzējusi arī ģerboni ar pūci, teikšu tev, reti ķēmīgu pūci – man kauns, ka pasaulē ir arī tādas

pūces, kaut arī uzzīmētas. Teikšu tev atklāti, pats Divgalvis baidās no tumsas un naktī nekādā gadījumā nelīstu laukā no Pils! Bet, rau, uzzīmējis sikspārni, lai visi domā, ka šis ir sikspārņu pavēlnieks, un baidās no viņa... Un vispār – no sikspārņiem nav ko baidīties. Tā ir tāda klusa un sirsnīga tautiņa. Es viņus bieži sastopu, naktīs medījot, tie nekad neaizmirst apsveicināties, apjautāties, kā man klājas, un novēlēt veiksmi medībās.

Agnese sajuta, ka galvā atkal sāk kārtoties domas un viņa mazpamazām sāk vismaz kaut ko saprast.

– Tad jau iznāk, ka ir divas tumsas, – viņa lēni runāja, skaidrodama vairāk pati sev nekā Pūcei. – Viena tumsa ir īstā tumsa. Tā ir naktī, un tajā mīt sikspārņi un pūces. No īstās tumsas visi baidās, pat Divgalvis. Otra tumsa ir izdomāta tumsa. No tās nāk Divgalvis un skrandulāči. Bet Divgalvis taču uzzīmējis uz savas karietes īstu sikspārni! Tas taču nozīmē – viņš visiem grib iestāstīt, ka nāk no īstās tumsas! Un to viņš grib tāpēc, lai ļaudis uzskatītu viņu par īstās tumsas pavēlnieku un baidītos no viņa! Jā, bet tad iznāk, ka... Divgalvis nemaz nav tik briesmīgs?

– Saki nu viens cilvēks! – Pūce aiz pārsteiguma sāsīta spārnus. – Šitā visu izstāstīt! Nu gluži kā Vecais Ūpis. Pat man tagad viss skaidrs. Bet vienā ziņā gan tev nav taisnība. Divgalvis tomēr ir briesmīgs cilvēks, protams, ja vien viņš ir cilvēks. Man ir lielas aizdomas, ka ar cilvēkiem viņam tikpat mazs sakars kā ar sikspārņiem. Sazin no kādiem elles caurumiem viņš izlēdis. Tu aizmirsi, ka Divgalvim uz vārda klausā

skrandulāči, kuri darīs visu, ko vien Divgalvis pavēlēs. Un skrandulāču ir tik daudz, ka visi kopā tie var pastrādāt briesmu lietas. Tiesa, visas pūces jau nu tie nenokers, bet vienu mazu meiteni gan.

– Pag, bet kā tur bija, kad Lielais atvēra Grāmatu? – Agnese pūlējās sakārtot visas galvā zibošās domas līdz galam. – No virtuves kaktiem izvēlās laukā tumsa, bet tā nebija tumsa. Es nekad tādu tumsu nebiju redzējusi. Tā bija šaušalīga un draudoša, un, man likās, tā bija dzīva. Tā uzbruka Lielajam tāpat, kā vēlāk uzbruka skrandulāči. Tātad otrā tumsa nav izdomāta. Tas nozīmē, ka šai pasaulē ir divas tumsas: parastā, istā tumsa, kas nevienam neko sliktu nedara, un ļaunā tumsa. Bet ļaudis domā, ka arī parastā tumsa ir ļauna, un baidās no abām. Divgalvis ir ļaunās tumsas sabiedrotais, bet no parastās tumsas viņš baidās. Skrandulāči baidās no Divgalvja, un tas nozīmē, ka viņi baidās gan no parastās, gan no ļaunās tumsas...

Tālāk domas savērpās ļoti sarežģītā kamolā, un Agnese pazaudēja pavediena galu. Domas nekādi negribēja izkārtoties tā, lai viss būtu labi pārredzams un saprotams. Vai tas būtu tāpēc, ka domas bija nepareizas, vai varbūt tāpēc, ka dažu domu pietrūka? Protams, trūkstošās domas mežā neatrast, tikai Pilsētā, kur Pili mīt Valdnieks un kur Apakšzemes Cietumā ieslodzīts Lielais. Tātad jāturpina ceļš uz Pilsētu – tas nu ir skaidrs.

Tikmēr pagalmā Divgalvis sarunājās ar skrandulāču virsnieku.

– Nu? – draudīgi iešņācās skūtā galva – tā, kurai bija uzmaukts kronis. Tūlīt pastiepās īsās roķeles un

ar pūlēm pārvietoja kroni uz bārdaino galvu, kas tikpat draudīgi turpināja: – Vai tas skuķis ir noķerts?

– Vēl nav, bet šodien noteikti noķersim! No manām rokām vēl neviens nav izsprucis! – atsaucās virsnieks, nekustīgi izstiepies kā sālsstabs.

– Ak šitā gan! Kas tad vakar no tavām rokām izspruka? Vai ne tas skuķis? – spalgā balsī ķērca bārdainā galva, bet līdz ar pēdējiem vārdiem kronis pārceļoja uz skūto. Acīmredzot abas galvas bija vienojušās, ka visu sakāmo rūpīgi sadalīs uz pusēm. Varbūt galvām tik ļoti patika pavēlēt un draudēt, ka neviena no tām nebija ar mieru novēlēt šo prieku otrai.

– Bet Grāmatu es taču atņēmu, – nevarīgi mēģināja taisnoties virsnieks. – Un lielo cilvēku arī es sa-gūstīju...

– Ko līdz Grāmata un lielais cilvēks, ja nav tā skuķa! – mazliet rupjākā balsī blāva skūtā galva. – Valdniekam viņi ir vajadzīgi visi trīs, vai to tu saproti? Ja rīt no rīta ap brokastlaiku tas skuķis nebūs Pili, tu zini, kas ar tevi notiks?

Visas četras Divgalvja acis tik nikni urbās virsniekam sejā, ka pat no kūtsaugšas bija redzams, kā viņš nobāl.

– Tad ar tevi runās pats Valdnieks, lai viņam mūžīgs mūžs, un tad tik tu redzēsi, kā Valdnieks runā ar tādiem kā tu! – paziņoja bārdainā galva. Valdniekam “mūžīgu mūžu” novēlēja abas galvas korī.

– Lai Valdniekam mūžīgs mūžs! – vārgā balsī atsaucās virsnieks. Likās, visvairāk viņam pašlaik gribējās pamukt aiz stūra, kur pirms brīža nozuda viņam padotie skrandulāči.

– Vai tu gribi ēst? – nu jau pavisam mierīgi skūtā galva vaicāja bārdainajai.

– Ha! Un tu vēl jautā! – bārdainā galva pat noklabināja zobus.

– Nu, tad labu ēstgribu!

– Paldies, un tev tāpat, mans dārgais draugs!

– Mums abiem ir ļoti laba ēstgriba! – paziņoja abas galvas.

Virsnieks pazibināja ar acīm saimniekam, kurš zibens ātrumā iespruka mājā un sāka šķindināt traukus. Viņam sekoja Divgalvis un virsnieks, sviedrus no pieres slaucīdams.

Atkal ierunājās Pūce:

– Klau, karietes aizmugurē vajadzētu būt tādai lielai lādei ar vāku. Tādas ir visām karietēm. Tur tie vadā līdzī visādas nepieciešamas mantas.

– Jā, ir tāda lāde, – apstiprināja Agnese, neapjauz-dama, kālab Pūce interesējas par to. – Un arī tai ir sikspārnis virsū.

– Tas tāpēc, lai kāds neiekārotu viņu bagātības. Tad nu lūk: kamēr neviens neredz, lien žigli lādē – un pievakarē būsi jau Pilsētā! Ja reiz esam bezkaunīgas, tad būsim bezkaunīgas līdz galam!

Sākumā Agnese izbijās no šādas pārdrošības. Ja nu Divgalvim kaut ko ievajagas savās lādēs un tas atrod Agnesi? Tad taču viņa pati būs ieskrējusi savu gūstītāju nagos. Tomēr Pūce turpināja pierunāt. Daudz bīstamāk esot iet pa ceļu, kur no katra stūra glūnēšot ziņkārīgas acis un nekad nevarēšot zināt, ko slēpj nākamais likums. Turpretī tagad – viens rāviens, un

viņa jau būs Pilsētā. Divgalvim no lādes neva-
jadzēšot, jo līdz Pilsētai esot labi ja dažu stundu brau-
ciens, pat zirgi īsti nepaspēšot pagurt.

– Nevienam pat prātā neienāks, ka visu meklētā
meitene vizinās paša Divgalvja kariatē! – smējās
Pūce. – Tas tik būs joks! Un no skrandulāciem tev arī
nebūs jābīstas. Divgalvja kariatē viņiem nu galīgi ne-
kas nav meklējams. Tā, un tagad klausies uzmanīgi, –
viņa svarīgi piebilda. – Tu taču nebaidies no tumsas,
no īstas tumsas, vai ne?

– Es nezinu... – Agnese nebija diez ko pārliecināta.
– Vispār jau baidos, sevišķi, ja esmu viena. Bet es
varu pamēģināt nebaidīties.

– Neesi dumja, nebaidies! Atceries, ka tieši tumsā
tu vari justies pavisam droša! Tāpēc, nokļuvusi Pil-
sētā, vispirms meklē pagrabus. Jau kopš neatmina-
miem laikiem tur visa apakšzeme ir sacaurumota.
Tagad neviens vairs pagrabus neizmanto un baidās
tur pat kāju spert. Es zinu, man sīkspārņi stāstīja. Tie
mierīgi dzīvo šais pagrabos, un cilvēki tos netraucē.
Brauc droši! Es katru nakti gaidīšu tevi pie Pilsētas
vārtiem, un gan jau abas izdomāsim, ko darīt tālāk.

Kavēties nedrīkstēja. Agnese saņēmās, teica ardie-
vas Pūcei un nokāpa no kūtsaugšas. Pagalms jopro-
jām bija tukšs. Pat kučieris bija kaut kur aizgājis, un
skrandulāči slēpās aiz mājas, lai nejauši netrāpītos
Divgalvim pa rokai. Agnese žigli pieskrēja pie karie-
tes un tikai ar lielām pūlēm atvēra vāku, tik smags
tas bija. Lāde atgādināja mazu istabiņu, taisni kā ra-
dītu Agnesei. Turklāt tā bija pilna ar spilveniem un

saritinātām mīkstām, pūkainām segām. Acimredzot Divgalvis katram gadījumam vadāja līdzīgi gultu – ja nu sanāk nakšņot svešā vietā –, lai var gulēt ar visām ērtībām. Tagad šīs ērtības lieliski noderēja Agnesei; viņa ierakās spilvenos ar visu galvu un nolēma: ja kāds vērs vaļā lādes vāku, viņa izliksies, ka tur neviena nav.

Pēc kādas pusstundas pagalmā atskanēja balsis, un kariete, Divgalvim iekāpjot, nobriksēja un savērās uz sāniem. Jā, tas bija viens reti smags nerādījums, un Agnesei palika žēl nabaga zirdziņu, kuriem nācās vadāt apkārt šitādu svaru. Viņa klausījās, kā Divgalvja galvas viena otrai žēlojas par trūcīgajām un negaršīgajām pusdienām un pēc tam pat sāk strīdēties, kura tad īsti bijusi vainīga pie tā, ka Divgalvis tik ilgi un bezjēdzīgi aizkavējies. Tad noplikšēja kučiera pātaga, un kariete iekustējās.

Brauciens vilkās ilgi, ļoti ilgi, tā Agnesei likās, un viņa jau sāka miegoties, kaut gan kūtsaugšā bija gulējusi vai pusi dienas. Labi, ka lādē atradās tik daudz mīkstu lietu, citādi viņai būtu zilums uz ziluma no galvas līdz kājām, jo pa nelādzīgo ceļu kariete nemitīgi zvārojās un kratījās.

– Ātrāk! Ātrāk! Tumsa nāk virsū! – satraukti, viena otru pārkliegdamas, bļāva abas Divgalvja galvas, mudinot kučieri, un tad jau viņi bija klāt. Čīkstēdami vērās Pilsētas vārti, sasaucās skrandulāču sargi, un zem riteniem sīki sāka klaudzēt ielas bruģis. Agnese šaurā spraudziņā pavēra lādes vāku un paraudzījās laukā. Bija gandrīz pilnīgi satumsis, tāpēc neko daudz

nevarēja saskatīt. Viņa iedomājās, ka nupat ir pēdējais brīdis atstāt šo braucamriku, bet kariete palēkdamās tik drāzās trakā ātrumā, un gar acīm zibošie bruģakmeņi rādījās šausmīgi cieti. Uz tādiem viņa nekādā gadījumā negribētu nokrist. Agnese domāja izlēkt no karietes, kad tā uz mirkli būs apstājusies. Bet bija jau par vēlu. Zem riteņiem dobji nodunēja paceļamā tilta dēļi, nočīkstēja vēl vieni vārti, un nu viņa attapās, ka ir nokļuvusi Pilī, pašā nešķīsteņu midzenī. Tas bija visļauņākais, kas noticis šajās divās dienās. Ne vairs meža, kur paglābties no vajātājiem, ne vairs Lielā, kurš viņu aizstāvētu, ne vairs Pūces, kurai allaž atradās kāds padoms. Jo tālāk, jo trakāk.

Lādē ilgāk uzkavēties nedrīkstēja, jo droši vien tūlīt pat pēc Divgalvja spilveniem un segām ierastos kāds kalpotājs, tāpēc Agnese pagaidīja, kamēr Divgalvis izzveļas no karietes, piekļust sagaidītāju balsis, un tad arī pati atstāja savu patvērumu. Kamēr kučieris rīkojās ap zirgiem, viņa paslēpās karietes aizmugurē un izpētīja apkārtni. Retās mūru spraugās sabakstītās lāpas neko daudz neapgaismoja, un arī Agnese pagaidām bija citu acīm neredzama. Agnese atradās akmens pagalmā: akmens plāksnēm izlikta zeme, akmens mūris ar augstiem sargtorņiem, akmens kāpnes ar lielām akmens vāzēm (bet bez puķēm) gar malām un, protams, pati Pils, arī no vienvienīga drūma akmens, šauriem, smailiem logiem.

Un neviena koka, aiz kura stumbra varētu pagaidām paslēpties. Vārti noslēgti, turklāt pie vārtiem ar lāpām rokās grozījās skrandulāči, tātad arī izeja uz

Pilsētu viņai ir slēgta. Tiesa, šie skrandulāči tik ļoti neatgādināja laupītāju bandu kā iepriekš redzētie. Šiem bija gan smailas bruņucepures, gan bruņas, gan zobeni, gan pīķi, viss, kas pienākas vārtu sargiem, tomēr, vērīgāk ielūkojoties, arī šis bruņojums nekādu lielo cienību neizraisīja. Viss sarūsējis, bruņas caurumainas un sabukņītas gluži kā no atkritumu izgāztuves izvilkta konservu bundžas. Skrandulāči tik un tā ir skrandulāči, un bīstami tie ir vienalga, kaut arī paši patlaban lāpu gaismā grib paslēpties no tumsas, nosprieda Agnese. Bet pats jocīgākais – vienmēr jau var atrast kaut ko jocīgu – šie bruņotie vārtu sargi pie mazākās kustības žvadzēja un grabēja kā veci lūžņi.

Tajā mirklī kučieris ar skaļu “Nū!” pamudināja zirgus, kariete spēji iekustējās, un Agnese tik tikko paspēja pieķerties tās pakaļgalam, citādi viņa paliktu viena klajā akmens pagalmā un tad gan kļūtu redzama kā uz delnas. Meitene, pieķērusies karietei, apmeta loku pa pagalmu un aizvizinājās aiz Pils stūra – tik tālu lāpu šaudīgā gaisma vairs nesniedzās –, un atlaida vaļā rokas, citādi vēl viņa nokļūtu stallī, kur kučiera acu priekšā būtu daudz grūtāk paslēpties. Ko tālāk? Tiklīt ārā no Pils pagaidām nebija nekādu cerību, tālab Agnese izšķīrās, ka arī šoreiz vissaprātīgāk būtu rīkoties galīgi nesaprātīgi – darīt to, ko neviens no viņas negaida: meklēt patvērumu pašā Pilī. Gan jau tādā lielā akmens krāvumā atradīsies arī kāds slepens stūrītis viņai. Protams, pa lielajām, apgaismotajām kāpnēm nedrīkstēja iet, jo tur viņu acumirkli ieraudzītu sargi, bet Pilī vajadzēja būt arī citai, kalpiem un sulaiņiem paredzētai ieejai.

Agnesei paveicās – drīz vien viņa uzdūrās nišai Pils sienā. Pieci pakāpieni veda lejup līdz zemām durtiņām, kuras, kā par brīnumu, bija vaļā. Droši vien briesmekļi Pilī uzskatīja, ka tos pietiekami aizsargā augstie mūri un skrandulāču sardze, tāpēc vakaros nenoslēdza durvis, kā to dara visi normāli cilvēki.

Agnese aizvēra aiz sevis durtiņas un uzmanīgi taustījās tālāk aklajā tumsā. Kāpnes veda augšup. Nez kāpēc viņa sāka skaitīt pakāpienus un pie septiņpadsmitā atdūrās nākamajās durvīs, kuras tāpat bija vaļā. Agnese tumsā gan it neko nevarēja redzēt, tomēr juta, ka ir ienākusi – pat viņas klusie solīši daudzkārsi atbalsojās – milzīgā zālē – tik milzīgā, ka tajā varētu satilpt vai vesela māja. Spēcīgi oda pēc pamestības un putekļiem. Viņa lēni virzījās uz priekšu, dziļāk milzīgajā telpā, un tad pēkšņi sajuta, ka ir apmaldījusies. “Kaut kas traks,” iešāvās prātā. “Apmaldīties vienā istabā, kaut arī lielā!” Bet tā nu tas bija: viņa vairs nezināja, no kurienes nākusi, uz kurieni jāiet un, galu galā, kur viņai vispār jāiet, lai kaut kur aizietu. Tā vien šķita, ka katrs nākamais solis ietrāpīs kādā bezdibenīgā akā vai bedrē, – ko var zināt no tādām pilīm? – un viņa kritīs kaut kur dziļi jo dziļi. Agnesei sametās bailes, viņa krietnu brīdi stāvēja uz vietas, neizlēmīgi taustīdamās ar kurpes purngalu visapkārt. Ja būtu kabatas lateriņa vai lāpa, vai svecīte, vai vismaz sērkociņi. Kur nu tādu greznību! Bet cik ilgi tā stāvēsi? Agnese saprata, ka muļķīgi darījusi, attālinādamās no sienas un uz labu laimi iedama melnajā tumsībā.

Vajadzēja iet, visu laiku turoties pie sienas, un tad viņa ātri vien sasniegtu citas durvis, protams, ja vien no šīs zāles ir vēl kāda izeja.

Un Agnese atsāka iet – uz priekšu? varbūt atpakaļ? vai uz sāniem? neko nevarēja saprast! Viņa gāja ilgi, tā arī nekur neaiziedama. Varbūt viņa visu laiku gāja pa riņķi vien? Bet varbūt šī ir apburta pils un bezgalīgā zāle īstenībā ir lamatas tādiem nelūgtiem viesiem kā viņa? Agnesi sāka pārņemt izmisums, viņa paātrināja gaitu, taču tūlīt pat ieskrēja ar pieri sienā tā, ka gandrīz dzirksteles nošķīda gar acīm. Tas nekas, viņa sevi mierināja un virzījās tālāk gar sienu, lai ar plaukstu visu laiku justu akmens vēso, raupjo virsmu. Jau pēc pārdesmit soļiem Agnese sataustīja durvis un atviegloti nopūtās: vismaz kaut kur viņa tomēr ir nonākusi. Aiz durvīm bija kāpnes uz leju. Kad Agnese saskaitīja septiņpadsmit pakāpienus, viņā pamodās nelāgas aizdomas. Tā arī bija: atvērusi nākamās durvis, viņa ieraudzīja Pils pagalmu lāpu trūcīgajā gaismā. Tātad šajā zāles tumsībā Agnese bija apmetusi lielu loku un atgriezusies atpakaļ pie tām pašām durvīm, pa kurām šeit ienāca!

Vajadzēja sākt no gala. Tagad viņa nolēma neatiet no sienas un, ja atradīs izeju no zāles, noteikti pagriezties pa kreisi, un pa kreisi pagriezties arī, kad atradīs nākamās, aiznākamās un visas pārējās durvis. Lai kaut kur aizietu, jāturas vienā virzienā – tas bija skaidrāks par skaidru.

Zāles pretējā sienā Agnese uzdūrās vēl vienām durvīm, milzīgām un ļoti smagām divviru durvīm,

kuras atvērās tikai tad, kad viņa uzgūlās ar visu spēku. Tā, un tagad pa kreisi – līdz nākamajām durvīm, tikpat milzīgām un smagām. Un vēlreiz pa kreisi, un vēl vienas durvis, pēc tam atkal durvis, šoreiz mazākas. Un – kaut kas traks! – atkal septiņpadsmit pakāpieni lejup! Kā tas var būt, ka viņa jau otro reizi atgriezusies izejas punktā? Nudien, apburta pils!

Laikam gan nav nozīmes stāstīt par to, kā Agnese klīda un maldījās pa bezgala daudzajām Pils zālēm, mazākām istabām un koridoriem. Kāpēc gan Pils ir tik neaptverami liela, viņa prātoja, ja visas šīs telpas ir neapdzīvotas un nevienam nevajadzīgas? Pavisam aizkususi, Agnese apsēdās uz grīdas, apēda donu, kas bija atlikusi no Pūces nočieptā maizes klaipa, un īsu brīdi nosnaudās. Cik ilgi gulējusi, to viņa nezināja, jo aklajā tumsā pulksteni nevarēja saredzēt. Atmodusies viņa klīda un maldījās tālāk, jau nožēlodama, ka vispār ir ienākusi Pili.

Bet, gandrīz jau zaudējusi dūšu, vienā no zālēm Agnese uzdūrās plašām, lēzenām kāpnēm, kuras aizveda viņu pie kārtējām durvīm. Tās atdabūt vaļā bija sevišķi grūti, Agnese grūda un grūda, un grūda, jau nodomādama, ka vienas durvis beidzot ir aizslēgtas, – taču šīs durvis piepeši padevās, un viņa krišus iekrita lāpu apgaismotā gaitenī. Lāpas šeit bija pavisam izšķērdīgi izvietotas, Agnese pat uz mirkli apžilba. Bet tas vēl nebūtu nekas, ja tieši sev pretī pie gaiteņa pretējās sienas viņa neieraudzītu bruņās tērptu skrandulāci ar zobenu un pīķi. Jā, protams, pulkstenītis brīdinoši iečirkstējās, bet diemžēl mirkli par vēlu – jau

tad, kad durvis bija atvērušās. Agnese sastinga, nezinādama, ko darīt. Arī skrandulācis stāvēja kā sasalis un platām acīm blenza Agnesē. Vai viņš izbāzts, vai? Nē, izbāzts viņš nebija, jo tūlīt pat draudīgi sakustējās, un Agnese, lai aizsargātos, izstiepa rokas uz priekšu. Viņa aizvien vēl bija pagalam apjukusi, bet vēl vairāk apjuka, ieraugot, ka skrandulācis nevis klūp viņai virsū, bet nosviež pīķi un, bruņas žvadzinādams, pilnā kaklā saukdams palīgā, metas prom pa gaiteni. Var jau būt, ka Agnesei vajadzēja sprukt atpakaļ Pils neapdzīvotās daļas tumšajās zālēs un meklēt paslēptuvi tur, bet viņa bija tik ļoti apjukusi, ka visas vajadzīgās domas nez kur pačibēja un Agnese aizdrāzās pa gaiteni uz pretējo pusi. Ap stūri un – kādas šausmas! – viņa skrēja trakā ātrumā tā, kā savu mūžu nebija skrējusi – garām veselai skrandulāču virknei, kuri tik vien paspēja kā nobolīt acis un novārstīt mutes. Gaitenis aiz muguras pildījās ar dzelžu žvadzoņu un satrauktiem izsaučieniem. Acīmredzot Agneses pēkšņā parādīšanās nez no kurienes bija tik ļoti satraukusi skrandulāčus, ka tie pirmajā mirklī pat neattapa, ko darīt.

Ilgi tā skriet nevarēja. Vajadzēja meklēt paslēptuvi. Apcirtusies ap nākamo stūri, neviena tuvumā nemanīdama, Agnese iedrāzās pa pirmajām durvīm, kas pagadījās ceļā. Un to viņa paspēja pēdējā brīdī, jo tūlīt pa gaiteni aizdimdināja un aizžvadzināja vesels skrandulāču bars.

Fū, tas gan bija skrējiens, viens šaušalīgs skrējiens. Agnese nopūtās un paraudzījās, kur tad īsti

viņa nokļuvusi. Jau ar pirmo acu uzmetienu bija skaidrs – tā ir ēdamzāle, par to pietiekami daiļrunīgi liecināja bagātīgi klātais galds telpas vidū. Tas bija varens galds – ar neskaitāmiem šķīvjjiem, bļodām, paplātēm, zupas terīnēm, kausiem un krūzēm, un tas viss pilns ar dažādiem ēdieniem, kuri izskatījās tik kārdinoši un smaržoja vēl kārdinošāk.

Tomēr vispirms Agnese pieskrēja pie loga, atbīdīja smagos aizkarus un pat apmulsa, redzot, ka laukā atkal ir gaiša diena. Tātad visu nakti viņa bija klīdusi pa tumšajām Pils zālēm! Diemžēl ēdamzāle atradās otrajā stāvā, pārāk augstu, lai varētu izlēkt pa logu, turklāt lejā, pagalmā, satraukti skraidelēja apbruņoti skrandulāči. Ko nu? Šeit viņa palikt nedrīkstēja, jo kuru katru brīdi varēja ierasties tie, kuru vēderiem, droši vien ļoti resniem vēderiem, paredzēts bagātīgais galds. Bet arī gaiteni nedrīkstēja atgriezties, jo Pils sargi bija sacelti kājās un tagad noteikti pa visām malu malām meklēja mazo meiteni.

Agnese vēlreiz paraudzījās uz galdu – nūdien, gluži kā īstā pasakā! un vēl tā trakā smarža, kas neļāva iet prom! – un nekādīgi nespēja pārvarēt kārdinājumu. Sevi mierinādama – tūlīt, tūlīt, nu pavisam tūlīt es kaut kur paslēpšos! vēl tikai šo gabaliņu! – viņa kāri uzklupa ēdieniem, jo pēdējās divās dienās bija ēdusi tikai Lielā ceptos negaršīgos kartupeļus un Pūces nočiepto tikpat negaršīgo maizi. Un šis “tūlīt, tūlīt” ievilkās krietnu brīdi. Ko viņa ēda, Agnese īsti nesaprata, jo nekad tādus ēdienus nebija garšojusi un nezināja tiem pat nosaukumu.

Ēda viņa milzīgi daudz un visu ko, nemaz nesa-
klausīdama, ka pulkstenītis satraukti par kaut ko
brīdina. Aizrāvusies un izsalkusi Agnese attapās
tikai tad, kad durvis jau vērās.

Atkal jau jāmūk! Un šoreiz žiglāk nekā citām rei-
zēm! Viņa pacēla galdauta bārkstaino apakšmalu un
pašāvās pagaldē, tomēr neaizmirdama paķert līdzī
mazu bļodiņu ar kaut ko ļoti garšīgu. Neviens taču ne-
pamanīs, ka pazudusi vienvienīga maza bļodiņa. Ienā-
cēji bija tikai divi, viņi apsēdās katrs savā galda galā.

“Tie nu gan ir traki izrijēji! Viss lielais galds tikai
viņiem diviem!” Agnese nobrīnījās un sarāvās, cik
vien maza varēja, turklāt labi tālu no sēdētāju kājām.

– Lai mūžīgs mūžs Valdniekam! – reizē ierunājās
divas balsis.

Agnese tās pazina – balsis piederēja Divgalvim.

– Lai man mūžīgs mūžs! – atbildēja nesaskanīgs
koris. Cik tur bija to balsu? Sešas? Astoņas? Varbūt
visas desmit? Tās laikam piederēja pašam Valdnie-
kam, ja jau vienprātīgi novēlēja mūžīgu mūžu pašas
sev. Tad redz, kur viņa nokļuvusi – zem Valdnieka
brokastu galda! Un Valdnieks, spriežot pēc balsu
skaita, ir ļoti daudzgalvains. Nuja, tāpēc jau vāja-
dzīgs tas bagātīgais galds – lai krietni tiek visām
mutēm... Vismaz kādu brīdi Agnese varēja justies
drošībā – neviens viņu nemeklēja Divgalvja kariatē,
arī šeit, zem Valdnieka galda, nemeklēs.

– Tātad tas skuķis ir šeit! – paziņoja Divgalvja
skūtā galva. Bārdainā apstiprināja: – Tas skuķis
nav nekur citur kā šeit!

– Nevar būt! – atsaucās viena no Valdnieka balsīm. Tās nepārtraukti mainījās – reizēm viena balss apklusā pusteikumā, bet teikumu pabeidza cita; reizēm runāja vairākas balsis reizē, cita citu pārkliegdamas; reizēm balsis pat sastrīdējās savā starpā.

Tātad Valdnieks turpināja:

– Cienītais, jūs pats labi apzināties, ka tas ir neiespējami! Kurš vēl vakar man apgalvoja, ka ceļā uz Pilsētu ne zvirbulis cauri neizlidošot, ko? Tie ir jūsu paša vārdi. Ne zvirbulis! Un kurš lielījās, ka sardze pie vārtiem esot pieckāršota? Vai jūs man tagad nepaskaidrotu, kādā veidā tas skuķis iekļuva Pilī?

– Viņu savām acīm redzējuši vismaz seši sargkareivji! – iebilda Divgalvis. – Bet sardzes priekšnieks būs Apakšzemes Cietumā iekšā, par to es galvoju.

– Tādā gadījumā ar viņu acīm kaut kas nav kārtībā, – stingri paziņoja viena no Valdnieka galvām.

– Met viņu kaut desmit Apakšzemes Cietumos... – ierunājās otrā galva, bet trešā viņu pārtrauca:

– Man šķiet, ka cienījamajam Divgalvim ir taisnība. Tas skuķis patiešām varētu būt Pilī. Nav svarīgi, kādā veidā viņa šeit nonākusi, bet tas, ka tik īsā laikā viņai izdevies ielauzties pie mums – tas par kaut ko liecina. Man sāk palikt bailes...

– Man arī, man arī ir šausmīgas bailes! – iespiezdās cita balss. – Tas skuķis ir visādu burvestību pilns, par to tas liecina! Gan jūs redzēsiet, viņa mūs nobeigs! Mēs būsim pagalam!

“Kāpēc pagalam?” izbrīnījusies nodomāja Agnese. “Ko es, maza meitene, nievīgi dēvēta par to skuķi, varu šiem briesmekļiem nodarīt?”

– Valdniek, jūsu mūžs būs mūžīgs... – iesāka Divgalvis, bet visas Valdnieka balsis, cita citu pārkliegdamas, sauca:

– Mūsu mūžs būs mūžīgs, būs mūžīgs, būs mūžīgs!

– Jūsu mūžs būs mūžīgs, – atkārtoja Divgalvis. – Mums nav no kā baidīties. Ja tas skuķis patiešām ir Pili, tad neko labāku nevar vēlēties! Viņa ir slazdā! Tagad mēs zinām, kur viņa ir, tāpēc mums būs viegli viņu notvert. Galvenais – neizlaist to skuķi laukā no Pils, un te nu lieti noderēs pieckāršotā sardze. Daudz ļaunāk būtu, ja viņa slēptos mežā vai kur citur, jo tad mēs viņu tik viegli nevarētu atrast, lai kā meklētu, un nezinātu, kādus plānus viņa perina. Man liekas, ka bez Grāmatas tas skuķis ir bezspēcīgs. Vai Grāmata ir paslēpta drošā vietā?

– Drošākas vietas vairs nav visā Pili. Grāmata glabājas slepenajā istabā aiz manas guļamistabas.

– Brīnišķīgi! Un ko mēs darīsim, kad to skuķi noķersim?

– Ha! – korī iesmējās visas Valdnieka balsis. – Tad tik viņa redzēs, ko mēs ar viņu izdarīsim! To nu viņa pat iedomāties nevar!

Valdnieks vēlreiz vienbalsīgi iesmējās, un šie smieklī izskanēja tik ļoti draudīgi, ka Agnesei uzmetās zosāda. Viņa sarāvās vēl mazāka un domās lūdzās, kaut briesmoņi ātrāk beigtu brokastot un ietu prom.

Tad pēkšņi iespiedzās tā Valdnieka balss, kura pirmīt apgalvoja, ka Agnese viņus nobeigšot:

– Kur ir manas lakstīgalu mēlītes? Es neredzu šeit savas lakstīgalu mēlītes! Es prasu, kur ir lakstīgalu mēlītes? Vai tu, nelietīgais izdzimteni, tās apēdi?

Atsaucās nevis Divgalvis, kā gaidīja Agnese, bet gan viena no Valdnieka balsīm:

– Neesmu aizticis tavas riebīgās mēles! Kaut tās tev reiz rīklē iesprūstu!

– Es zinu – tas esi tu! Kaut tikai pašam pielikties! Kaut drusciņ varēji man atstāt!

Agnese apmulsusi palūkojās bļodiņā, kuru bija paņēmusi līdzī pagaldē. Vai šīs būtu lakstīgalu mēlītes? Šausmas, tik daudz putniņu nobendēts, lai tie briesmoņi varētu piestūķēt pilnus vēderus. Agnesei sāka likties, ka ēdamzālē ir ļoti sasmacis gaiss, elpot kļūst grūti, un iesāpējās galva. Tāda pati sajūta bija toreiz, kad Lielā mājā no virtuves kaktiem vēlās laukā melnā tumsa.

– Es gribu savas laks... – bet spiedziens pārtrūka pusvārdā.

Un tūlīt arī pulkstenītis brīdinoši ietīkšķējās – tik skaļi, kā vēl nekad. Nuja, paldies par brīdinājumu, bet kur lai sprūk? Drošākas vietas par pagaldi šai telpā taču nav...

– Tas skuķis ir šeit! – kori iebļāvās Valdnieka galvas.

– Es tak teicu, ka viņa ir Pili, bet jūs, Valdniek, negribējāt ticēt, – noburkšķēja Divgalvja skūtā galva, bet bārdainā ar pilnu muti apstiprinoši norūcās.

– Tad ne jau! Tas skuķis ir šeit, šajā istabā! – sauca Valdnieks. – Es to jūtu! Es to ļoti labi jūtu!

“Nē, nē, nē, es neesmu šeit,” domās izmisīgi atsaucās Agnese. “Es esmu visur kur citur, tikai ne šeit!”

Tūlīt viņi pārmeklēs istabu, tūlīt pacels galdauta malu, un tad viņa būs rokā! Bet notika pavisam kaut kas cits.

– Grābsim ciet! – nikni iekliedzās kādas divas vai trīs Valdnieka galvas, bet pārējo balsu koris izrādījās spēcīgāks: – Mūkam nu!

Nodipēja soļi, noblikšķēja durvis, un Agnese palika viena. Skaidrs, ka viņai nekas nebija skaidrs. Kāpēc Valdnieks un Divgalvis tik steidzīgi aizbēga? Kas viņiem traucēja sagrābt Agnesi? Divatā (bet, ja rēķina pēc galvu skaita, tad vesels bars) viņi viegli varētu sagūstīt tādu mazu un vāju meiteni...

Tomēr viņa nedrīkstēja tērēt ne mirkli neskaidro jautājumu noskaidrošanai, jo kuru katru brīdi draudēja bruņotu skrandulāču uzbrukums, un tad gan viņa būs pagalam.

Agnese izlīda no pagaldes un ieraudzīja, ka visa istaba jau gandrīz pilna ar melniem tumsas vāliem. Pat neskaitāmo sveču gaisma likās bezspēcīga pret šo melnumu, nemaz nerunājot par vārajām gaismas strēlēm, kas iespīdēja pa šaurajiem logiem. Tā pati tumsa, kas Lielā virtuvē! Agnesei likās, ka pat gaiss sabiezē un lieliem kunkuļiem strēgst kaklā.

Ko nu?

Te Agnese pamanīja, ka pie sienas karājas biezi, krokoti aizkari. Pagaidām viņa paslēpsies aiz tiem – varbūt skrandulāčiem neienāks prātā tur meklēt. Necik gudri jau tie skrandulāči nebija. Viņa aizmūrēja elpu, izlauzās cauri tumsas vāliem, kas sniedzās gandrīz līdz kaklam, pabīdīja sāņus aizkarus – un ieraudzīja zemas ar dzelzi apkaltas durvis. Kāda laime! – durvīs bija pat atslēga!

SESTĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnese nonāca Pils pagrabos,
un arī par to, kā viņa domāja,
neko neizdomādama, un vēl par to,
kā Agnese atrada Lielo.*

AIZ DURVĪM šauras vītņu kāpnes vijās lejup tumsā. Tomēr tagad Agnese jau bija pieredzējusi bēdzēja un zināja, ka nav prāta darbs mukt tāpat vien, pa galvu pa kaklu, atpakaļ neskatoties. Vienmēr ir svētīgi paraudzīties gan atpakaļ, gan uz priekšu un tikai tad laisties lapās. Tāpēc beidzamos mirkļus – gaitenī jau žvadzināja skrandulāči, kuri steidzās uz ēdamzāli, – viņa izmantoja lietderīgi: žigli sabāza apmetņa milzīgajās kabatās visu ko ēdamu, paķēra no galda smagu pieczuburu svečturi ar resnām, tikai mazliet nodegušām svecēm, rūpīgi sakārtoja aiz sevis aizkarus, lai vajātāji uzreiz nenoprastu, kur viņa pazudusi, un tad beidzot aizslēdza durvis. Atslēgu viņa noglabāja kabatā. Tagad skrandulāči varēs lauzties un daudzīties, cik vien tik, tik viegli viņi apkaltās, pamatīgās durvis vis vaļā nedabūs.

“Saki nu viens cilvēks,” domāja Agnese, caur durvīm saklausīdama, ka skrandulāči jau ir iebrukuši ēdamzālē. “Ko tas varētu nozīmēt: vai nu viņai

ārprātīgi neveicas, ka viņa nemitīgi iekuļas ķezās, citā par citu ļaunākā, vai arī ļoti veicas, ka izdodas par mata tiesu un beidzamajā brīdī izsprukt sveikā pat no šausalīgākajām ķezām?”

Kāpnes vijās pa riņķi vien, pa riņķi vien, mazliet pat sareiba galva. Bet, tavu brīnumu, jo dziļāk Agnese kāpa, jo vieglāk kļuva elpot, un arī galvassāpes pārgāja. Tas nekas, ka gaisss oda pēc mikla pagraba, – šeit vismaz nebija ļaunās tumsas. Agnese saskaitīja piecdesmit pakāpienus, tad kāpnes beidzās. Viņa atradās pagrabā, tik plašā, ka piecu resno, spožo sveču gaisma nesniedza pretējo sienu. Pagrabā un – drošībā. Agnese atcerējās Pūces padomu slēpties pagrabos, kur neviens viņai pakaļ nelidišot, un te nu viņa bija. Pagrabs nelikās diez cik omulīgs. Nepatīkama sajūta pārņēma, iedomājoties, ka viņa ir dziļi zemzemē un nezina, kā izkļūt laukā.

Pagrabā cieši cita pie citas kārtīgi rindojās mucas, simtiem mucu – gan pavisam maziņas, gan ļoti milzīgas; dažās Agnese ērti varētu apmesties uz dzīvi un vēl tad nāktos gudrot, kā lai atlikušo tukšumu iekārto.

“Droši vien tas ir viņa pagrabs,” nosprieda Agnese, jo bija dzirdējusi, ka senos laikos viņu glabājuši mucās. Pieklauvējot mucas atsaucās ar dobru skaņu – acīmredzot tās bija tukšas un viņa pagrabu vairs neizmantoja. Par to liecināja arī biezumbiezā saķepušo putekļu kārtā, kas klāja gan mucas, gan grīdu, un nekur visā tajā nevarēja manīt nekādu pēdu. Kurš ir spējīgs izdzert tik daudz viņa? Agnese atcerējās milzīgās un pamestās Pils zāles, kurās viņa

maldījās pagājušonakt. Un šeit – tikpat milzīgs un pamests vīna pagrabs. Varbūt kādreiz Pilī dzīvojuši ļaudis, kas ballējušies zālēs un šausmīgi daudz dzēruši vīnu? Bet kur viņi visi pazuduši?

Agnese sameklēja zemu, resnu mučeli, kuru itin labi varēja izmantot kā sēžamo, atspieda muguru pret lielās mucas apaļajiem sāniem un sāka domāt. Domu bija sakrājies milzums, un tās visas vajadzēja sakārtot.

Tā tad pirmā doma. Pagaidām viņa ir drošībā un būs drošībā tik ilgi, kamēr nelidīs no pagraba laukā. Bet cik ilgi cilvēks var mitināties tukšā un drēgnā vīna pagrabā, kaut arī viņam kabatas – un katra maza maišeļa lielumā – piebāztas ar visādu ēdamo no paša Valdnieka galda? Tas nozīmē tikai to, ka pēc pāris dienām viņai tik un tā nāksies meklēt izeju. Tālab izeju jāsāk meklēt nekavējoties.

Otrā doma. Kolīdz Agnese izkāps virszemē, viņai baru bariem saklups virsū skrandulāči, kuri tagad to vien gaida, lai viņa atstātu savu patvērumu. Un kur citur var paslēpties, ja ne atkal pagrabā? Tas nozīmē to, ka Agnese nekādā gadījumā nedrīkst līst laukā no pagrabiem.

Trešā doma. No Agneses baidās. Pat visvarenais daudzgalvainais Valdnieks ar savu palīgu Divgalvi aizmuka, atpakaļ neskatīdamies. Kāpēc? Kas viņā tāds biedējošs? Savu mūžu no Agneses neviens nav baidījies...

Ceturrtā doma. Viņu grib sagūstīt. Kāpēc? Varbūt viņai pieder kaut kas sevišķs, ko Valdnieks grib atņemt, bet viņa pati nemaz nenojauš, kas viņai pieder?

Varbūt viņa zina kaut ko sevišķu, bet pati neapzinās, ka zina?

Piektā doma. Sļepenajā istabā aiz Valdnieka guļamistabas ir paslēpta Grāmata, to viņa ir uzzinājusi. Nu un tad? Vai Agnesei tagad būtu jāmēģina izzagt šo Grāmatu? Bet ko viņa iesāks, ja iegūs šo grāmatu? Un, galu galā, kas ir šī noslēpumainā Grāmata, kuru tik ļoti sargā Valdnieks un par kuru Pūce un Lielais runā ar tādu cienību?

Sestā doma. Kā Valdnieks piepeši uzzināja, ka ēdamzālē atrodas Agnese? Saoda, vai? Visu laiku nezināja – un tad uzreiz zināja... Viņa taču bija tik labi paslēpusies.

Septītā doma. Katru nakti pie Pilsētas vārtiem gaida Pūce. Šī doma patlaban bija pati galvenā un nozīmēja to, ka Agnesei par katru cenu jātiek laukā no pagribiem. Pagājušonakt viņa nevarēja tikt laukā līdz Pilsētas vārtiem, jo maldījās Pili. Un Pūce velti izgaidījās Agnesi. Cik naktis viņa vēl gaidīs, kamēr atmetīs ar spārnu un nodomās, ka viss nokārtojies bez viņas palīdzības? Pūce pagaidām ir vienīgā, uz ko Agnese varēja cerēt, jo Pūce zina vismaz kaut ko, turpretī Agnese – pilnīgi neko.

Kā redzams, lielākoties tās nemaz nebija īstas domas, bet gan daudzas jautājuma zīmes. Galu galā – jau trešo dienu Agnese klīst pa šo ļauno pasaku, bet jautājumi vairojas tik strauji, ka drīz tiem galvā vairs nepietiks vietas. Varbūt šī ir tāda neparasta pasaka, kas sastāv no vienvienīgiem jautājumiem, un neviens jautājums negrib būt atbildēts? Nu, re – vēl viens jautājums!

Vispār ļoti nepatikama pasaka ar nemitīgu baiļošanās un vajāšanu. Pagaidām Agnese bija tikai bēgusi. Aizbēga no skrandulāciem – un gandrīz iekrita paša Valdnieka nagos. Tagad aizbēga no Valdnieka – kā nagos viņa kritīs tālāk? Un, pats nelādzīgākais, ne vēsts no brīnumiem. Pasakās, kuras Agnese bija lasījusi, viss ritēja viegli un gludi. Tur bija, piemēram, brīnumnūjiņas – izšķirošajā brīdī tik pamāj ar tādu nūjiņu, un viss atrisinās pats no sevis. Un lidojošie paklāji un burvju gredzeni, un labās fejas, un teiksmaini stiprinieki, kuri tagad viņai tik daudz varētu palīdzēt. Tiesa, gluži bešā Agnese nebija, viņai piederēja pulkstenis, kurš allaž brīdināja par draudošajām briesmām (parasti gan kādu mirkli par vēlu), ar viņu draudzējās ugunsilvēciņi, kuru tik ļoti pietrūka šeit, pagrabā; un, protams, nedrīkstēja aizmirst arī runājošo Pūci, mīlīgo un jauko naktsputnu. Tomēr visi tie bija parasti, ikdienišķi brīnumi.

Agnese nopūta četras sveces, atstādama degot tikai vienu, jo gaisma bija jātaupa – kas zina, cik ilgi viņai nāksies uzturēties pazemē, un apstaigāja viņa pagrabu. Nekā interesanta un noderīga viņa šeit neatrada, vienvienīgas tukšas mucas. Un vēl plašu eju, kura lēzeni veda augšup un pa kuru kādreiz labākos laikos droši vien ieripināja pagrabā pilnās mucas. Vārti uz pagalmu izrādījās aizslēgti. Tomēr bija vēl viena maza cerība. Agnese zināja, ka vecās pilīs bieži ir atrodamas slepenas ejas, pa kurām aplenkuma gadījumā var izbēgt pils iemītnieki. Un ja nu arī šeit ir tāda slepena eja, kas savieno Pili ar Pilsētu? Tāpēc Agnese turpināja meklējumus.

No plašās ejas atdalījās vairāki sānzari, kas ieveda visistākajā labirintā. Tur bija lieli un mazi pagrabi, velvēti gaiteni, krustojumi un strupceļi. Vairākās vietās vītņu kāpnes veda augšup Pili, bet tās visas beidzās pie aizslēgtām durvīm, un nebūtu jau arī prāta darbs tagad atgriezties Pili, kur skrandulāči droši vien joprojām turpina viņu meklēt. (Savukārt cituviet viņa atrada vītņu kāpnes uz leju, pa kurām viņa nokāpa pagraba apakšējā stāvā, bet arī tur bija tikai tādas pašas tukšas telpas.) Atcerēdamās bēdīgo pieredzi tumšajās zālēs, Agnese virzījās ļoti uzmanīgi, atzīmējama ar sveces kvēpiem uz pagraba sienām ik pavērsienu, lai vēlāk varētu atrast atpakaļceļu.

Agnese palūkojās pulkstenī. Bija jau vēla pēcpusdiena, tik ilgi viņa jau klīda pa apakšzemes labirintu, un visur viens un tas pats – vārdu sakot, nekas. Agnese apsēdās uz sienas izciļņa un mazliet uzkoda no valdniekam nočieptajiem krājumiem, pēc tam cēlās un gāja tālāk. Viņa bija nospriedusi pārmeklēt pilnīgi visu pagrabu, abus tā stāvus – tā, lai ik atzars, ik pagrieziens būtu iezīmēts ar sveces kvēpiem. Ja šeit vispār ir kāda slepena eja, viņa noteikti to atradīs.

Tātad Agnese gāja tālāk, un tad pēkšņi... Tad viņa krita kaut kur lejā, jo nebija pamanījusi, ka akmens grīdā ir liela atvere. Viņa krita tik strauji, ka aizrāvās elpa un šķita – sirds izlec pa muti un paliek karājamies gaisā. Tomēr kritiens bija mirklīgs – vēl īsti nesapratusi, kas notiek, Agnese, jau būdama četrpārus, atdūrās mikstās smiltīs. Kā par brīnumu, viņai rokās aizvien bija svečturis, sveces liesmiņa

gan draudīgi noraustījās un uz sekundi pat pārvērtās mirdzošā punktā, tomēr nenodzisa un tūlīt iedegās no jauna. Agnese uzslējās kājās un paraudzījās apkārt. Viņa bija iekritusi šaurā – sienas varēja aizsniegt ar izstieptām rokām – velvētā ejā. Griestos melnēja caurums, un tas bija tik augstu, ka saviem spēkiem Agnese atpakaļ vairs nevarēja tikt. Akmens grīdas vietā bija biezs smilšu slānis. Svecēs liesmiņa caurvējā nepārtraukti plivinājās, tas nozīmēja, ka eja ir saistīta ar ārpusauli. Varbūt tā beidzot bija tik ilgi meklētā slepenā eja?

Agnesei šī eja likās redzēta. Bet ne sapnī... ak, skaidrs, eju viņa redzēja pirms dažām dienām, kad, tikko nonākusi Lielā mājā, šķirstīja Grāmatu. Tur bija uzzīmēta ne tikai eja, bet arī viņa pati, ar visu svečturi izstieptā rokā un ar maisveidīgo Lielā apmetni mugurā. Acīmredzot Grāmata zināja, kas notiks ar Agnesi. Cik žēl, ka viņai toreiz nepietika laika pienācīgi izšķirstīt visu Grāmatu – varbūt tagad viņa zinātu, ko darīt! Varbūt tieši Grāmata bija tas Lielais Brīnums, kura patlaban tik ļoti pietrūka.

Tāds šaurs gaitenis vairs nav labirints, un te nebija daudz jādromā, uz kuru pusi iet, tāpēc Agnese tūlīt pat devās uz priekšu. Eja apmeta nelielu līkumu, un pēkšņi Agnese ieraudzīja priekšā gaismu – dzeltenīgu, vārgu gaismiņu, bet tomēr tā bija gaisma. Šī dzeltenīgā gaisma spīdēja pa šauru, aizrestotu lodziņu. Tālāk viņa zagās uz pirkstgaliem, ar plaukstu aizsegdama sveci, lai to neredzētu no malas, jo aiz lodziņa varēja būt arī skrandulāči vai vēl kas cits tikpat briesmīgs un

ļausns. Piezagusies klāt, viņa piesardzīgi palūkojās pa lodziņu un ieraudzīja šauru, ļoti augstu, akai līdzīgu telpu, ko apgaismoja sienā iesprausta lāpa. Šajā akā kāds sēdēja – sakumpis, galvu nodūris. Agnese ielūkojās vērīgāk – un sev par milzīgu pārsteigumu pazina, ka tas ir Lielais! Patiesi, tur nebija ne mazāko šaubu – Lielais! Un šī dziļā aka tātad bija Apakšzemes Cietums! Nudien, šausmīgs cietums. Agnese paraustīja restes, bet tās, lai arī izrūsējušas, tomēr turējās tik stipri, ka ar viņas spēku nebija ko domāt izkustināt. Viņa jau gribēja Lielajam darīt zināmu savu klātbūtni, bet augšā atskanēja smaga rīboņa. Agnese ieraudzīja, ka akas griestos, – tik augstu, ka ne mazāko cerību ne uzrāpties, ne uzlēkt, – atveras lūka, pavid bārdains skrandulāča ģimis ar bruņucepuri galvā un šūpodamies nolaižas virvē iesiets grozs ar ēdienu. Lielais pietrūkās kājās, notvēra zvārojošos grozu, izņēma no tā maizes klaipu un ūdens krūzi, un tūlīt arī grozs tika uzvilkts atpakaļ. Lūka ar dobjū blīkšķi aizcirtās. Agnese piesardzības dēļ vēl kādu brīdi pagaidīja un tad klusā balsī uzsauca:

– Lielais!

Lielais apmulsis palūkojās sev aiz muguras, tad acīmredzot nosprieda, ka ir pārklusījies, drūmi nogrozīja galvu un apsēdās.

– Lielais, tā esmu es, Agnese! – viņa atkārtoja mazliet skaļāk.

Lielais pietrūkās kājās, izrāva lāpu no sienas, pacēla to virs galvas un saspringti raudzījās augšup. Agnese izbāza roku caur režģiem un pavēcināja.

– Es atnācu tevi izglābt! – iesaucās Agnese, lai gan viņai nebija ne mazākās nojausmas, kā to izdarīt. Bet jādara tas bija.

– Ko tu tur dari? – Lielais rādījās tik apjucis, ka gluži muļķīgi vaicāja, tūlīt gan pārjautādams: – Agnese? Kā tu šeit nokļuvi?

Agnese, cik vien īsi mācēdama, izstāstīja savus piedzīvojumus kopš tā brīža, kad Lielais viņu, paglābdams no skrandulāčiem, pārsvieda pāri sētai.

– Ko mēs tagad darīsim? – viņa nobeidza ar jautājumu klusā cerībā, ka Lielajam sen jau glābšanās plāns ir galvā un trūcis tikai viņas, lai to piepildītu.

– Es nezinu, – Lielais diezgan vienaldzīgi paraustīja plecus un atkal apsēdās.

– Mums taču kaut kā jātiek no šejienes laukā! – gandrīz sašutusi par tādu vienaldzību un neizlēmību iesaucās Agnese.

– No šejienes nevar tikt laukā, jo tas ir Apakšzemes Cietums, un no Apakšzemes Cietuma vēl neviens nav ticis laukā. Bet tu jau to nevarēji zināt, – Lielais bezcerīgi atbildēja.

Agnese atcerējās, ka Lielais vispār bija tāds, neizdarīgs un nevarīgs, – ne viņš mācēja kārtīgas pusdienas pagatavot, ne savu kreklu izmazgāt. Tāds kā aizmidzis. Jā, bet kā Lielais pārvērtās toreiz, kad Agnesei bruka virsū skrandulāči un viņa sauca pēc palīdzības! Tad tas bija īsts virpuļviesulis, ne vairs klusais un lēnīgais Lielais! Vai tas nozīmētu, ka Lielo nepārtraukti vajag uzmundrināt, lai viņš atmostos no sava ikdienišķā miega? Bet kur lai viņa ņem tik

daudz spēka nesačākstēt pašai un vēl modināt citus? Tomēr tas bija jādara, jo Lielais likās tik ļoti samierinājies ar likteni, ka pats sev vairs palīdzēt nespēja. Un Agnese sāka viņu modināt:

– Nē, Lielais, tev nav taisnība. Izbēgt var no jebkura, pat Apakšzemes Cietuma. Ja jau tu esi šeit nonācis, tad tas nozīmē, ka tev ir vismaz viens bēgšanas ceļš – tas pats, pa kuru tevi iebrūda! Un, cik zinu, cietumi ir taisni priekš tam, lai no tiem izbēgtu.

– Vai tu tā domā? – jau manāmi ieinteresēts, pārvaicāja Lielais.

– Noteikti! Padomā pats arī. Tev taču cietums nemaz nav vajadzīgs. Manuprāt, tev tik ļoti nepatīk sēdēt cietumā, ka tu jau sen ilgojies izkļūt brīvībā! Un, izkļuvis brīvībā, tu izdomāsi, kā izglābt mani.

Agnese vēl ilgi runāja, izklāstīdama savas domas par cietumiem un brīvību un iegaldodama, ka Lielais ir ļoti varens un stiprs un viņam viss pa spēkam. Lielais klausījās un patiešām modās. Sejā pavidēja tā izteiksme, kuru Agnese bija jau ne reizi vien pamanījusi, it kā viņš ārkārtīgi saspringti mēģinātu kaut ko atcerēties. Viņš piecēlās un sāka staigāt pa šauro aku no viena stūra uz otru – to varēja izdarīt ar trijiem soļiem. “Ak tu nabadziņš, iespundēts tādā šaurā akā,” nodomāja Agnese. “Nav brīnums, ka zaudējis visas cerības.”

Beidzot Lielais bija atmodies.

– Protams, ka man jābēg! – viņš iesaucās. – Kā man tas agrāk nebija ienācis prātā? Tiešām dīvaini. Klau, vai tie režģi ir ļoti sarūsējuši?

Vēlreiz uzmanīgi aplūkojusi un aptaustījusi režģus, Agnese atklāja vienu pavirši iemūrētu stieni, kurš kustējās. To viņa paziņoja Lielajam, Lielais tūlīt bez liekām runām mēģināja kāpt pa nelīdzeno sienu augšup. Diemžēl logs bija vismaz trīs Lielā augumu augstumā, bet viņš, ticis knapi metru virs zemes, vairs nespēja noturēt savu svaru un smagi atkrita atpakaļ. Lielais kāpa vienreiz, otrreiz, trešoreiz – un vēl daudzas, daudzas reizes, bet visas nesekmīgi.

– Nekas nesanāk... – viņš atkal sanīka. Arī Agnesei sāka zust cerības. Līdz logam viņš pats saviem spēkiem netiks, tas nu ir skaidrs.

– Ja vien es kaut kā varētu tikt laukā no Pils, – Agnese gudroja. – Pie Pilsētas vārtiem mani katru nakti gaidīs Pūce. Tā noteikti izdomātu, kādā veidā tevi izglābt.

– Es zinu, kā tu vari izkļūt no Pils! – Lielais pēkšņi pietrūkās kājās, un viņa acis iemirdzējās. – Viens no sargiem man stāstīja – īstenībā viņš ir lāga vīrs un reizēm ar mani aprunājas –, ka Apakšzemes Cietums neesot īsts cietums, bet gan Pils aka, no tās senos laikos ņēmuši ūdeni. Ūdens te ieplūdis no Pils aizsarggrāvja. Redzi, ap Pili ir dziļš aizsarggrāvis, kurš savienots ar upi. Bet tagad satece ir aizdambējusies, grāvis izsusējis un aka pārvērsta par cietumu. Ak kungs un tētīt, kā viss gan ir mainījies! Un pa kuru laiku? Nuja, tātad – ja tu iesi pa gaiteni, kurā pašlaik atrodies, tad noteikti iznāksi tieši aizsarggrāvī. Un no turienes jau vairs nebūs tālu līdz Pilsētas vārtiem. No Pils uz tiem ved pati lielākā iela. Tikai uzmanies no skrandulāčiem!

Atvadījusies no Lielā un apsolījusi labi drīz atgriezties, Agnese devās atpakaļ. Viņa pagāja garām caurumam griestos, pa kuru pirmīt iekrita ejā, tika vēl gabaliņu uz priekšu, te piepeši sajuta no aizmugures kaut ko nākam, kaut ko līdzīgu straumei, kas brāžas, veļas, plūst. Gaiss spēji iešalcās, it kā grūti un smagi nopūstos pati apakšzeme. Kas tad nu atkal? Agnese sabijusies pavirzījās malā un cieši pieplaka sienai, ar plaukstu aizsegdama sveces liesmiņu, jo vietas, kur paglābties un paslēpties, šaurajā ejā nebija. Un tad jau tas bija klāt. Visapkārt trakā ātrumā šaudījās sīkas ēnas, pat nevarēja nojaust, kas ir šie šaudīklas. It kā putni, tomēr ne gluži putni. Neviens putns neprot tik zibenīgi šaudīties, ja nu vienīgi bezdelīgas, dzenājot kukaiņus. Bet bezdelīgas tās nebija. Tikai tad, kad pāris lidonu pieķērās sienas izcilnim blakus Agnesei un sāka pētīgi blisināt savas maziņās ačteles, viņa saprata, ka tie ir sikspārņi, un vairs nebaidījās. Līdz šim Agnesei sikspārņi likās diezgan aizdomīgi un neizprotami radījumi, tomēr viņa atcerējās Pūces teikto par sikspārņiem – tie esot klusa un pieklājīga tautiņa. Tāpēc Agnese noņēma vienu lidonīti no sienas, kur tas, pieķēries ar asajiem nadziņiem spārnu galos, karājās ar galvu uz leju. Viņa nekad nebija redzējusi īstu sikspārni un tagad ziņkārīgi to aplūkoja. Tuvumā sikspārnis izskatījās diezgan plēsonīgs – tam bija nīkna suņa purniņš un pilna mute ar sīkiem, asiem zobīņiem. Un vēl plēvspārni ar nagiem, bet pats mīlīgs un pūkains kā maza pelīte. Nakts lidonis likās diezgan neapmierināts par Agneses uzmācību, pat pikti iečirkstējās, tāpēc viņa

atvainojās, ar vienu pirkstu viegli noglāstīja un piekāra sikspārni atpakaļ pie sienas. Jocīgi zvēriņi – tie lieliski jutās ar galvu uz leju. Nez kādās domās viņi ir par tiem, kuri nemitīgi staigā ar galvu uz augšu? Bet tūlīt garām aizbrāzās viss milzīgais sikspārņu mākonis – tūkstoši, desmiti tūkstošu. Cieši cits pie cita tie lidoja pilnīgā klusumā, tikai gaiss šalca no spārnu vēdām; neviens ne ar spārngalu neaizskāra Agnesi, tik izveicīgi tie bija. Sikspārņi, jādomā, dzīvoja pamestajos Pils pagrabos, kur vietas bija diezgan un neviens tos netraucēja, bet, iestājoties naktij, laidās medībās.

Palaidusi garām sikspārņus, Agnese gāja tālāk. Gaiss kļuva aizvien svaigāks, uzvēdīja viegls vējiņš, un tepat jau arī bija izeja. Varēja pat saskatīt gaismu māju logos uz Pils aizsarggrāvja pretējās malas. Brīvība bija tik tuvu! Bet starpā bija resnu un pamatīgu dzelzs stieņu restes. Atkal nekā! Visur tie sasodītie režģi, viss aizslēgts, aizrežģots un sarežģīts! Agnesei bija licies, ka tūlīt, tūlīt viņa beidzot tiks laukā no Pils un tad varēs domāt, ko darīt tālāk, bet, atdūrusies pret restēm, viņa atkal sanīka. Vai tiešām no Pils nav nekādas izejas? Viņa ar plaukstām pakašņāja irdenās smiltis, varbūt var izrakties režģiem pa apakšu, bet sprīža dziļumā uzdūrās akmens plāksnēm un tikai aplauza nagus. Droši vien vecos laikos ūdens bija sanesis smilšu kārtu no grāvja, un šīs smiltis tagad viscaur noklāja ejas grīdu.

Garām aizplivinājās vēl kāds aizkavējies sikspārnis. Un tad Agnesei iesāvēs prātā doma – viņa palūgs sikspārņiem atrast Pūci. Tiesa, Agnese īsti nezināja,

vai sikspārņi saprot cilvēku valodu, bet Pūce stāstīja, ka reizumis mēdzot ar tiem aprunāties. Katrā ziņā šādu izdevību nedrīkstēja palaist garām, un Agnese iesaucās:

– Sikspārņi, lūdzu, lūdzu, sameklējiet Pūci, viņa gaida mani pie Pilsētas vārtiem, un pasakiet, ka es esmu šeit un man ļoti vajadzīga viņas palīdzība! Tas ir ļoti, ļoti svarīgi!

Sikspārņi, protams, neko neatbildēja, tikai meta lokus režģu priekšā, it kā ieklausoties Agneses balsī. Viņa vairākas reizes atkārtoja savu lūgumu, kamēr pēdīgie lidoņi bija prom. Tad Agnese apsēdās zemē un sāka gaidīt. Cik ilgi? Varbūt nakti, bet varbūt pat divas, jo nevarēja zināt, kad Pūce atlidos. Ja vispār atlidos – bet par to Agnesei negribējās pat domāt.

SEPTĪTĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnese atkal satikās ar Pūci,
un arī par to, kādā veidā nakts lidoni
atbrīvoja Lielo, un vēl par to,
kā Agnese beidzot izkļuva no Pils.*

PULKSTENIS RĀDĪJA jau krietni pāri pusnaktij, kad naksnīgajās debesīs atskanēja labi pazīstamais spalgaiss kliedziens, kurš biedīgs izklausījās tikai nepieradušām ausīm, toties Agnesei pat sirds iepukstējās straujāk no prieka. Tā bija Pūce! Gar režģiem lēni aizslidēja melna ēna, un tad jau viņa bija klāt.

– Pūcīt, manu miļo, jauko Pūcīt! – Agnese gandrīz apraudājās, ieraugot savu draudzeni, viņa apkampa Pūci un pieglauca sev klāt. – Ja tu zinātu, kā esmu noilgojusies pēc tevis! Ja tu zinātu, cik šausmīgi grūti vienai un cik ļoti man tevis pietrūka!

Pūce gandrīz vai sirdīgi rāvās laukā no Agneses rokām.

– Kaut kas traks! – viņa purpināja. – Cilvēkbērns, ko tu dari! Šitā tu man visus kauliņus salauzīsi! Laid vaļā, trakā meitene! Es pagaidām vēl esmu dzīva, nevis izbāzta pūce.

Agnese attapās, ka Pūce tomēr ir vēl mazāka un trauslāka par viņu, atlaida naktsputnu vaļā, noslaucīja

asaras un laimīgi pasmaidīja, mēģinādama nomierināties. Pūce atkāpās pāris soļu nostāk un ar knābi rūpīgi sakārtoja spalvas.

– Man nepatīk šitādas izdarības, – viņa ar īgnumu balsi piebilda.

– Piedod, Pūcīt, – mazliet samulsusi, teica Agnese. – Es tevi tā gaidīju, ka nespēju novaldīties. Tagad tu atkal esi kopā ar mani, un tas ir tik jauki...

Viņa pastiepa roku un viegli, viegli noglāstīja Pūci.

– Kad tu pagājušonakt neatnāci pie Pilsētas vārtiem, es jau nobijos, ka būsi iekritusi skrandulāču nagos vai iekūlusies kādā citā ķibelē, – stāstīja Pūce. – Tad es patiešām tev neko nespētu līdzēt, jo nezinātu, kur tevi meklēt. Bet šonakt atļaidās vesels bars satrauktu sikspārņu un paziņoja, ka pie izejas no Pils pagrabiem mani gaidot kāda diezgan patīkama maza meitene. Es uzreiz sapratu, ka tā esi tu. Tev ir izdevies atstāt ļoti labu iespaidu uz sikspārņiem, un to ne katrs cilvēks prot. Nekad nebiju domājusi, ka tev izdosies iekļūt tik rūpīgi apsargātajā Pilī. Tas patiesi ir īsts varoņdarbs. Kā tu to dabūji gatavu?

Agnese manāmi apjuka, tad paskaidroja, ka tas nav nekāds varoņdarbs, bet tikai visparastākā nejaušība – Pilī viņu ieveda pret pašas gribu, un vispār – vēl nekad savā mūžā viņa nav tik daudz un tik ļoti baidījusies kā šajās nedaudzajās naktīs. Pēc tam Agnese izstāstīja savus piedzīvojumus, sākot no tā mirkļa, kad viņa paslēpās Divgalvja kariatē, un arī to, ka tepat netālu ir Apakšzemes Cietums, kurā ieslodzīts Lielais. Bet dabūt viņu no turienes laukā neesot nekādu cerību.

– Esmu jau palikusi par tādu pašu naktsputnu kā tu, – Agnese pabeidza. – Dienās es guļu, bet naktīs dzīvoju nomodā.

– Un pilnīgi pareizi! – atsaucās Pūce. – Vai es tev neteicu, ka nakts ir pats labākais laiks dzīvošanai? Tu pamazām sāk pārvērsties par īstu pūcesbērnu, un man liels prieks par to. Zini, arī es neesmu veltī tērējusi laiku. Klausies, ko uzzināju no sardzesvīru sarunām pie Pilsētas vārtiem. Pirmā nakts aizritēja diezgan mierīgi, tikai sargu gan bija milzumdaudz. Tur kurējās lieli uguns kuri un bija tik gaišs, ka grūti nācās atrast kādu paslēptuvi. Toties šovakar skrandulāči bija traki satraukti un nikni. Visam apsardzes pulkam neesot ne mirklis miera. Divgalvis tos trenkājot no rīta līdz vakaram un, kas esot vēl ļaunāk, no vakara līdz rītam. Bet tieši naktīs skrandulāčiem ir briesmīgas bailes, tie ne soli neuzdrošinās spert ārpus uguns kuru gaismas loka. Tāpēc Pili veseliem vezumiem pieved malku, lāpas un sveces, lai naktīs būtu gaišs kā dienā un skrandulāči nebaidītos sargāt. Tagad Pilsētā uz katra stūra stāv skrandulāči ar lāpām. Daži ir tā pārbijušies, ka acis aizžmiegtas ciet un viņi apkārt neredz nekā. Bet visa Pils, tevi meklējot, esot apgriezta ar kājām gaisā. Pats Valdnieks paslēpies guļamistabā un nenāksot laukā tik ilgi, kamēr tas skuķis nebūšot saķerts un sasiets nogādāts viņa priekšā. Rādās, Valdnieks tur tevi par varenu burvi un tāpēc baidās no tevis. Tas gan ir jocīgi – Valdnieks baidās no tevis, bet tu baidies no viņa... Turpretī Divgalvis bļauj ar abām rīklēm, ka tu no

burvestībām neko nejēdzot. Un skrandulāči tā arī vairs nezina, kam ticēt un kam klausīt. Ja tie nolāsīsies tāds prāvāks bars, tad gan tiem pietiks drosmes tev uzbrukt, vismaz dienā noteikti. Šā vai tā, bet tu esi sacēlusi kājās visu Pili. Tāds juceklis tur vēl nav pieredzēts. Ja vien esmu pareizi sapratusi, tie gatavojas jau rīt pārmeklēt Pils apakšzemi. Tas nozīmē, ka tev jātiek no šejienes laukā, cik vien ātri iespējams. Jau šonakt.

– Kā lai to izdara? – satraukti iesaucās Agnese. – Es taču pati par visu vairāk gribu izkļūt no šīs briesmīgās Pils! Tev nav problēmu, tu esi maziņa un viegli vari izspraukties režģiem cauri...

– Pagaidi, klausies tālāk, – Pūce nepacietīgi pārtrauca. – Līdz rītausmai vēl ir laiks, gan jau mēs paspēsīm izdomāt, kā izkļūt no Pils. Bet tas vēl nav viss, ko esmu uzzinājusi. Klausies tālāk. Pagājušonakt uz rīta pusi, kad sapratu, ka tevi vairs nesagaidīšu, es aizlaidos atpakaļ uz mežu un man izdevās atrast Veco Ūpi. Viņš ir pats vecākais un gudrākais no ūpjiem, bet ūpji, kā zināms, ir visgudrākie naktsputni. Mēs runājām visu dienu, un, lūk, ko Vecais Ūpis man pastāstīja. Pašreizējais Valdnieks nemaz neesot īsts valdnieks, bet gan viltvārdis, uzradies neatminamos laikos nez no kurienes un ar savām ļaunajām burvestībām patriecis no Pils tās iemītņiekus un sevi pasludinājis par valdnieku. Visas labās fejas un burvji, un karalis, un sazin kā tur sauca pārējos, esot patriekti aizkalnu biezajos mežos, tur viņi tagad mitinoties alās un mazās būdiņās. Viņu burvju mākslas izrādījušās pilnīgi

bezpēcīgas pret Valdnieku. Kāpēc tas tā bijis – to Vecais Ūpis nemācēja teikt. Bet tagad klausies uzmanīgi. Vecais Ūpis zināja arī par Grāmatu. Viņš pat nedaudz atcerējās, ka sen, sen atpakaļ ir redzējis Grāmatu. Un tai Grāmatā, atceries, reiz jau es tev stāstīju, ir ierakstīts viss, kas bijis, kas ir un kas būs, esot arī kāda jauka pasaka par mazu meiteni, kura nez no kurienes atnākšot un pieveikšot ļauno Valdnieku. Un, man šķiet, tā mazā meitene esi tu! – Pūce ārkārtīgi efektīgi pabeidza savu stāstu. – Tāpēc jau Valdnieks no tevis baidās, jo arī viņš zina Grāmatas paredzējumu.

– Es!? – Agnese neticīgi iesaucās. – Ko tad es varu izdarīt ļaunajam Valdniekam?

– Tā vis nesaki, – iebilda Pūce. – Vai tad tu maz jau esi izdarījusi? Visi skrandulāči ir sacelti kājās un meklē tevi. Un ievēro, tie neliekas mierā pat naktīs, kas ir pavisam nepieredzēti. Bet pats Valdnieks, paskat vien, slēpjas guļamistabā. Varbūt pat zem gultas. No tevis, nevis no kāda cita! Šitādus jokus pat neviena pūce nav pastrādājusi!

– Bet es taču... neko nedaru, – Agnese izbrīnā iebilda. – Es tikai nemitīgi bēgu, un man visu laiku ir šausmīgas bailes. Pūcīt, vai Vecais Ūpis nestāstīja, kādā veidā mazā meitene atgriezīsies mājās?

– Nē, to gan viņš nezināja. Visu pat Vecais Ūpis nevar zināt. Klau, kā tur bija, vai Lielais patiešām ir ļoti stiprs, vai arī tev tikai liekas, ka viņš ir stiprs?

– Man liekas... viņš patiešām ir ļoti stiprs, – atteica Agnese, īsti neizprazdama, kālab Pūce tā jautā.

– Ā! Tad vispirms jāatbrīvo Lielais, un pēc tam viņš atbrīvos tevi. Vienkārši, vai ne?

– Nu, jā...– novilka Agnese, jo nekas cits viņai nebija sakāms. Viņasprāt, Pūce runāja nedaudz nesa-protami.

Tad Pūce sāka aizrautīgi smieties:

– Tātad tu saki, ka Apakšzemes Cietums esot dziļa aka? Un Lielajam maizi un ūdeni virvē iesietā grozā ielaiž pa lūku? Vai es pareizi sapratu? Nu ko, mēs skaisti aptīsim skrandulāčus ap pirkstu, gan tu redzēsi!

Acīmredzot Pūcei bija plāns, kā izglābt Lielo, tomēr pagaidām viņa neko tuvāk nepaskaidroja, ķiķināja vien. Agnese jau bija ievērojusi, ka Pūce dažkārt mīl apsmiet cilvēkus. Viņa laikam bija par tiem diezgan sliktās domās un uzskatīja, ka cilvēki neko labāku nav pelnījuši.

– Tagad sēdi šeit un gaidi mani. Drīz mēs būsīm klāt, – pat neatvadījusies, Pūce steidzīgi izlida caur režģiem un aizlaidās naktī.

Mēs? Pūce teica – mēs? Jā, kaut kas Pūcei bija padomā, un tas laikam bija traki viltīgs un āķīgs plāns.

Agnese ietinās ciešāk apmetnī, jo uz rīta pusi gaiss palika vēl drēgnāks, un gaidīja. Pūce atgriezās apmēram pēc stundas. Bet viņa nebija viena – līdzī atli-doja veseli pieci citi pūčveidīgie, tostarp arī pats Vecais Ūpis, ļoti resns un cienijams naktsputns (kurš, kā paziņoja Pūce, ļoti gribot iepazīties ar mazo meiteni, lai pēcāk varētu par viņu pastāstīt saviem mazmazbērniem). Turklāt Agnese izbrīnījusies ieraudzīja, ka Pūce ir pārvērtusies – tagad viņas galvu greznoja mazs, zeltains kronītis ar akmentiņiem, kuri sveces gaismā atmirdzēja sarkani, zaļi un gaišzili.

– Vai tas ir no zelta? – Agnese bijīgi apvaicājās.

– Kā gan citādi! Es tak nelikšu galvā šādus tādus skārda gabalus. Kā tev šķiet, vai es labi izskatos? – Un Pūce, lepni izslējusies, pagājās zvalstīgā gaitā pāris soļus. Viņa likās pat mazlietiņ piepūtusies aiz pašapziņas un, taisnību sakot, izskatījās arī drusku dumji, bet Agnese, redzējama pārējo pūčveidīgo godbijīgo attieksmi pret Pūci, smaidu apvaldīja.

– Varbūt tu esi apburta princese? – meitene jautāja, jo bija lasījusi pasaku par princesi, kura noburta par vardi. Kāpēc gan nevarētu būt tāda pasaka, kurā princese pārburta pūcē?

– Ha! – nicīgi iesprauslojās Pūce. – Vai tad tu neatceries, ko reiz es teicu – man ar cilvēkiem nav nekā kopēja! Bet, ja tev noteikti vajadzīga princese, tad vari arī uzskatīt mani par pūču – nevis cilvēku! – princesi.

Vēl viņa paskaidroja, ka vienīgā protot cilvēku valodu. Pārējās pūces un pat Vecais Ūpis runājot tikai pūciski, kaut arī dažus vārdus saprotot. Pūcei esot brīnišķīgs plāns Lielā atbrīvošanai. Vienreizējs plāns. No smiekliem varēšot vai augšpēdus apkrist.

– Tev nekas nebūs jādara, – stāstīja Pūce. – Tikai jāiepazīstina mūs ar Lielo. Visu nepieciešamo paveiksīm mēs, pūces un sikspārņi. Sikspārņiem jau ir darīts zināms, un tie ieradīsies līdz ar rītausmu. Agrāk tāpat nav nozīmes sākt...

Jā, Pūce runāja noslēpumaini un vispār rādījās ļoti uzjautrināta par gaidāmajiem notikumiem. Šķita, viņai nav ne mazāko šaubu par to, ka Lielā glābšanas

plāns izdosies – un, Pūcē klausīdamās, nomierinājās arī Agnese. Viņu pat sāka mocīt ziņkāre, kādi būs šie jokainie un uzjautrinošie notikumi, bet Pūce uz visiem Agneses jautājumiem atbildēja ar noslēpumainu un daudznozīmīgu klusēšanu.

Viņi aizgāja pa gaiteni līdz Apakšzemes Cietumam. Lielais aizvien vēl drūmi sēdēja, galvu nodūris.

– Lielais! – pasauca Agnese. – Mēs esam klāt! Un tūlīt mēs tevi atbrīvosim! Pūcei ir plāns.

Lielais palūkojās augšup un pamāja ar roku.

– Ak šitas ir tas Lielais? – teica Pūce, ziņkārīgi nopētījusi Lielo caur restēm. – Jā, liels viņš ir, tas tiesa. Tomēr, lai cik liels un stiprs būtu, viņš noteikti baidās no pūcēm un sikspārņiem. Cilvēki jau paliek tikai cilvēki, vienalga – lieli vai mazi, un tur nekā nevar darīt.

Lielais patiesi stāstīja, ka neko briesmīgāku par pūcēm un sikspārņiem viņš pat iedomāties nevarot, tāpēc Agnesei nācās skaidrot, ka nakts lidoņi īstenībā ir ļoti jauki un patīkami radījumi, kuri ieradusies, lai Lielo izglābtu. Agnese ilgi viņu pārliecināja, līdz Lielais piekrita, ka Apakšzemes Cietumā ielaidīsies ne tikai viena pati Pūce, kuru viņš jau pazina no Agneses stāstiem, bet arī pārējie pūčveidīgie un vēl daži tūkstoši sikspārņu. Jā, daži tūkstoši – ar mazāku daudzumu Pūce nebija mierā un apgalvoja, ka pretējā gadījumā viņas plāns izgāzīšoties ar lielu blikšķi un viņai būšot kauns skatīties citām pūcēm acīs.

– Mēs gribam viņu glābt, un skat – vēl atļauja jālūdzas! – Pūce īgni burkšķēja. – Ir nu gan tie cilvēki...

Jājautā, vai Lielais vispār pelnījis glābšanu! Tu domā, tā ir patīkama sajūta, ja uz mani raugās kā uz kādu briesmoni?

– Tā, un tagad es saukšu sikspārņus, – viņa, mazliet sapūtusies, turpināja. – To tu nedzirdēsi – sikspārņu valoda cilvēku ausīm nav saklausāma.

Pūce pagriezās pret izeju un sāka saukt sikspārņus, un patiesi – nebija dzirdama ne skaņa, vien knābis kustējās. Pēc brīža pa šauro eju šurp šāvās vesels sikspārņu mākonis un plūda caur aizrestoto lodziņu Apakšzemes Cietumā. Kad Agnese no jauna tur paraudzījās, sikspārņi kā bieza, ņudzoša sega klāja visas cietuma sienas no augšas līdz apakšai. Tur tie karājās – ar galvu uz leju, visi kā viens. Lielais stāvēja vidū, cieši aizmiedzis acis, un, likās, bija aizmirsis elpot. Pēc tam cita pēc citas cietumā ielaidās pūces.

– Klau, vai tad es izskatos tik briesmīga? – Pūce ar knābi paraustīja Lielo aiz bikšu staras. – Varētu vēl saprast, ka tev nepatīk Vecais Ūpis, viņš mūždien tāds drūms un īdzīgs, bet es...

Lielais bailīgi pašķielēja uz Pūci, kura lepni sakārtoja galvā savu zelta kronīti.

– Nu, kā? – viņa apvaicājās.

– Nu, tā... – Lielais atteica, un vairāk viņam nebija, ko sacīt.

– Bet tagad nav ko kavēties. Sāksim tevi glābt, – stingri paziņoja Pūce. – Sauc palīgā!

– Ko? – Lielais nesaprata. Taisnību sakot, arī Agnese pagaidām vēl neko nesaprata. Viņasprāt,

glābšanas darbos krietni labāk iederētos virvju kāpnes un strauji zirgi laukā pie Pils, un vēl kāda slepena būdiņa mežā pie straucha...

– Sauc tak palīgā, tev saka!

– Palīgā... – klusi un neizlēmīgi teica Lielais.

– Kurš tā sauc palīgā! Tev jābļauj tā, it kā gals būtu klāt! It kā tev reizē uzbruktu visas pasaules pūces un visi pasaules sikspārņi!

– Palīgā! Palīgā! Palīgā! – Lielais paklausīgi ieaurojās. Šaurajā un augstajā akā kliegzieni izklausījās patiesi iespaidīgi.

– Vēl! Un skaļāk! – mudināja Pūce. Šķita, viņa jūtās manāmi uzjautrināta.

– Palīgā! Palīgā! – Lielā kliegzieni tricināja gaisu.

Viņš jau sāka pagurt no neprātīgās aurošanas, bet tad notika tas, ko savā plānā bija paredzējusi Pūce. Atvērās lūka, akā ielūkojās bārdains sardzesvīra ģimis, un atskanēja nikns uzbrēciens:

– Kas ir?! Ko tu bļauties? Un vēl pašā nakts melnumā!

– Palīgā! – atsaucās Lielais, bet tad viņa spēki izsīka, un viņš sāka šausmīgi klepot. Tomēr savu Lielais jau bija paveicis.

Lūka bija vaļā, visi sikspārņi acumirkli sacēlās spārnos un ar joni brāzās augšup. No spārnu vēdām apdzisa lāpa, un cietums iegrīma tumsā. Tāpēc turpmākos notikumus Agnese vairs nevarēja redzēt, un par tiem viņai pastāstīja Pūce.

Garajā, daudzu lāpu apgaismotajā gaitenī, ko vītņu kāpnes vienā galā savienoja ar Pils pirmo stāvu, bija

trīs sardzesvīri. Sikspārņu pēkšņais uzbrukums divus pārsteidza tik ļoti, ka viņi uzreiz atkrita augšpēdus, ar rokām aizsedza acis un nemēģināja pretoties. Droši vien skrandulāči pat nepaspēja apjaust, kas ir šī melnā, ņudzošā masa un no kurienes tā uzradusies. Trešais sargs steidzīgi muka prom pa gaiteni, cerēdams tikt līdz kāpnēm un paslēpties aiz durvīm. Sikspārņi, protams, bija veiklāki. Tie apsteidza skrandulāči, gaiteņa galā apgriezās un tādā pašā vilnī brāzās atpakaļ. Sargs – vai nu būdams apveltīts ar izcilu drosmi, vai, gluži pretēji, izmisuma dzīts, – izrāva zobenu un vēzējās ar to pa gaisu. Ak vai, kur nu viņam trāpīt izveicīgos lidoņus! Tomēr sikspārņi par draudīgajiem vēzieniem apskaitās un tagad uzklupa skrandulācim pavisam nopietni, jo spēja būt arī diezgan kareivīgi, ja kāds viņus aizskāra. Simtiem sikspārņu ar asajiem spārņgalu nadziņiem saķērās sargam drēbēs, bārdā un matos, koda ausīs un degunā. Nekādu lielo ļaunumu tie gan nevarēja nodarīt, jo sikspārņi pārtiek tikai no kukaiņiem un likt lietā savus zobīņus īsti nemaz neprot. Tomēr skrandulācis laikam nosprieda, ka nupat ir pienākusi viņa beidzamā stundiņa un tūlīt viņu aprīs pati tumsa, tāpēc nosvieda zobenu zemē un sāka lūgties žēlastību. Līdz ar to sikspārņi savu darbu bija paveikuši un nāca pūčveidīgo kāрта rīkoties.

– Žēl gan, ka tu to neredzēji! – pēcāk stāstīja Pūce, ārkārtīgi lepna par paveikto. – Tas bija varens skats! Iedomājies tikai, šitie bruņotie tēviņi, neiedrošinādamies palūkoties apkārt, tik vien kā valstījās pa grīdu, un man nācās pavēlēt pacelt acis, lai viņi

ieraudzītu mani un zinātu, ar ko šiem darīšana. Ja tur būtu bijuši kādi pāris duči skrandulāču, arī tad sikspārņi visus dabūtu gar zemi. Un tad nācām mēs. Sikspārņi tīsuprāt atstāja degam pāris lāpu, lai šie varētu redzēt, kas ar viņiem notiek, un izdarīt to, kas jādara. Es gāju pa priekšu, man sekoja pārējās pūces, gluži kā mana svīta. Vispirms mēs labi skaļi nokliedzāmies, lai skrandulāči saprastu, ar ko viņiem darīšana. Tev vajadzēja redzēt viņu ģimjus! Pēc tam es apjautājos, ļoti pieklājīgi, protams, vai viņi grib dzīvot. Kā šie zvērēja un dievojās, ka gribot gan! Vispirms augstsirdīgi teicu, ka ļaušu dzīvot, cik ilgi viņiem tīk. Un tad es paziņoju savu "bet"; ka tas notiks tikai tādā gadījumā, ja skrandulāči izpildīs to, ko es pavēlēšu. To viņi arī darīja, man pat liekas, ka no laba prāta – un vēl priecājās, ka var kaut ko darīt.

Viss tālākais bija vienkāršāks par vienkāršu. Paklausīgi izpildot Pūces rīkojumus, skrandulāči ielaida akā virvi. Lielais apsēja to ap vidu, un tad sardzesvīri vilka – vilka visi trīs, stenēdami aiz milzīgās piepūles, jo Lielais patiesi bija reti smags. Labi, ka virve izturēja; kad Lielais nonāca vienā līmenī ar lodziņu sienu, viņš iešūpojās un šūpojās tikmēr, kamēr izdevās ar rokām ieķerties režģos un atrast nelidzenajā sienā atbalstu kājām. Visgrūtāk veicās ar pirmo stieni, ko nācās ilgi kustināt un raustīt, kamēr tas iznāca laukā. Pēc tam pārējo režģi Lielais izcēla vienā rāvienā, izmantodams stieni laužņa vietā.

Lodziņš bija krietni šaurs, un Lielais tikai ar pūlēm izspraucās cauri. Vienubrīd Agnese pat izbijās,

ka viņš iesprūdīs un paliks tur karājamies ar galvu it kā brīvībā, bet kājām cietumā, tomēr Lielais izpūta visu elpu, rāvās, rāvās un rāvās – un laukā bija, tiesa, drēbes saplosījis vienās skrandās.

– Kur tu tik resns? – jautāja Pūce, kura bija atstājusi skrandulāčus sikspārņu uzraudzībā. Sikspārņiem viņi bija jāsargā līdz rītausmai, lai Pili neviens neuzzinātu par bēgšanu. – Izskatās, ka cietuma barība tev gājusi labumā. Šitā apvelties no maizes un ūdens, – Pūce aiz nepatikas pat nodrebinājās. – Un nevienas peles. Es gan negribētu būt tavā vietā...

– Es nemaz vairs neatceros, kad būtu juties tik labi kā tagad! – iesaucās Lielais. – Man ir tāda sajūta, it kā es būtu no jauna piedzimis. Šķiet, tagad es savām rokām spētu sagraut visu šo sasodīto Pili!

– Tas arī saprotams, – Pūce pamāja. – Jo šeit, pagrabā, nav ļaunās tumsas, kā to sauc Agnese. Redz, ko man vēl pastāstīja Vecais Ūpis, – viņa pamāja uz Vecā Ūpja pusi, kurš tupēja, cienīgi piepūties. – Viņš ir tik vecs, ka vēl labi atceras tos laikus, kad tumsa bija kā tumsa un tajā varēja medīt peles. Bet tad vienā briesmīgā naktī nez no kurienes uzradās ļaunā tumsa. Kā stāsta, cilvēki ļaunajā tumsā aizmiegot un vairs neatceroties, ne kas viņi ir, ne ko viņiem vajag darīt. Arī mums, putniem, ļaunajā tumsā negrib klausīt spārni, sākas galvas reiboņi, un pūces pat vistumšākajās naktīs skrien taisni sienā iekšā. Ja pūce negrib iekļūt ļaunajā tumsā un nosisties, viņai nekas cits neatliek kā sēdēt un nekustēties. Tāpat arī cilvēks – ja viņš negrib visu darīt aplami, tad vienkārši sēž un nedara neko.

– Es sapratu! – iesaucās Lielais. – Šeit, pagrabos, ļaunās tumsas vara nav tik ļoti izjūtama, tāpēc man tagad ir tāda sajūta, it kā es būtu no jauna piedzimis.

– Tā tas ir, – apstiprināja Pūce. – Ļaunā tumsa ir tikai cilvēku mājokļos. Tās nav ne mežā, ne pagrabos. Tāpēc mēs tagad turamies pēc iespējas tālāk no cilvēku mājokļiem. Tu biji aizmidzis, un tevi atmodināja Agnese. Viņa ir no citas pasaules, tāpēc ļaunā tumsa viņai neko nevar nodarīt. Un tu būsi nomodā tik ilgi, kamēr tevi atkal neskars ļaunā tumsa. Bet tagad – uz priekšu! Mēs vairs nedrīkstam kavēties – līdz rītausmai mums jātiek laukā no Pils.

Lielais paņēma līdzī stieni, ko izlauza no režģiem – esot labs sitamais, gan jau noderēsot –, un viņi devās atpakaļ uz izeju Pils grāvī.

– Lielais, tagad pienākusi tava kārtā kaut ko darīt lietas labā! – teica Pūce, kad viņi sasniedza izejas restes. – Rādi nu savu spēku!

Lielais uzmanīgi aplūkoja režģus. Tad, ne vārda neteikdams, pieliecās, pieķērās režģu apakšmalai un it kā sastinga. Vismaz no malas raugoties, šķita, ka viņš sastingst. Tikai saspringtā seja, kas pamazām tapa aizvien krāšņāk sarkana, liecināja par milzīgu piepūli. Agnese ar šausmām ievēroja, ka Lielā kājas līdz potītēm iegrimst smiltīs, tik smagi izrādījās režģi. Un tad atskanēja nepatīkama čerkstoņa, it kā griestos sakustētos ierūsējuši zobрати, restes pacēlās Lielajam līdz ceļiem, tad atkal iestrēga – viņš saspringa vēl vairāk, ar smagu “uh” izpūta elpu, atliecās taisni, – un restes ieslidēja ejas griestos.

– Lien laukā! – režģu smaguma aizžņaugtā balsī Lielais tik tikko spēja izdvest šos īsos vārdus. Agnese žigli izspruka ārā. Lielais viņai sekoja, un režģi ar blikšķi atkrita vietā. Pūčveidīgie jau bija uzlaidušies uz grāvja malas, bet Lielais un Agnese, viens otram palīdzēdami, vēl ilgi kārpījās augšā pa gandrīz statenisko nogāzi. Un tad viņi beidzot stāvēja ārpusē. Aiz muguras vīdēja drūmie Pils mūri, pa kuriem staigāja sardzesvīri ar lāpām, bet priekšā bija Pilsēta, tumsā pilnīgi neredzama.

ASTOTĀ NODAĻA

*Par to, ko zināja teikt Vecais Ūpis,
un arī par to, kā viņi atrada Laikaveci,
un vēl par to, kā Agnesei kļuva skaidras
daudzas – tomēr ne visas –
šīs pasaules būšanas un nebūšanas.*

KO MĒS TAGAD DARĪSIM? – lietišķi vaicāja Pūce. – Līdz rītausmai vairs tikai mazs brīniņš, un to nu vajadzētu izmantot lietderīgi.

Patiesi, viņi bija laimīgi izsprukuši no Pils, bet ko tālāk? Lai varētu justies drošībā, vajadzēja izkļūt arī no Pilsētas, kuru apjoza augsti mūri un kuras vārtus apsargāja pieckāršota sardze.

“Vai tiešām es tik viltīgā un bīstamā veidā ierados Pilsētā, lai pēc tam, neko nepanākusi, meklētu vēl viltīgāku veidu, kā to atstāt?” domāja Agnese. Piedzīvojumi un bēgulošana jau bija apnikuši, bet mājām viņa nebija tikusi tuvāk ne par mata tiesu.

– Mums jāmeklē Laikavecis! – iesaucās Agnese, piepeši atcerēdamās Lielā padomu toreiz, kad viņu sagūstīja skrandulāči.

– Laikaveci mums vajadzētu atrast, tas tiesa, – piekrita Pūce. – Bet to, kur Laikavecis meklējams, neviens nezina. Viņš slēpjas no visiem. Man liekas –

prātīgāk būtu patverties mežā. Es zinu tur tik slepenas vietas, kuras skrandulāči savu mūžu neuzies. Varēsiet slēpties kaut tūkstoš gadu.

– Tūkstoš gadu! Nu, nē! Es gribu mājās! Un, lai tiktu līdz mežam, mums vispirms jāizkuļas no Pilsētas. Vai tad to tu esi aizmirsusi? Es, piemēram, neprotu pacelties spārnos un pārļauties pāri Pilsētas mūriem...

Pūcei vairs nebija ko atbildēt, un viņa iegrimā domās – dziļi, dziļi.

Negaidīti ievaidējās Vecais Ūpis, viņš vaidēja, pūta un stenēja ilgi un smagi, it kā pēkšņi būtu sākušās neizturamas vēdergraizes. Agnese un Lielais, neizprazdami notiekošo, pārsteigti raudzījās vaidošajā naktsputnā, bet Pūce uzmanīgi ieklausījās.

– Tas ir brīnišķīgi! – Pūce teica, kad Vecais Ūpis beidza vaidēt. – Vecais Ūpis dusmojas, kālab mēs iepriekš ne vārda neesot ieminējušies par Laikaveci. Bet tā jau ir mana vaina, jo visos šais trakumos es par viņu pilnīgi aizmirsu. Vecais Ūpis apgalvo, ka senos laikos labi pazinis Laikaveci. Viņi bieži pārsprieduši visādas gudras lietas. Un vēl Vecais Ūpis saka, ka Laikaveci nemaz nevajagot meklēt, jo viņš slēpjoties pašā Pilsētas centrā, zem Lielā Pulksteņa – tur, kur nevienam ne prātā neienāksot viņu meklēt. Bet, kā piekļūt Laikaveča slēptuvei, – to gan Vecais Ūpis nemākot sacīt.

– Ja vajadzīgs atvērt durvis, es tās izsitīšu ar visām stenderēm! – paziņoja Lielais, un viņam varēja ticēt.

– Pagaidi, nesteidzies, – Pūce iebilda. – Gan vēl daudz aizslēgtu durvju būs tavā priekšā. Lielais Pulkstenis atrodas Pulksteņa laukumā. Tas ir tepat netālu. Bet tagad man jāatvadās no svītas, jo pūcveidīgie nemīl ilgi uzturēties ļaužu mitekļu tuvumā. Taisnību sakot, arī es diez ko labi nejūtos Pilsētā, bet nedrīkst taču pamest vienu savu pūcesbērnū.

Pūces labu brīdi klanījās savā starpā, un arī Agnese sirsnīgi pateicās nakts lidoņiem par palīdzību. Uz atvadām viņa labprāt paspiestu pūcēm roku, bet, kamēr domāja, ko lai spiež – nagaino kāju vai spārnu –, pūces jau bija prom. Palika vien Vecais Ūpis, kurš teicās, ka pēc tik ilgiem laikiem labprāt satiktu Laikaveci.

Pūces vadīti, viņi ienira Pilsētas ielās. Agnese pat iedomāties nevarēja, ka pilsētā varētu būt tikpat tumšs kā vistumšākajā mežā – ne laternu, ne mēnesnīcas, nekur no logiem nespīdēja ne mazākais gaismas stariņš. Viņi taustījās uz priekšu, te vismaz bija līdzens bruģis un ēku sienas, pie kurām pieturēties. Tomēr arī šis naksnīgais gājiens nebija gluži bez briesmām. Vairākas reizes viņi gandrīz sadūrās ar skrandulāču sargiem, kuri klīda ar lāpām rokās. Taču no sargiem viegli varēja izvairīties, laicīgi pamūkot kādā šķērsielā vai tukšā pagalmā, jo skrandulāči soļoja, grabinādami koka klabekļus un pilnā balsī aurodami: – Pilsētā viss mierīgi! Pilsētā viss mierīgi!

– Tas tāpēc, lai viņi paši tik ļoti nebītos no tumsas, – ieminējās Pūce. – Caurām naktīm tā klīstot, tie nobijušies kā diegi.

Drīz viņi sasniedza Pulksteņa laukumu, kura vidū slējās Lielā Pulksteņa tornis. Agnese to tumsā nevarēja saredzēt, bet Pūce paskaidroja, ka Lielā Pulksteņa tornis esot pat vēl augstāks par visaugstākajiem Pils torniem. Tā galā atrodoties milzīgs pulkstenis, kura ciparnīcu varot saskatīt pat no vistālākajiem Pilsētas nostūriem. Torņa pulkstenis, gluži tāpat kā visi citi šīs zemes pulksteņi, sabojājies neatminamos laikos, vien Vecais Ūpis atceroties tā zvanu skaņas. Ūpis vēl drūmi novaidējās, ka vecajos, labajos laikos Lielais Pulkstenis rādījis tik precīzu laiku, ka visi pilsētnieki pēc tā uzvilkuši savus sienas un kabatas pulksteņus.

Viņi vairākas reizes apgāja apkārt tornim un visu aptaustīja, līdz Lielais pirmais atklāja šķietami viendabīgajā mūrējumā durvis: tā bija šaura un augsta akmens plāksne, kas gandrīz saplūda ar sienu; pat Pūce ar savu aso redzi nespēja to saskatīt. Tikai ar pirkstiem bija iespējams sataustīt šaurās spraudziņas. Protams, ieeja tornī izrādījās aizslēgta. Lielais mēģināja klauvēt, taču tikai apdauzīja roku; ja arī plāksnes viņā pusē kāds dzīvoja, tad tas klauvēšanu nevarēja saklausīt. Pēc tam Lielais pamatīgi uzblieza ar savu stieni, no blieziena viss tornis dobji nodunēja, tomēr durvis stāvēja kā stāvējušas. Vēl Lielais mēģināja durvis izlauzt – kā jau pirms brīža bija solījis: sita ar plecu, cēla ar visām eņģēm, tomēr veltīgi. Pret šīm durvīm pat Lielais bija bezspēcīgs.

Tad, laikam Lielā saceltā trokšņa iztrūcināti, laukuma pretējā pusē parādījās divi skrandulāči ar lāpām un kailiem zobeniem rokās.

– Pilsētā viss mierīgi! – tie nedroši izsaucās.

– Ak tā? – iespurdzās Pūce. – Man jau likās, ka šis nakts dēkai pietrūkst īsti jauka nobeiguma. Ak tad Pilsētā viss mierīgi? Nekā, šai Pilsētā nebūs vairs miera, to es jums saku!

Pūce pacēlās spārnos un uz brīdi nozuda tumsā. Pēc mirkļa viņa atkal parādījās. Izgrūdusi varenu kara saucienu, Pūce nokrita vienam skrandulācim uz pleca, ieķērās tajā ar asajiem nagiem un vēlreiz uzvaroši un izsmējīgi nobrēcās. Ar to pietika, jo skrandulāciem uzreiz kļuva skaidrs, kurš te ir uzvarētājs. Tie nosvieda ieročus un lāpas un žigli laidās lapās. Lielais paspēja pieskriet un pacelt lāpu, pirms tā izdzisa.

– Zobeni gan nekam neder, – viņš nicīgi piezīmēja, uzmanīgi pētīdams pamestos ieročus. – Tādi skaliņi vien ir. Mans stienis desmitreiz labāks. Tam vismaz ir svars.

Lāpas gaismā viņi atrada akmenī izkaltu mazmazītiņu atslēgas caurumu, tik mazu, ka tas nebija pamanāms pat no viena soļa attāluma.

– Ar spēku te nebūs līdzēts, – Lielais īdzīgi nopūtās. – Te vajadzīga atslēga...

– Atslēga!? – iesaucās Agnese un sajuta, ka galvā satraukti sarosās domas. – Man taču ir atslēga! Ja nu tā der?

Viņa steidzīgi pārmeklēja kabatas, un patiesi – kleitas kabatiņā aizvien vēl glabājās Grāmatas zelta atslēdziņa. Kā par brīnumu, tā nebija pazudusi visās šais trakajās skriešanās un bēgšanās. Turpat atradās

arī sarūsējusi atslēga no durvīm, kas savienoja Valdnieka ēdamzāli ar vīna pagrabu, bet jau no pirmā acu uzmetiena bija skaidrs, ka torņa durvīm tā ir par lielu.

Bet zelta atslēdziņa derēja! Tā pagriezās vienreiz, otrreiz. Lielais ar spēku uzgūla durvīm, akmens plāksne, spalgi čīkstēdama, padevās, un durvis bija atvērtas. Viņi ieraudzīja vītņu kāpnes, kas veda dziļi zemzemē.

Pirmais kāpa Vecais Ūpis, jo viņš paskaidroja, ka Laikavecis varot izbīties, ieraugot nelūgtus ciemiņus, un vērst pret viņiem kādu no savām burvestībām. Ūpim sekoja Pūce, tad nāca Agnese, un aizmugurē kāpa Lielais. Kāpnes bija pārāk zemas un šauras, lai putni varētu pacelties spārnos, tāpēc viņi virzījās diezgan gausi un reizumis, kad Vecais Ūpis pagura lēkāt no pakāpiena uz pakāpienu, apstājās atpūsties. Agnese saskaitīja veselus simt piecdesmit pakāpienus – tas nozīmēja, ka viņi ir daudz dziļāk par Pils pagrabiem. Te skatienam atklājās nākamās, visparastākās koka durvis. Agnese pasniedzās pāri naktsputniem, nospieda rokturi – un tās lēni atvērās.

Viņi ieraudzīja mazu, ļoti omulīgi iekārtotu istabiņu. Kamīnā liesmoja uguns, uz galda svečturos gaiši dega daudz sveču, gar sienām stāvēja plaukti ar milzīgiem, bieziem sējumiem ādas vākos. Un pie kamīna no visistākā šūpuļkrēsļa piecēlās...

Jā, tas nu bija Laikavecis. Viņš nemaz nevarēja nebūt Laikavecis, jo cits vārds viņam nepiestāvētu. Garš, sakumpis vīrs, sirmu bārdu gandrīz līdz

ceļiem, pinkainiem matiem un biezām uzacīm, zem kurām mirdzēja mazas, dzīvīgas ačteles. Viņš izskatījās tik ļoti sens, gluži vai apsūnojis – kā no aizlaikiem izniris.

– Un arī tu esi šeit, mans vecais, dārgais draugs! – tie bija Laikaveča pirmie vārdi, ar tiem viņš vērsās pie Vecā Ūpja. – Tevi nu gan es negaidīju un nemaz pat necerēju, ka vēl esi dzīvs! Tik daudz laika aizriņķis...

– ...un nu jūs arī esat te. Es jūs jau sen gaidīju, – to Laikavecis teica Agnesei un Lielajam. Agnese jutās mazliet pārsteigta par to, ka Laikavecis viņus gaidījis. Pēc tam viņš klusi un gluži kā aizsapņojies piebilda:

– Liels cilvēks, maza meitene un putns... Viss ir taisni tā, kā tam vajadzēja būt. Es to zināju. Kaut kad tam vajadzēja notikt.

Agnese un Lielais samulsuši klusēja. Toties Pūce pavirzījās uz priekšu un pašapzinīgi teica:

– Jā, te nu mēs esam. Nevarētu sacīt, ka tevi būtu viegli atrast. Tu esi pamatīgi iespundējies.

– Ko lai dara, tāda nu ir tā mūsu dzīvīte, Jūsu Augstība, – skumji atteica Laikavecis un godbijīgi palocījās pret Pūci.

– Jūsu Augstība!? – nevilšus izlauzās Agnesei, kaut gan viņa gribēja sacīt un taujāt pavisam ko citu.

Pūce viltīgi pašķielēja un paskaidroja:

– Protams! Es taču esmu Visu Pūču Pūce. Pūču karaliene. Vai citādi es mācētu runāt cilvēku valodā? Ne katra pūce to prot pat pasakās. Bet tu jau

nevarēji to zināt. Un es domāju – ko nu es pati tā lielišos.

Agnese klusēja un pārcilāja prātā, vai kādubrīd netišām nav aizvainojusi Viņas Augstību Visu Pūču Pūci. Pret Augstībām laikam taču bija jāattiecas īpaši. Agnesei vēl nekad nebija bijusi izdevība tik tuvu iepazīt īstu Viņas Augstību. Bet kā lai tagad uzrunā Pūci – ar “tu” vai “jūs”? Varbūt nāksies klanīties un kniksēt katra vārda galā?

– Pusdienas jau ir gatavas, – klusumu pārtrauca Laikavecis. – Manuprāt, vispirms jums vajadzētu paēst. Runas lai paliek vēlākam laikam.

Tas tiesa, ēdienam viņi uzklupa kā izbadējušies vilki. Pēc stundas, kārtīgi iestiprinājušies, viņi sēdēja (Pūce un Vecais Ūpis tupēja uz ķeblišiem) pie kamīna un dzēra tēju. “Vai tiešām viss ir jau aiz muguras?” prātoja Agnese. “Laikavecis droši vien ir liels burvis un nogādās mani mājās tā, ka es ne apgriezties nepaspēšu. Bet Pūce un Lielais? Vai viņiem jāpaliek šeit, šajā ļaunajā pasakā? Un es nekad, nekad viņus vairs neredzēšu un pat nezināšu, kas ar viņiem noticis? Lielais taču tikai manis dēļ iekūlies šai ķezā, un Pūce tāpat, bet viņai vismaz ir mežs, kur paslēpties...”

– Kāpēc jūs mums nepalīdzējāt? – Agnese pārmetoši ieteicās. Viņa patiesi jutās mazliet aizvainota, ka Laikavecis mierīgi tupējis savā paslēptuvē, norobežojies no visas pasaules, un nav kustinājis ne ausi, kad Agnesei tik grūti gāja. – Ja jūs zinātu, kādas šausmas mums nācās pārdzīvot! Lielais pat bija ieslodzīts

Apakšzemes Cietumā, bet mani veseliem pulkiem vajāja skrandulāči...

– Palīdzēt! – skumji pasmaidīja Laikavecis. – Kā tad es varēju jums palīdzēt? Esmu tikai parasts Laikavecis un nekas vairāk. Kādreiz es rūpējos par pareizu laiku, uzturēju kārtībā Lielo Pulksteni, lai laiks nerimtu ritēt, un laboju visus Pilsētas pulksteņus, ja kāds sabojājās. Pasaulē nav tāda laikrāža, ko es neprastu atdzīvināt, tas gan tiesa. Un vēl varbūt es zinu šo to vairāk par visādiem burvjiem un magiem, jo senos laikos biju Grāmatas glabātājs un brīžiem labprāt tajā ielūkojos. Bet nosargāt Grāmatu es nepratu, un arī visi pulksteņi ir stājuši tikšķēt. Neko citu darīt es neprotu – un man, taisnību sakot, bija ļoti garlaicīgi tā nīkt šai pagrabā un gaidīt lielo cilvēku, mazo meiteni un putnu. Kolīdz es iznāktu virszemē, mani sagrābtu Valdnieka sardze un iemestu Apakšzemes Cietumā. Tāpēc jau es jums nekādā veidā nevarēju palīdzēt, lai kā gribētu.

Bet labāk es stāstīšu no paša sākuma, jo viss sākās tik neatminamos laikos, ka to neatceras ne Liekais, ne Pūce, pat Vecajam Ūpim ir saglabājušās ļoti miglainas atmiņas...

LAIKAVEČA STĀSTS

Tais tālajos laikos, kad tika izstāstīta pirmā pasaka, radās šī zeme. Tā ir vieta, kur notiek pasakas un rodas jaunas pasakas, kur dzīvo un satiekas pasaku

iemītnieki. Kopš tā laika te ir krājušās un vairojušās visas iespējamās pasakas: izstāstītās, uzrakstītās un pat tikai izdomātās. Pasaku sakrājās tik daudz, ka tās saskārās un saaudās savā starpā, un sāka patstāvīgi veidot jaunas pasakas. Pamazām saradās burvji un karaļi, princeses un raganas, rūķi un milži, bārenītes un trešie tēvadēli, pūki un visādi jokaini pasaku dzīvnieceņi, vareni stiprinieki un ūdensvīri, laumas un fejas, tāpat arī pasaku pilsētas un pilis, pasaku kalni, alas, upes, jūras, vientuļas salas un bezgala daudz kā cita. Turklāt neviens nezina, kas dzīvo un kas notiek tālajās aizkalnu alās. Mūsu zemes pašā vidū ir Pilsēta, bet Pilsētas vidū – Pils, kurā parasti pulcējās galvenie burvji un karaļi. Man pat liekas, ka viņu bija pārlieku daudz, šo burvju un karaļu, un viņi vairāk maisījās cits citam pa kājām un strīdējās savā starpā nekā nodarbojās ar svarīgām lietām.

Varētu teikt, ka mūsu zeme bija ļoti laimīga zeme, jo, kā zināms, visām pasakām ir laimīgas beigas. Bet ir arī citas, ļaunas un neģēlīgas pasakas, un tās ir briesmīgas, riebīgas un šausmīgas tikai tāpēc, lai tādas būtu. Īstenībā ļaunās pasakas ir ļoti garlaicīgas un neinteresantas, jo tajās nemitīgi kaujas un plēšas visādi briesmoņi – un tā viņi kaujas bez gala. Un, lūk, lai šīs ļaunās pasakas neaizklīstu pasaulē un netraucētu cilvēkiem dzīvot, tās tika iesprostotas ļauno pasaku zemē. Tā tas ritēja gadu tūkstošiem. Visas pasakas aizvien beidzās laimīgi, un neviens pat nenojauta, ka pasakām varētu būt arī sliktas beigas.

Visi bija aizmirsuši par ļauno pasaku zemi. Bet tad pienāca brīdis, kad dažiem briesmoņiem izdevās atrast spraugu un ielauzties pie mums. Tiesa, mūsu zemē bija pietiekami daudz burvju un balto magu, lai patriektu jebkuru iebrucēju, un tā tas arī būtu noticis šoreiz, ja vien...

Ja vien briesmoņi nebūtu atraduši sabiedroto – ļauno tumsu, kas ieradās līdz ar viņiem. Ļaunā tumsa ir pilna ar mošķiem, kurus sauc par Laikarijējiem, un tie nu patiesi ir visļaunāko pasaku cienīgi neradījumi. Tie uzreiz aprija laiku un rij joprojām – viss laiks saplūst Laikarijēju nepiepildāmajās rīklēs. Acumirkli apstājās Pilsētas Lielais Pulkstenis, apstājās kabatas pulksteņi, rokas pulksteņi, sienas pulksteņi, kamīna pulksteņi un visi citi pulksteņi, kādi vien pasaulē bija. Tas nebūtu nekas briesmīgs, jo es protu salabot jebkuru bojātu laikrādi. Tomēr ne jau pulksteņu mehānismi bija vainīgi – vairs nebija paša laika, ko skaitīt! Pat saules pulksteņi vairs nedarbojās, jo, laikam sastingstot, apstājās arī saule, sašķīda sīkās drusciņās, kas izklīda pa visu pasauli. Šīs saules atliekas cilvēki iedēvēja par liesmekļiem un sāka no tiem baidīties, domādami, ka liesmekļi to vien grib kā nodedzināt viņu mājas. Bet liesmekļi nav ļauni – tie tikai ir pieraduši pie cilvēkiem un mīl uzturēties mājokļu tuvumā. Un tāpēc ļaudis nepārtraukti vajā liesmekļus, gan nespēdami tiem neko nodarīt. Savukārt liesmekļiem ir iepatīcies cilvēkus kaitināt, piemēram, sapulcēties lielā barā, ielīst kādā mājā un tad izlikties, ka patiešām grib to nodedzināt. Tie lieliski jūtas visur, kur ir liela burzma un sajukums.

Bet mums tagad vairs nav saules, drūma krēsla valda pat pašā dienas vidū, un no debesīm saules siltuma vietā miglo nerimstošs lietus.

Kas notiek, ja laiks apstājas, ja laika vairs nav?

Tad cilvēks zaudē atmiņu un neatceras, kas viņš tāds ir. Bet cilvēks bez atmiņas nav spējīgs domāt. Ja viņš neprot domāt, viņš neprot arī neko darīt. Vislabāk cilvēkam patik nīkulīgi sēdēt uz vietas un blenzt vienā punktā, un viņam ir pilnīgi vienalga, kas notiek apkārt. Viņš ir pa pusei aizmidzis, un viņam galvenais ir tas, ka tikai neviens netraucētu nīkt. Ja kaut kas saplīst, cilvēks neprot saplīsušo salabot, jo ir aizmirsis, kā to darīt. Pat ja māja bruks kopā un jumts gāzīsies uz galvas, cilvēks pacietīgi gaidīs, kamēr māja sabrūk pavisam, un tad ies meklēt jaunu mājokli vai mitināsies vienkārši zem klajas debess. Pat zaru būdiņu viņš nemācēs uzbūvēt. Bet cilvēks pats neapjauš, ka ir pusaizmidzis, – viņam liekas: viss ir labākajā kārtībā.

Par laimi, sprauga starp mūsu un ļauno pasaku zemi nav tik plata, lai Laikarijēji ar joni iebruktu visi reizē. Tie palēnām sūcas kā ūdens no cauras mucas un pamazām vien applūcina mūsu zemi. Pagaidām Laikarijēju pietiek tikai cilvēku mājokļu tumšākajiem kaktiem, stūriem, pagultēm un aizkrāsnēm. Tur viņi krājas – jo dienas, jo vairāk. Laikarijēji vēl nespēj uzraudzīt visus cilvēkus – reizēm kāds pats sev par pārsteigumu sāk atmosties. Bet, ja Laikarijēji ierauga, ka cilvēks mostas, tie uzreiz metas viņam virsū, un cilvēkam sāk sāpēt galva, kļūst nelaba dūša, aiz-

miglojas acis. Viņš var aizmigt tik dziļā miegā, ka pat zaudē samaņu.

Es jau teicu, ka mums bija pietiekami daudz burvju, feju un balto magu, lai cīnītos ar briesmoniēm. Nevarēja paspert ne soli, lai neuzdurtos kādām burvestībām vai brīnumiem. Taču, laikam sastingstot, aizmīga ne tikai cilvēki, bet arī burvestības zaudēja spēku! Pat visvienkāršākajam brīnumam ir vajadzīgs vismaz acumirkļis, lai tas notiktu, bet nebija arī šī acumirkļa, nemaz nerunājot par to, ka brīnumdari aizmirsā savas burvju mākslas un kļuva tikpat nespēcīgi kā visparastākie cilvēki. Burvjus, magus un fejas kopā ar karaļiem, karalienēm un princesēm patrieca no Pils un aizdzina tālu kalnos, kur viņi, Laikarijēju apsargāti, mitinās tumšās alās.

Viens no ļauno pasaku zemes briesmoniēm nosauca sevi par Tumsas Valdnieku, apmetās Pilī un sāka valdīt. Aizmigušie cilvēki klausā uz vārda tam, kurš viņiem kaut ko pavēl, un tic visam, kas tiek stāstīts. Tāpēc Tumsas Valdniekam ir ļoti viegli valdīt. Viņš sasauca Pils sargkareivjus un paziņoja, ka tagad viņš ir to pavēlnieks. No tā brīža sargkareivji pārvērtās paklausīgos Tumsas Valdnieka kalpos, kas dara visu, ko viņš liek, un nemaz nedomā, vai darītais ir ļauns vai labs. Pēc tam Tumsas Valdnieks paziņoja, ka viņš ir visas pasaules tumsas pavēlnieks, un stingri noliedza cilvēkiem naktīs iziet no mājām, klaiņot pa mežiem vai nokāpt pagrābos. Meži, lauki un pagrābi pagaidām vēl ir brīvi no Laikarijējiem – to nav tik daudz, lai aizpildītu visu pasauli. Tumsas Valdnieks

negrib, ka cilvēki tumsā ilgi paliek vieni – ja nu kāds piepeši atmostas un tuvumā nav Laikarijēju, kas viņu atkal iemidzinātu? Turklāt Valdnieks zina Grāmatā ierakstīto paredzējumu: **Tumsas Valdnieka nāve atnāks naktī, no tumsas.** Tāpēc viņš briesmīgi baidās no īstās, parastās tumsas, un tāpēc viņš Pili visus kaktus ir piepildījis ar Ļauno tumsu, bet durvis uz pagrabiem stingri noslēdzis. Un tāpēc viņš baidās arī no visiem parastās tumsas iemītņiem – pūcēm, sikspārņiem, naktstauriņiem, kaut arī pūlas iegalvot, ka nakts lidoni ir viņa kalpi. Valdnieks gaidīt gaida, kad Ļaunā tumsa būs pārņēmusi visu pasauli, jo tad viņš beidzot varēs justies drošībā.

Mūsu smalkie un stiprie Pils sargi – kādi viņi tagad izskatās? Kādreiz spožās bruņas sarūsejušas, ieroči salauzti vai pazuduši, nav jau vairs ieroču meistarū, kas prastu tos salabot vai pagatavot jaunus. Lepnā Pils pamazām brūk kopā, jo mūrnieki, jumiki un citi meistari aizmirsuši savu amatu, nemaz nerunājot par to, ka pat visnemākulīgākais burvis, ja vien viņu izdotos piespiest nodarboties ar tādām ikdienišķām lietām, varētu uzcelt Pili no jauna tukšā vietā ar vienu burvju nūjiņas mājienu. Bet burvju nūjiņas mitrumā satrunējušas, burvju paklājus un cepures saēdušas kodes, un visādi citi burvju riki pārvērtušies nekam nederīgās lietās. Pils aizsarggrāvī ūdens izsusējis, jo neviens nemāk salabot slūžu ierīci, kas ielaiž ūdeni no upes. Paceļamais tilts jau sen vairs nav paceļams. Mājas lēni sabrūk, ielu bruģi izspārda zirgu pakavi, akas izsusē, Pilsētas

mūrī izdrūp milzu robi... Kādreiz Pilī cauru nakti līdz pašam rītam notika varenas pasaku balles, kuru gaitā notika brīnumi un radās jaunas pasakas, bet tagad lielākā daļa telpu ir pamestas un pieputējušas, jo Tumsas Valdnieks apdzīvo tikai mazu Pils daļu. Pasaku zeme ir pārvērtusies posta zemē, un drīz vairs neviena pasaka nebeigsies laimīgi.

Man izdevās patverties no Laikarijējiem Lielā Pulksteņa pagrabā, un pagaidām es te esmu drošībā, jo neviens nezina, kur mani meklēt, un, ja arī zinātu, nemācētu atvērt slepenās durvis. Cauri tām pat Laikarijēji nespēj izklūt. Tā es te sēžu un gaidu, aizmidzis gan neesmu, tomēr kaut ko līdzēt nespēju.

– Bet, kā redzu, – Laikavecis pamāja Lielajam, – šeit ir vēl viens atmodināts cilvēks. Agnese ir atnākusi no citas pasaules, kur pasakas ir izdomātas un kur arī Laikarijēji varētu būt tikai izdomāti. Tāpēc šeit, kur pasakas ir īstas, Laikarijējiem nav pār viņu varas. Un tāpēc viņai izdevās atmodināt lielo cilvēku – bet tikai uz laiku. Tiklīdz Agneses vairs nebūs blakus, un viņa taču var aiziet jebkurā brīdī, lielais cilvēks tikai īsu mirkli spēs pretoties Laikarijējiem.

Tomēr tas vēl nav labo pasaku gals. Es jau teicu, ka gaidīju jūs. Es zināju, ka jūs nāksiet. Jo ir Grāmata, un tajā ir visas pasakas, kādas vien iespējams izdomāt, tur ir mūsu zemes vēsture un arī tas, kas vēl tikai notiks. Grāmatā ir rakstīts – šos vārdus es izlasīju sensenos laikos, kad vēl nesapratu, ko tie nozīmē: nāks mazā meitene, nāks lielais cilvēks, un nāks putns, un Tumsas Valdnieks tiks padzīts. Un te nu jūs esat...

Laikavecis aplusa.

– Atvainojos, es neesmu vis vienkāršs putns, bet gan Pūce, – pirmā ierunājās Pūce. – Jo pūce tomēr ir kaut kas vairāk par putnu, sevišķi, ja tā ir Visu Pūču Pūce.

– Kā gan mēs varam padzīt Tumsas Valdnieku? – iesaucās Agnese. – Kā mēs to varam izdarīt, ja paši visu laiku bēgam? Un, galu galā, vai man kāds var pateikt – kā un kad es tikšu mājās?

– Nezinu, – Laikavecis nevarīgi noplātīja rokas. – Droši vien tas ir ierakstīts Grāmatā, bet Grāmata nu ir pagalam. Tumsas Valdnieks pavēlēja to ielādēt lielajā Pils liелgabalā un izšaut gaisā...

– Nav vis pagalam! – lepna par to, ka zina vairāk nekā Laikavecis, atteica Agnese. – Grāmata ir slepenajā istabā aiz Valdnieka guļamistabas. Es dzirdēju, kā Tumsas Valdnieks pats to teica!

– Slepenajā istabā!/? – Laikavecis aiz pārsteiguma pat pietrūkās kājās. – Tātad Grāmata nav iznīcināta? Tas taču brīnišķīgi! Tagad mums vajag atdabūt Grāmatu, un tur būs atrodamas atbildes uz visiem jautājumiem – gan kā padzīt Tumsas Valdnieku, gan arī – kā tev atgriezties mājās.

Laikavecis piesteidzās pie plaukta ar milzīgajām grāmatām un murminādams sāka šķirstīt vienu no sējumiem.

– Kaut kur vajadzētu būt Pils plānam, un plānā noteikti būs iezīmēta arī slepenā istaba...

– Viss skaidrs! – enerģiski teica Lielais. – Tūlīt pat es došos uz Pili un atņemšu viņiem Grāmatu! Un lai

tikai kāds pamēģina stāties ceļā! – Un viņš pādraudēja ar savu dzelzs stieni.

– Pag, pag, – iebilda Pūce. – Kolīdz tu būsi Pili, tev tūlīt uzklups Laikarijēji un aprīs tavu atgūto laiku. Ar skrandulāčiem tu, protams, tiksi galā, par to es nemaz nešaubos. Bet ko tu ar savu sitamo iesāksi pret Laikarijējiem? Vai tad tumsai var iebliezt pa ķiveri? Tevi sagūstīs un atkal iemetīs Apakšzemes Cietumā, bet šoreiz apsargās tik pamatīgi, ka tik viegli mēs tevi laukā nedabūsim.

– Jā, tev laikam taisnība... – bēdīgi nopūtās Lielais.

Laikavecis bija atradis Pils plānu un rādīja pārējiem slepenās istabas atrašanās vietu. – Lūk, šeit, aiz guļamistabas dibensienas tā ir, taču te nav rakstīts, kā tajā iekļūt. Vienīgi nez kāpēc uzzīmēts mazs cilvēciņš plati izplestām rokām.

– Lielajam patiesi jāiet uz Pili, – paziņoja Pūce. – Bet viņš nedrīkst iet viens. Jāiet ir arī Agnesei. Lielais aizsargās Agnesi pret skrandulāčiem, bet Agnese palīdzēs Lielajam kādu brīdi pretoties Laikarijēju varai. Divatā jūs spēsiet izciept Grāmatu.

– Atkal uz Pili! – šausmās iesaucās Agnese. – Bet es tā cerēju, ka viss jau cauri...

– Nekas nav cauri! – nu jau pavisam pārgalvīgi sauca Lielais. – Tagad tik sāksies! Nu tikai jūs redzēsiet, kas notiks! Ha! Es jūtos tik stiprs, ka varētu visu Pili noārdīt līdz pamatiem, ja vien tas būtu vajadzīgs. Nu gan sāksies!

– Un tu, Pūcīt? – bažīgi apvaicājās Agnese. – Vai tu arī nāksi mums līdzi?

– Nē, man ir šis tas cits darāms, un uz Pili es neiešu. Bet nebaidies – kolīdz jūs nokļūsiēt briesmās, es būšu klāt kā saukta. Man ir tādas lielas aizdomas, ka bez manas palīdzības jūs sveikā cauri vis netiksiet, – Pūce diezgan miklaini atbildēja.

Pēc tam viņi ilgi sēdēja pie kamīna, un Laikavecis stāstīja par vecajiem labajiem laikiem, kad viss noticis tā, kā tam jānotiek, un visas pasakas beigušās laimīgi. Viņš stāstīja par krāšņo Pilsētu un vēl krāšņāko Pili, un par neskaitāmajiem brīnumiem, kas ik dienas tur norisuši; par Lielo Pulksteni, kurš katru pusdienu un katru pusnakti spēlējis jauku melodiju, ik reizes citādu. Vēl viņš pastāstīja par savu mazo burvju pulkstenīti, kuru neatminamos laikos izgatavojis kāds varens burvis un kuru viņš saņēmis mantojumā no iepriekšējā Laikaveča, bet tas – no tā Laikaveča, kurš dzīvojis pirms viņa. Šo pulksteni nekad nevajagot uzvilkt, tomēr tas rādot tik precīzi, ka gadu tūkstošos neesot aizsteidzies uz priekšu vai atpalcis ne par sekundi, un pēc tā Laikavecis allaž noregulējis Lielo Pulksteni. Ne jau šī precizitāte esot pulkstenīša galvenā burvju īpašība. Pulkstenītis mākot ieskatīties arī laikā uz priekšu un pastāstīt par gaidāmajiem notikumiem savam īpašniekam. Vajagot tikai iemācīties saprast pulksteņa valodu, bet tas Agnesei īsti neesot izdevies. Viņa saklausot pulksteņa balsi tikai tad, kad tas esot tik ļoti uztraucies, ka kļiedzot pilnā kaklā. Tumsas Valdnieks pulksteni izšāvis gaisā no Pils lielā lielpabala kopā ar Grāmatu, un Laikavecis nudien nemākot izskaidrot, kā tas nonācis tieši pie

Agneses. Laikam esot iejaucies Nejaušais Gadījums. Reizēm notiekot visādas brīnumainas lietas, kuras varot izskaidrot tikai ar Nejaušā Gadījuma iejaukšanās palīdzību. Laikavecis domājot, ka starp burvju zemi un Agneses pasauli piepeši parādijies Sliekšnis. Abas pasaules diezgan bieži izrādās savienotas savā starpā, un tad esot ļoti viegli no vienas nokļūt otrā. Vajagot tikai drusku apstāties, apdomāties – un Sliekšnis ir pārkāpts. Agnese, pētīdama Grāmatas bildes, tik ļoti iedzīvojusies tur uzzīmētajā pasaulē, ka, nemaz nemanot, nokļuvusi Sliekšņa viņā pusē. Tālāk Agnesi mēģinājis izvadīt pulkstenītis, bet, par nelaimi, viņa nav to sapratusi...

Kamīnā sprakšķēja resni malkas bluķi, dejoja liesmu mēles, kuru gaismā Pūce un Vecais Ūpis blisināja milzīgās, spožās un neko neredzošās acis. Agnese, ieritinājusies dziļajā, mīkstajā krēslā, pamazām laidās miegā. Viņa klausījās Laikaveča mazliet čerkstošajā balsī un brīnījās, cik ātri un vienkārši izskaidrojami šīs pasaules daudzie noslēpumi. Vienīgi Lielais nespēja mierīgi nosēdēt uz vietas. Viņš nemitīgi trūkās kājās un smagiem soļiem riņķoja pa Laikaveča mītņi, pie sevis kaut ko draudošu murminādams un dūres vīstīdams. Likās, viņš dega nepacietībā mesties cīņā, vienalga, kādā, kauties un noteikti uzvarēt un tagad nevarēja vien sagaidīt vakaru, kad varēs rīkoties.

“Viņš ir pārliceku atdzīvojies. Vai nevajadzētu viņu nedaudz apremdināt?” iemiegot vēl nodomāja Agnese, jo baidījās, ka tikai Lielā trakulīgā cīņas kāre neieved viņus kārtējā ķezā

DEVĪTĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnesei un Lielajam veicās
ar Grāmatas izzagšanu no slepenās istabas,
un arī par tām nepatīkšanām,
kādas viņi iekūlās, bēgdami no Pils, un vēl par to,
kā Agnese izlasīja Grāmatā pati par sevi.*

CELIES, IR LAIKS! Jāiet! — Agnesi pamodināja Laikaveča balss. Agnese palūkojās pulkstenī, burvju pulkstenī, un atklāja, ka ir jau vēls vakars. Tātad viņa bija nogulējusi visu dienu, turklāt saldā miegā, un jutās lieliski atpūtusies. Pūce un Vecais Ūpis bija aizlaidušies savās darīšanās, bet Lielais jau nepacietīgi dīdījās pie durvīm, gaidīdams Agnesi. Tomēr vispirms viņa izmantoja izdevību un pirmo reizi pēdējo dienu laikā aplūkoja sevi spogulī. Jā, tik neglīta meitene ilgi nebija redzēta. Mati izspūruši un sapinkājušies, mute netīra, drēbes saburzītas un saplēstas. Tāpēc viņa krietnu brīdi veltīja tam, lai atgūtu kārtīgas mazas meitenes izskatu: mazgājās lielā sudraba bļodā, slaucījās smalkā mežģiņu dvielī un sukāja matus ar brīnumskaistu, dzeltenīgi baltu sudrabā rotātu ķemmi, kura, kā apgalvoja Laikavecis, esot pagatavota no vienradža raga. Vismaz ķemme kā pasakā!

– Atcerieties par Laikarijējiem, kad iekļūsiet Pilī! – atvadoties brīdināja Laikavecis. – Kolīdz Laikarijēji uzodīs jūsu klātbūtni, tie paziņos pašam Tumsas Valdniekam. Šie mošķi prot sarunāties savā starpā. Tomēr Laikarijēji, kā jau visi Ļaunās Tumsas neradijumi, ir ļoti gausi un slinki, tāpēc paies labs brīdis, kamēr jūs ievēros, kamēr izpratīs, kas jūs esat, kamēr pamodinās Tumsas Valdnieku. Pa to laiku jums ir jāiekļūst Pilī, jāatrod slepenā istaba, jāizzog Grāmata, un, ja paspēsiet to izdarīt, pirms Laikarijēji attapsies, tad neko ļaunu tie jums nespēs nodarīt.

Cauri naksnīgajai Pilsētai viņi izgāja bez starpgadījumiem, tikai reizi gandrīz sadūrās ar skrandulāčiem, kuri staigāja, gaismodami ar lāpām un bailīgi klaigādami, ka Pilsētā viss mierīgi. Grāvī viņi nolaidās pa līdzpaņemto virvi, kuru Lielais stingri piesēja pie kāda no grāvmales kokiem. Restes, kas noslēdza eju uz veco aku, bija jau izkustinātas un šoreiz cēlās vieglāk. Pa ceļam viņi sastapa dažus aizkavējušos sikspārņus. Agnesei prātā iešāvās jēdzīga doma: viņa apturēja vienu lidoni, atvainojās par traucējumu (atcerēdamās Pūces vārdus par to, ka sikspārņi paši ir ļoti laipni un pieklājīgi) un palūdza, vai sikspārnis nebūtu ar mieru palīdzēt. Atbildes nebija, bet arī prom sikspārnis nelaidās, ko Agnese iztulkoja kā klusu piekrišanu. Viņa saudzīgi izpleta sikspārņa plēvainos spārnus un piekabināja ar spārngalu nadziņiem lidoni sev pie apmetņa, saprotams, ar galvu uz leju, lai sikspārnis justos ērti. Tagad viņa laikam izskatījās ļoti draudoša, jo pat Lielais, kurš jau zināja, ka sikspārņi neko

ļauņu nedara, no šī brīža vairījās raudzīties uz Agneses pusi. – Jā, tas gan ir ko vērts! – viņš noteica. Ja jau Lielais tik bijīgi izturējās pret apsikspārņoto Agnesi, tad, ko tur runāt par skrandulāciem – tie droši vien muks, atpakaļ neskatīdamies!

Lielais iecēla Agnesi pa atveri ejas griestos, caur kuru viņa pagājušonakt tik pēkšņi bija iekritusi, un tad ar milzīgām grūtībām, smagi tūsnīdams – jebkura augšupeja sagādāja viņam neapprakstāmas pūles –, ierāpās arī pats. Labi, ka Agnese, klejodama pa šī pagraba labirinti, visur bija atstājusi zīmes, tāpēc tagad viegli izdevās atrast ceļu uz veco vīna pagrabu. Un tur sākās šaurās vītņu kāpnītes uz Tumsas Valdnieka ēdamzāli.

Lielais, cik vien piesardzīgi varēdams, atslēdza durvis un, pavēris tās šaurā šķirbiņā, ielūkojās ēdamzālē. Viņš turēja atvēzētu savu draudīgo stieni, gatavs jebkurā mirklī dot pienācīgu pretsparu gaidāmajam uzbrukumam. Bet uzbrukuma nebija – tiesa, ēdamzāli sargāja veseli pieci apbruņoti skrandulāči, tomēr visi tie gulēja ciešā miegā un krāca tā, ka logu rūtis trīsēja.

– Tā esot apsardze! – nicīgi nošņācās Lielais. Viņš uzmanīgi noņēma vienam no guļošajiem bruņucepuri un apmetni, pasvārstīja rokā zobenu, bet tas Lielajam šķita par vieglu, vismaz salīdzinājumā ar pamatīgo stieni. Arī bruņucepure knapi turējās uz pakauša, un apmetnis tikko piesedza plecus. Puskrēslā, kas valdīja Pili, pirmajā acu uzmetienā Lielo varēja noturēt par skrandulāci, ļoti varenu un stipru skrandulāci.

– Tagad ātri uz priekšu, – mudināja Lielais, – kamēr Laikarijēji vēl nav attapušies!

Viņi izzagās gaitenī, kurš, par laimi, izrādījās tukšs. Agnese turējās cieši Lielajam aiz muguras, lai visu laiku būtu viņa ēnā.

– Tepat ir Valdnieka guļamistaba, – viņa izdzirda Lielo klusi murminām, – bet tur priekšā ir divi sargi, tikai divi, un ar tiem gan mēs žigli tiksim galā...

– Vai šeit ir Tumsas Valdnieka guļamtelpas? – Lielais piepeši iekliedzās skaļā un pavēlošā, īsti skrandulāciskā balsī.

– Tieši tā! Šeit guļ Valdnieks, lai viņam mūžīgs mūžs, un viņa miegu nedrīkst traucēt! – vienā balsī atsaucās abi sargi. Uzreiz pēc tam sekoja apmēram tāda rīboša un graboša skaņa, kāda rodas, ja nejauši nosviež zemē liela katla vāku. Agnese palūkojās no Lielā aizmugures un ieraudzīja, ka abi sargi nekustīgi vāļājas zemē.

– Kārtībā! Es viņus drusku sabādīju ar pierēm, – paskaidroja Lielais. – Tiem tas neko daudz nekaitēs, toties mums tie vairs nevarēs kaitēt krietnu brīšniņu.

Atvērās durvis, un viņi iegāja paša Tumsas Valdnieka guļamistabā. Uz galda spoži dega svečturis, apgaismodams ar košu segu pārklātu gultu, kurā visādās balsīs šņāca, krāca un idēja Valdnieks, pabāzis savas galvas zem segas. Guļamistabā bija grūti elpot, tik ļoti varēja izjust Laikarijēju biedīgo tuvumu.

– Plānā teikts, ka slepenajai istabai jābūt tur, aiz tās sienas, – Lielais norādīja uz telpas galējo sienu un, daudz neprātodams, ar vienu rāvienu atvilka no tās gultu. Valdnieks kaut ko piktu noburkšķēja kādās

divas vai trijās balsīs, tomēr pat nepakustējās. Agnese paņēma svečturi, un viņi abi sāka pētīt sienu. Tā bija ļoti grezna siena, visa vienos kokgriezumos, kuros bija attēlotas vienradžu medību ainas. Pašā centrā stāvēja divi vienradži ar mugurām viens pret otru, noliekuši galvas un pavērsuši draudīgos ragus pret apkārtstāvošo mednieku pūliem. Tomēr nekur nevarēja redzēt ne mazākās durvju pazīmes. Lielais vispirms pūlējās ar spēku izkustināt sienu, uzguldamies tai dažādās vietās, bet, kad no tā nekas neiznāca, viņš mēģināja atrast slepenas sviras vai atsperes, kas iedarbinātu durvju mehānismu. Lielais iztaustīja un izraustīja vai visus kokgriezumu izciļņus, izbakstīja ar pirkstiem visus iedobumus, tomēr veltīgi. Tad Agnese atcerējās, ka Laikaveča rādītajā Pils plānā pie slepenajām durvīm bija iezīmēts cilvēciņš ar izplestām rokām. Cilvēciņš noteikti nebija iezīmēts tāpat vien, tāpēc Agnese mudināja Lielo nostāties sienas vidū un izplest rokas; izrādījās, ka šādā pozā viņa plaukstas uzguļas tieši vienradžu rāgiem. Lielais viegli nospieda uz leju abus ragus reizē, kaut kas noklikšķēja – un slepenās durvis atdarījās!

Slepenā istaba bija ļoti maza, tā vairāk atgādināja plašu sienas skapi nevis istabu. Nebija laika pētīt, kāda īsti ir šī istaba un kas tajā apslēpts, jo tepat uz plaukta stāvēja Grāmata. Lielais to paķēra un pasita padusē. – Ātrāk! Ātrāk! – viņš satraukti čukstēja. – Laikarijēji jau ir attapušies! Es jūtu, ka man sāk sāpēt galva un kļūst nelaba dūša! Es nezinu, cik ilgi spēšu noturēties pretī Laikarijējiem.

Viņi steidzīgi, pat neaizvēruši slepenās istabas durvis, izspruka atpakaļ gaiteni. Un tūlīt viņiem nopakaļ no Tumsas Valdnieka guļamtelpas izšāvās tik mežonīgs ķērciens – jo kļiedza visas Valdnieka rīkles reizē –, ka Agnesei vai mati saslējās stāvus.

– Palīgā! – ķērca Valdnieks. – Palīgā! PALĪGĀ!!!

– Tas sumpurnis ir pamodies! – iesaucās Lielais.

– Nu gan jāmūk, kamēr tas vēl visu Pili nav sacēlis kājās!

Viņi skriešus metās pa gaiteni uz ēdamtelpas pusi, bet no turienes, Valdnieka kļiedzienu atmodināti, pretī izbira visi pieci skrandulāči ar zobeniem un vairogiem rokās. Lielais izgrūda draudīgu kara saucienu un sargieza ap galvu savu stieni. Tomēr skrandulāči neko daudz neizbijās – tiesa, virsū viņi uzreiz nemetās, bet arī nebēga. Tie lēni, soli pa solim tuvojās, slēpdamies aiz milzīgajiem vairogiem. Nostājušies cieši cits pie cita, tie kā ar dzelzs sienu nosprostoja visu gaiteni. – Viņam ir mana bruņucepure un mans apmetnis! – pārsteigts un aizkaitināts iekļiedzās viens no skrandulāčiem.

– Tad nāc un paņem, ja vari! – izaicinoši atteica Lielais un klupa virsū dzelzs sienai. No briesmīgajiem stieņa zvēlieniem siena gan salīgojās un pavirzījās pussolīti atpakaļ, tomēr neizjuka.

Tobrīd arī no mugurpuses atskanēja balsis, bruņu un ieroču žvadoņa. Agnese atskatījās – viņiem skriešus tuvojās septiņi vai astoņi citi sardzesvīri. Viņi bija ielenkti – skrandulāči uzbruka gan no priekšas, gan no aizmugures, un vienīgā iespēja bija atspiest tos piecus,

ar kuriem patlaban kāvās Lielais, tik tālu, lai viņi varētu iebēgt pa ēdamzāles durvīm. Tomēr Lielais, lai cik viņš spēcīgs būtu, nevarēja vienlaikus cīnīties uz divām pusēm. Agnese juta, ka bailes nez kur pagaist un to vietā uzvirmo negants niknums. Šitie nelietīgie skrandulāči! Tagad, kad pasaka tik strauji tuvojas laimīgajām beigām, tie uzdrošinās iejaukties! Gan tie dabūs!

Agnese pagriezās pret aizmugurējiem skrandulāčiem, izpleta rokas, lai visi redzētu sikspārni pie viņas apmetņa, un neganti iespiedzās:

– Es esmu sikspārņu karaliene! Ja jūs spersiet kaut soli uz priekšu, tūlīt ieradīsies visi mani sikspārņi! Vai dzirdat – visi!

Domās gan Agnese uzreiz lūdza sikspārņiem piedošanu – ko var zināt, var apvainoties. Varbūt sikspārņi nemaz negrib tādu karalieni?

– Neticiet tam skuķim! – no Valdnieka guļamistabas izšāvās vismaz piecbalsīgs ķērciens. – Viņa nav nekāda sikspārņu karaliene! Grābiet ciet to skuķi! Es esmu sikspārņu karalis!

Skrandulāči uz mirkli neziņā apstājās. Ka viņi būtu pārbijušies – tas būtu par daudz sacīts; ka tikai apjukuši – par maz. Tomēr, neraugoties uz Tumsas Valdnieka pavēli, neviens neuzdrošinājās spert pirmo soli uz priekšu. Tikmēr aiz muguras skanēja vienmērīga dārdoņa, it kā tur rībinātu vesels bungu orķestris. Agnese aši paraudzījās pār plecu, kā veicas Lielajam. Lielais, šķiet, jutās brīnišķīgi: neko apkārt neredzēdams, viņš aizrautīgi zvetēja ar stieni pa vairogiem. Skrandulāčiem ne mirkli nebija atelpas, lai varētu izslieties,

atvēzēt savus zobenus un mesties uzbrukumā. Soli pa solim skrandulāči lēni un negribīgi kāpās atpakaļ.

– Tūlīt es jūs apburšu! – Agnese uzrunāja vistuvāk stāvošos skrandulāčus, tie vēl aizvien atļāvās tikai nikni zibināt acis un spīdināt zobenu asmeņus. – *Vienamazaturkupupaceļojauzangliju anglijabijaizslēgtaatslēgabijnolauztaviensdivitrīsuntuesibrīvs!* – viņa vienā elpas vilcienā kā buramvārdus nobēra skaitām-pantiņu un pie skaitļa “trīs” norādīja uz tuvāko skrandulāči ar tādu žestu, it kā grasītos pārvērst to par slieku, žurku vai kaut ko tamlīdzīgu. Skrandulācis, drošs paliek drošs, atkāpās soli atpakaļ.

– Grābiet ciet! Sieniet striķos tā, lai ne pirkstiņu nevar pakustināt, un vediet šurp pie manis! Es pats izrēķināšos ar to skuķi! – trakoja Tumsas Valdnieks.

– *Pieci velnibaznīcānemtotaurisitpapaurilaiskanvīsaizemeicauri...* – atsāka Agnese, gan nezinādama, cik ilgi burdama, bet nevienu nenoburdama, spēs noturēt skrandulāčus pienācīgā attālumā. Tobrīd Lielajam beidzot izdevās atspiest sardzesvīrus prom pa gaiteni garām ēdamzāles durvīm, viņš izdālāja pēdējos, visbriesmīgākos sitienus, no kuriem pāris skrandulāču pat nokrita uz ceļiem, pacēlušī aizsardzībai vairogus virs galvas, pēc tam Lielais zibenīgi palēca atpakaļ, saķēra Agnesi aiz rokas un ierāva ēdamzālē. Pēc mirkļa viņi jau bija pagrabā. Durvis rībēja zobenu triecienos. Bet tās bija izturīgas, ar metāla kalumiem, tik viegli skrandulāči tās nedabūs vaļā.

– Fū! – Lielais smagi noelsās un noslaucīja sviedrus no pieres. – Tas gan bija viens traks kautiņš! Sen

nebiju tā kāvies, ak kungs un tētīt! Bet ilgi vairs tā turpināt nevarēja – tu redzēji, Laikrijēji jau līda laukā no visiem kaktiem!

Jā, Agnese bija gan redzējusi Ļauno tumsu kā melnus dūmus piepildām gaiteni un ēdamzāli, bet viņa redzēja arī to, ka Lielais vēl labprāt būtu turpinājis zvetēt ar savu stieni, ja vien Laikarijēji neiztraucētu. “Vai tiešām viņš tik negants kauslis?” nodomāja Agnese. Viņasprāt, šādas cīņas bija drīzāk briesmīgas nekā aizraujošas, un Agnese nespēja saprast, kālab Lielais ir tik neremdināms. – Tas pie laba gala nenovedīs, – viņa prātoja.

Apakšzemē Agnese piekāra atpakaļ pie sienas siksparni un vēlreiz atvainojās tam par visām nodarītajām neērtībām un pat par dzīvības briesmām, pie kurām klusais nakts lidonis droši vien nebija radis. Līdz izejai uz Pilsētu viņi nokļuva ātri un bez jebkādiem piedzīvojumiem, bet, tiklīdz viņi uzrāpās uz grāvja malas, atsprāga Pils vārti un pa tiltu aizdindināja kādi desmit skrandulāči zirgos un ar lāpām. Acīmredzot tagad tie zināja, kā var izbēgt no Pils, jo uzreiz nogriezās uz viņu pusi.

– Lielais, bēgam! – izmisīgi iesaucās Agnese. Vēl bija laiks, vēl viņi varēja nozust Pilsētas tumšo šķērsieliņu labirintā un, neviena nemanīti, aizlavīties līdz Lielā Pulksteņa tornim. Bet Lielais, kā likās, nemaz nedzirdēja Agneses saucienu – viņš nolika Grāmatu uz grāvja malas, saberzēja plaukstas un gāja pretī skrandulāčiem. Jā, cīņā viņš patiesi bija varens. Lielais veikli izvairījās no zobena cirtiena, ar savu

stieni izsita no rokām kādu citu zobenu, sagrāba vienu no zirgiem aiz galvas un ieogrūda grāvī ar visu jātnieku. Skrandulāči zirgos bija bezgala neveikli, tie drīzāk traucēja cits citam nekā apdraudēja Lielo. Vēl mirklis – un no zirga jau lidoja vēl viens skrandulācis. Un vēl viens... Iespējams, Lielais būtu pieveicis visus desmit sardzesvīrus, bet viņš nebija ņēmis vērā to, ko Agnese saprata uzreiz, – Pilī nav tikai desmit sardzesvīri vien, šie desmit ir tikai pirmie, kas paspēja uzlēkt zirgos. Un tik tiešām – no Pils izdrāzās vismaz piecdesmit jātnieki, tiem sekoja ar piķiem bruņoti kājnieki, un no Pilsētas steidzās šurp vēl citi. Ap Lielo savērpās vesels skrandulāču virpulis, viņš pazuda Agneses skatienam bruņu un ieroču zībā. Lielais neapšaubāmi būtu pagalam, ja vien tobrīd nenotiktu kaut kas pavisam negaidīts un, varētu pat teikt, brīnumains.

Cauri kaujas troksnim atskanēja it kā jūras šalkoņa. Agnese palūkojās augšup un ieraudzīja naksnīgajās debesīs kaut ko vēl melnāku par vismelnāko tumsu, izskatījās, ka gaisā lido milzīgs paklājs, un tikai vietumis šai melnumā lāpu gaismu atblāzmoja sīciņi spīgulīši. Nākamajā mirklī noskanēja drausmīgs – šī vārda pašā drausmīgākajā nozīmē – drausmīgs, sirdi stindzinošs un neiedomājami mežonīgs kara sauciens. Agnese aiz pārbiļa pakāpās soli atpakaļ un gandrīz iekrita grāvī, pat mati no šausmām viņai sacēlās stāvus gaisā. Mazliet atguvusies, viņa saprata, kas ir šis neprātīgais kliedziens. Tās bija pūces! Un nevis dažas vai pāris desmitu, vai vairāki

simti pūču, bet desmitiem tūkstošu pūču! Pasaku zeme acīmredzot bija ļoti bagāta ar pūcēm. Visi šie desmiti tūkstošu kļiedza vienā balsī un bruka virsū skrandulāciem, nežēlojot ne sevi, ne ienaidnieku. No sākuma skrandulāči mēģināja aizsargāties – tie nolaida bruņucepuru sejsargus, aizsedzās ar vairogiem un atgaiņājās ar zobeniem, bet veltīgi. Pūču bija simtiem reižu vairāk, un tās salipa apkārt pat visbruņotākajiem vīriem, knāba, plēsa ar nagiem, pļaukāja ar spārniem. Cita pēc citas apdzisa lāpas, un tumsā skrandulāči vairs nevarēja cīnīties, tikai baidīties, toties pūces tumsā redzēja lieliski. Skrandulāči kūleniski vēlās no zirgiem, dažs piekliboja pat ar abām kājām, cits, ar rokām aizsedzis galvu, muka uz paceļamā tilta pusi, bet tie, kuri vēl nebija paspējuši iesaistīties kaujā, vairs nemaz netiecās to darīt un steidzīgi nozuda atpakaļ Pilī. Kāds pulciņš izrāvās no aplenkuma un mēģināja patverties Pilsētas ielās, bet arī tur tiem sekoja pūces un nedeva mieru, līdz pēdējais skrandulācis tika iedzīts Pilī. Uz rīta pusi Pilsētā beidzot viss bija mierīgi.

– Nu gan dod vaļā! – sajūsmināts un pat ar mazu it kā skaudības pieskaņu balsī iesaucās Lielais. Viņš bija laimīgi izrāvies no paša cīņas murskuļa vidus un tagad negaidīti uzradās blakus Agnesei. Viņa izskats nebija pārlietu jauks vai iepriecinošs – zilumzilumos, saskrambāts, pusbārdu nogriezis kāds trāpīgs zobena vēziens, bruņucepure gan vēl turējās uz pakauša, bet sazvetēta galīgi plakana, drēbes saplošītas skrandās. Nekādu nopietnāku ievainojumu

viņam, par laimi, nebija. Varbūt tieši tāpēc, ka, izsprucis gandrīz sveikā, viņš ar jaunu sparū metās palīgos pūcēm vajāt ienaidnieku. Īsts nemiera gars, nudien! Nē, to nu nekādā gadījumā nedrīkstēja pieļaut! – Viss! Pietiek! – stingri paziņoja Agnese un pat saķēra Lielo aiz rokas, lai aizkavētu. – Mums vēl jānogādā Grāmata Laikavecim, bet Grāmata ir tik smaga, ka es nevaru panest. Vai to tu esi aizmirsis? Ko es viena pati iesākšu, ja tu pazudīsi?

– Nuja... – Lielais rādījās samulsis, varbūt pat mazliet nokaunējies, un drudžainais mirdzums viņa acīs apdzisa. – Es laikam par daudz aizrāvos. Bet, ja kaut kur notiek kauja, man jābūt tur klāt.

Līdz Lielā Pulksteņa tornim viņi tika netraucēti, jo skrandulāči, ja arī kāds vēl bija aizķēries Pilsētā, slapstījās pagalmos vai nomaļās šķērsieliņās. Debessis joprojām reizumis noskanēja spalga naktsputnu sasaukšanās. Lielais jau slēdza vaļā torņa durvis, te, smagi elsojot, Agnesei tieši rokās iekrita Pūce. Kāda tā izskatījās! Spalvas izplūkātas un izspūrušas, astesgals gluži kā apsvilināts, viens spārns nelādzīgi atstiepts.

– Pūcīt, manu mīļo Pūcīt, tu mūs atkal izglābi! – iesaucās Agnese, saudzīgi pieglauzdamā Pūci sev klāt. Acīs riesās asaras, redzot draudzeni tik bēdīgā izskatā. – Un ko tie nelieši tev nodarījuši?

– Vai nu man grūti vēl kādu reizi izpalīdzēt savam pūcesbērnā! – atteica Pūce, bet varēja redzēt, ka viņai pat parunāt ir grūti. Pēc tam viņa pievērsās Lielajam. – Stiprs jau tu esi, to es vienmēr esmu

teikusi. Bet ko tu iesāktu bez manis? Vēl nekad cilvēks nav pieveicis cilvēku; pieveikt cilvēku ir pa spēkam tikai pūcēm, to tu iegaumē. Un nebāz savu degunu tur, kur vari to pazaudēt, to arī pacenties atcerēties!

– Ja skrandulāču būtu kaut uz pusi mazāk, tad mēs vēl paskatītos, kurš kuru! – lielīgi atteica Lie-lais. Šķiet, viņš jau bija aizmirsis, ka bez pūču palīdzības tik viegli vis nebūtu ticis cauri.

– Vai tev spārniņš pušu? – taujāja Agnese.

– Tāds sākums vien ir, – nevēriģi attrauca Pūce. – Kādu nieku palidot vēl varu, bet tālāki lidojumi pagaidām gan man nav pa spēkam. Viens tur vicinājās ar lāpu tā, – Pūce skumīgi palūkojās uz savu mugurpusi, – ka no manas astes nekas daudz pāri nepalika. Bet tas nekas. Spārns sadzīs, un aste ataug. Galvenais, ka mēs uzvarējam, – skrandulāči vēl ilgi atcerēsies šo kauju.

Agnese nonesa Pūci lejā pagrabā, jo Pūce pati pa augstajiem pakāpieniem izlēkāt nespēja.

– Te nu tā ir! – Lielais lepni nolika Grāmatu uz galda, tiklīdz viņi iegāja pie Laikaveča.

– Jā, tā patiesi ir Grāmatu Grāmata, – domīgi teica Laikavecis un pārbaudīja, vai atslēdziņa nav salauzta. – Cik sen tas bija, kad es vakaros pie kamīna atšķīru Grāmatu un lasīju par aizgājušajiem laikiem! Un katru reizi es atradu kaut ko jaunu un nelasītu – jo tā ir arī burvju Grāmata, kas pati raksta sevi uz priekšu un reizēm spēj paredzēt nākotni. Paskatīsimies, ko Grāmata teiks par šodienas notikumiem, un gan jau tur atradīsies arī kāds padoms, kā Agnesei nokļūt mājās.

Bet vispirms vajadzēja apkopt ievainotos. Kamēr Laikavecis pārsēja Lielā rētas – dažas no tām bija krietni dziļas – un lika kompreses uz milzīgā puna galvvidū, Agnese aplūkoja Pūces spārnu. Par laimi, tas nebija laužts, tikai stipri sasists. Pūce stāstīja par to, kā viņa ar savu armiju ieradusies Pilsētā:

– Jau pagājušonakt Vecais Ūpis ieteicās, ka viņam esot nelāgas nojautas – šoreiz Agnese un Lielais iekulšoties pamatīgās nepatikšanās. Ar veciem ūpjjiem reizēm tā ir. Tie savā mūža ir pieredzējuši tik daudz, ka redz mazlietiņ no tā, kas vēl nav noticis. Tāpēc mēs jau laicīgi aizlaidāmies uz mežu un saziņojām visas pūces, kas vien mitinājās mūsu mežā. Jāsaka, tas nebija nemaz tik viegli, jo pūces nedzīvo baros kā citi putni – mēs mīlam vientulību. Ar viena meža pūcēm bija par maz, tāpēc dienā citi putni aiznesa ziņu uz vistālākajiem mežiem – un putns vienas dienas laikā spēj aizlidot milzīgi tālu, ja vien to vēlas. Nākamajā pusnaktī pūces vairs nevarēja ne pārredzēt, ne izskaitīt – pat es nekad tik daudz pūču vienkopus nebiju redzējusi –, un, kamēr mēs laidāmies uz Pilsētu, mums pievienojās aizkavējušās pūces no tālajiem mežiem. Mēs ieradāmies īstajā laikā – vēl tikai mirklis, un būtu jau par vēlu.

Lielais pie sevis noņurdēja, ka viņš vēl ilgi varējis turēties pret skrandulāčiem. Tie īsti pat nezinot, aizkura gala zobens jātur. Agnese nodomāja, ka Lielais tomēr ir pārgalvīgs un neapdomīgs. Vai viņš nav par daudz atmodināts, un vai viņu nevajadzētu mazdrusciņ iemidzināt? Agnese iečukstēja savas domas Laikavēcim ausī.

– Tas tiesa, neapdomīgs un lielīgs viņš ir, – Laikavecis piekrietoši pamāja, – un tādām viņam ir jābūt. Tu to nemaz nezini, bet kādreiz Lielais ir cīnījies gan ar briesmīgiem milžiem, gan ar ļauniem burvjiem, gan ar pūķiem un visus pieveicis. Lielais ir visistākais pasaku stiprinieks un allaž ir visus uzveicis.

Tad Laikavecis ar zelta atslēdziņu atslēdza Grāmatu un iegrimā lasīšanā.

– Vai jūs zināt, ko šonakt esat paveikuši? – pēc īsa brīža viņš pacēla acis un vaicāja, pēc tam iedeva Grāmatu Agnesei, un viņa lasīja skaļi, lai dzirdētu arī Lielais un Pūce. Lūk, ko Grāmata vēstīja par nakts lielo cīņu.

TEIKSMA PAR LIELO GRĀMATAS KAUJU

Viņi bija tikai divi, lielais cilvēks un mazā meitene, un tomēr viņi bezbailīgi devās uz pašu Tumsas Valdnieka Pili, tur iekļūdami pa noslēpumainām un dažādu briesmu un lamatu pilnām apakšzemes ejām. Ienaidnieks, bruņojies līdz zobiem un vēl augstāk, jau uzglūnēja lielajam cilvēkam un mazajai meitenei, bet viņu viltība izrādījās citu prātiem neizdibināma, jo viņi iebruka Pilī tieši tajā nakts stundā, kad miegs uz īsu brīdi bija pieveicis gan Tumsas Valdnieku, gan tā karapulku. Vispirms lielais cilvēks, nebīdamies no karakalpu lielā skaita, atņēma tiem apģērbu un bruņas un ietērpās tajās, pats tapdams līdzīgs karakalпам.

Pēc tam viņš nīknā un briesmīgā cīņā pieveica divus uzticamākos un stiprākos valdnieka sargus, īstus milžus, kuri vienīgie bija nomodā. Lielā cilvēka un mazās meitenes drošsirdība patiesi bija prātam neap-
tverama, jo viņi nebijās iebrukt pat Tumsas Valdnieka guļamkambarī, kura sienā bija ierīkota slepenā istaba. Viņiem izdevās atrast šo slepenāko no slepenajām istabām, atdarīt tās durvis, kuras noslēdzot Tumsas Valdnieks ik reizes skaitīja baismīgus buramvārdus. Bet buramvārdiem nebija varas pār lielo cilvēku un mazo meiteni, viņi izņēma no slepenās istabas Grāmatu un aiznesa sev līdzī. Beidzot arī Tumsas Valdnieks pamodās un uzrīdīja viņiem karakalpus. Atpakaļceļu lielajam cilvēkam un mazajai meitenei nācās izlauzt caur bruņuvīru pūļiem, kuru bija tik daudz, ka plašajos Pils gaitēnos nebija vietas, kur adatai nokrist. Kamēr lielais cilvēks cīnījās ar vieniem piecdesmit karakalpiem, tikmēr mazā meitene ar savu buruju spēku atvairīja otru piecdesmit. No lielā cilvēka soļiem plaisāja grīdas, un viņa vāles sitieni lika salīgoties Pils sienām. Ienaidnieka zobeni tapa neasi, pīķi salūza, bruņas pārvērtās ūdenī un notecēja no karakalpu miesām – tik spēcīgi bija mazās meitenes buramvārdi. Uzveikuši šos ienaidniekus, viņi atkal ienira apakšzemē un, vēlreiz pārvarējuši simtiem briesmu, izgāja kauties ar ienaidnieku klajā laukā. Tumsas Valdnieks bija norīkojis vajāšanai nepārredzamus bruņuvīru pulkus, bet arī tagad lielais cilvēks un mazā meitene stājās pretī bruņuvīriem bez bailēm sirdī. Kur lielais cilvēks vēzēja savu vareno roku, tur pretinieka karapulkā

šķēlās sprauga piecu vīru platumā, un, kur mazā meitene raidīja savu ugunīgo skatienu, tur ienaidnieka rindas izjuka, un tas meklēja glābiņu aiz Pils mūriem. Bet Tumsas Valdnieka karapulki bija nesaskaitāmi un nepārskatāmi – viena kritušā vietā stājās simts jauni, un vēl nevarētu zināt, kā beigtos šī Pasaku zemes vēsturē dižākā kauja, ja vien palīgā nebūtu piesteigusies Visu Pūču Pūce ar savu armiju, kas sastāvēja no miljoniem pūču. Puspilsētai aizlidoja pa gaisu māju jumti, tiklīdz pūces sāka vēzēt spārnus. Putnu skaļskalais kara sauciens bija dzirdams vistālākajos zemes nostūros. Šai ilgajā un briesmīgajā kaujā tika veikti neskaitāmi varondarbi un Visu Pūču Pūce pierādīja, ka ir cienīga būt par visu laiku lielāko pūču karalieni. Tā bija pūču cilts zvaigžņu stunda, jo tās pieveica Tumsas Valdnieka karaspēku, tādējādi izglābdamas gan mazo meiteni, gan lielo cilvēku, gan Grāmatu, pēc kuras jau sniedzās desmitiem kāriņu roku. Par šo stundu vēl gadu tūkstošiem runās un teiksmas stāstīs pūču bērni, mazbērni un mazmazbērni...

Agnese beidza lasīt. Tālāk atsākās dīvainie, neizlasāmie burti, kurus viņa bija redzējusi, pirmo reizi atverot Grāmatu (cik šausmīgi sen tas likās!). Taisnību sakot, viņai šķita, ka Grāmata pārspilē notikušo, sevišķi – runājot par mazās meitenes varonību un ienaidnieku skaitu, tomēr viņa atturējās izteikt kādas piezīmes. Lai pasaka paliek pasaka, jo pasakām droši vien ir savi noteikumi. Galu galā – patīkami bija lasīt par sevi visīstāko teiksmu – tas taču ne katram tiek atvēlēts.

– Cik skaisti! – iesaucās Pūce sajūsmā mirdzošām acīm. – Par šo stundu vēl gadu tūkstošiem runās un teiksmas stāstīs pūču bērni, mazbērni un mazmazbērni... – viņa sapņaini atkārtoja. – Šitā uzrakstīt – tiktāl visīstāko patiesību – to gan neviena pūce nemācētu!

DESMITĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnesei vienai bija jātiek galā
ar svešās pasaules lietām,
un arī par bēdīgo ainu, kuru viņa ieraudzīja
no Lielā Pulksteņa torņa, un vēl par to,
kā Agnese iekrita skrandulāču nagos.*

BET KAS TĀLĀK? Kā lai es atgriezos mājās? – bikli vaicāja Agnese. Notikumi ritēja un ritēja, pareizāk sakot, brāzās vēja ātrumā uz priekšu, bet pats galvenais – kā viņai izkulties no šīs bezgalīgo nepatikšanu virknes – aizvien vēl bija miglā tīts. Lielais atbrīvots, Grāmata izzagta... Varbūt tagad būs viņas kārtā? Varbūt Grāmata izskaidros arī mīklainos vārdus, kurus iepriekšējā naktī teica Laikavecis: *Nāks mazā meitene, nāks lielais cilvēks, un nāks putns, un Tumsas valdnieks tiks padzīts...* Vai tas nozīmētu...? Un Agnesei iešāvās prātā briesmīga doma, kuru viņa nepaspēja izdomāt līdz galam. Ierunājās Laikavecis, kurš bija iegrimis dīvaino zīmju pētīšanā.

– Hm... Agnese drīz atgriezīsies mājās, – viņš pavēstīja. – Tā saka Grāmata, bet pirms tam viņai vēl vienu – pēdējo – reizi jāiet uz Pili. Arī to saka Grāmata.

Briesmīgā doma, kuru Agnese nepaspēja izdomāt līdz galam, bija piepildījusies. *Nāks mazā meitene, nāks lielais cilvēks, un nāks putns, un Tumsas Valdnieks tiks padzīts...* Tātad senais pareģojums nozīmē to, ka viņai, Lielajam un Pūcei jāiet uz Pili un jācinās ar Tumsas Valdnieku, un tas jāuzveic!

– Nē! – Agnese iesaucās. – Ne-par-ko! Divas reizes esmu bijusi Pili, un abas reizes tikai par mata tiesu izglābusies! Man pietiek. Lai ar Tumsas Valdnieku cīnās kāds cits, drosmīgāks un spēcīgāks par mani.

Patiesi, kālab gan viņai būtu jādara tas, ar ko citkārt nodarbojas burvji vai milži, vai stiprinieki? Viņai – mazai meitenei, kurai nav nekāda sakara ar Tumsas Valdnieku. Vai tiešām visā šai pasaulē nav neviena, kurš spētu uzveikt Tumsas Valdnieku?

– Tā saka Grāmata, – pacietīgi atkārtoja Laikavecis, – un Grāmata vienmēr runā tikai patiesību. Mājās tu varēsi atgriezties, ja sekosi Grāmatas padomiem.

Tā gan, Agnese jau zināja, kāda tā Grāmata patiesībā ir. Ļoti šķība un jokaina patiesība – apliecinājums tam – “Teiksma par Lielo Grāmatas Kauju”. Varbūt tagad Grāmata atkal pūš pīlites – zināmā mērā – un pietiks ar to, ka viņa paraudzīsies uz Pili pa gabalu? Bet Grāmata to izstāstīs tā, it kā viņa, pārvarējuma neskaitāmas briesmas un veidama daudzus varoņdarbus, būtu izložņājusi visu Pili.

– Tu tikai padomā, ko par tevi un taviem varoņdarbiem pēc tam rakstīs Grāmata un runās pūces! – uzmundrinoši ieteicās Pūce.

– Nebaidies, Agnese, es iešu tev līdzi! Divatā mēs apgriezīsim Pili ar kājām gaisā un liksim Tumsas Valdniekam trūkties! – drošināja arī Lielais.

– Kas viņiem lēcies? – gudroja Agnese. – Tādi kā apdulluši. Gluži apsēsti ar saviem varoņdarbiem. Vai pasakās visi ir tik nesaprātīgi?

– Kas man Pili būs jādara? – viņa vaicāja, padevīgi nopūzdamās. Ja reiz jāiet – un citas iespējas nav –, tad jāiet vien būs. Gan jau Lielais un Pūce atkal palīdzēs. Un sikspārņi arī ir uzticami sabiedrotie.

– To Grāmata nesaka. Šī ir burvju Grāmata, viena no retajām, varbūt pat vienīgā burvju lieta, kas vēl saglabājusies. Un tā pati izvēlas, ko kuram teikt. Tumsas Valdniekam, piemēram, Grāmatas lapas šķītīs baltas, tas tur nespēs izlasīt neko. Tev tā atvēlēja “Teiksmu par Lielo Grāmatas Kauju”, jo tu biji to pelnījusi. Bet arī man, kaut arī es reiz biju Grāmatas glabātājs un protu lasīt senās rakstu zīmes, viņa nepateica visu līdz galam. Dažkārt Grāmata nemil runāt par nākotni, kaut arī viņa zina visu, kas notiks. Un, lūk, ko Grāmata saka: *...lielais cilvēks un putns bija izdarījuši visu, ko varēja, un devās mājup. Bet mazā meitene gāja uz Pili...*

– Vienai!!! – šausmās iesaucās Agnese. – Man jāiet vienai!?

– Lai cik skumji tas būtu... – Laikavecis noplātīja rokas. – Tā saka Grāmata, un Grāmata zina, ko saka. Bet klausies tālāk: *Mazā meitene gāja vistumsākajā naktī stundā, bet viņai apkārt bija gaisma. Viņa drosmīgi devās iekšā tieši pa Pils galvenajiem*

vārtiem, un Tumsas Valdnieka karakalpi apjukumā viņā noraudzījās... Par tālāko Grāmata klusē.

Agnesei neatlika nekas cits kā klusēt. Mūždien kāds visu zina labāk par viņu, mūždien viņai jādara tas, ko liek citi! Un nekad neviens nedomā kaut ko paskaidrot: jādara – un viss. Kā tagad Grāmata. Labi, viņa var iet uz Pili, un viņa ies – viena, ja tas tik ļoti nepieciešams, jo nu viņa bija cita Agnese. Agrāk Agnese ar dzišanu nebūtu iedzenama naktī tumšā un biedīgā mežā vai, vēl trakāk, sikspārņiem pilnā pagrabā, turpretī tagad pat Pils apakšzeme likās tīri vai patikama vieta, vismaz salīdzinājumā ar slēptuvi zem Tumsas Valdnieka brokastu galda. Un kur nu vēl cīņa ar skrandulāciem! Kādreiz viņa bailēs aizmiegtu acis un stāvētu kā sastingusi, lai notiek kas notikdams, toties tagad – bet kurš gan tam ticēs! – viņa viena pati spēja savaldīt veselus astoņus bruņotus vīrus un darīs to atkal, ja vajadzēs. Tomēr ne jau no laba prāta Agnese muka naksnīgajā mežā, slēpās Pils pagrabos un cīnījās ar skrandulāciem. Viņu nemitīgi spieda darīt tieši to, ko tobrīd viņa vismazāk gribēja. Labi, Agnese dosies uz Pili un noraus Tumsas Valdniekam visas ausis, cik nu viņam to būs, bet, lai kāds viņai pasaka, priekš kam ir šis galīgi trakais Lielais, kurš rautin raujas cīņā, priekš kam ir pūču un sikspārņu ciltis, priekš kam ir Laikavecis, kurš baidās pat kāju spert laukā no sava torņa un to vien zina, kā gudri spriedelēt! Tagad taču iznāk, ka Agnese pilnīgi pret savu gribu ir ierauta šajā ļaunajā pasakā – pret savu gribu, iegaumējiet to! –, bet, lai tiktu no tās laukā, viņai jāveic varoņdarbs

varoņdarba galā. Kā lai to nosauc, ja ne par bezkaunību?

Gluži kā nolasījusi Agneses domas, ierunājās Pūce.

– Lūk, ko vēl man pastāstīja Vecais Ūpis, – viņa teica. – Arī Vecajam Ūpim reizumis iznāk darīšana ar nākotni. Un Ūpis apgalvo, ka Agnese esot vienīgā, kas spējot pieveikt Tumsas Valdnieku, un viņa to noteikti izdarīšot. Ja uz Pili ies Lielais vai Laikavecis, viņus vienā rāvienā pieveiks Laikarijēji. No pūcēm un siks pārņiem Tumsas Valdnieks paglābsies, cieši noslēgdams visas durvis un logus, un mēs jau viņam arī neko nemācēsīm nodarīt. Bet Tumsas Valdnieks nezina, kas ir Agnese, un Agnese nezina, kas ir Tumsas Valdnieks. Viņa to nav pat redzējusi. Tieši tāpēc Agnese izdarīs to, ko neviens no viņas negaida, – par ko nezina arī pats Tumsas Valdnieks. Viņš nenojauš, ko var izdarīt Agnese, un nemācēs aizsargāties.

Agnese arī nevarēja iedomāties, ko viņa darīs, kad nostāsies Tumsas Valdnieka priekšā. Skaisti gan! Aizej tur, nezin kur, izdari to, nezin ko... Vislabprātāk viņa neietu nekur un nedarītu neko, tomēr visi ar nopietnām, cerīgām un pat lūdzošām acīm raudzījās Agnesē. Viņa nopūtās un tikko dzirdami paziņoja, ka iešot gan, tikai nezinot, kas no tā iznākšot...

Kaut gan iepriekšējā nakts bija visgrūtākā viņas mūžā, Agnese jutās apbrīnojami žirgta, un arī miegs nenāca. Tālab Laikavecis uzaicināja Agnesi palūkoties uz Pilsētu no augšas, no pašas Lielā Pulksteņa torņa galotnes. Savulaik tas esot bijis pasakaini skaists skats, bet arī tagad vēl kaut kas no senākā krāšņuma atlicis.

Viņi kāpa milzīgi augstu, Agnese saskaitīja vairāk nekā divsimt pakāpienu, bet tad skaits sajuka – vēl nekad viņa nebija kāpusi pa tik garām un nogurdinošām (Laikavecis jau sāka aizelsties un vairākkārt apstājās atpūsties) kāpnēm. Žēl, bet šai pasakā tāda ērta ierīce kā lifts vēl nebija izdomāta.

Taisnību sakot, neko īpaši interesantu un brīnumainu Agnese torņa galā neatrada – tur bija tikai pulksteņa mehānisms ar milzonīgiem zobratiem, svirām un asīm, par kurām Laikavecis ņemās kaut ko aizrautīgi skaidrot, bet no tā Agnese neko daudz nesaprata, tikai uzmanīgi klausījās, lai neaizvainotu Laikaveci. Vispār sajūta bija diezgan jokaina – būt pulksteņa vēderā, un, ja vēl iedomājas, ka visi šie zobrati un asis griežas un kustas... Pašā augšā atradās vēl viena telpa, kurā varēja uzkāpt pa pieslienamejām kāpnēm, tā bija pilna ar visādu izmēru zvaniem – gan tik lieliem, ka Agnese tādā zvanā varētu dzīvot, gan pavisam maziem. Šie zvani kādreiz pusdienā un pusnaktī spēlējuši skaistas melodijas. Lai tās varētu saklausīt Pilsēta, uz visām četrām debespusēm vērās lūkas.

Agnese Pilsētu dienas gaismā skatīja pirmo reizi – tā bija tā pati Pilsēta, ko viņa Lielā mājā bija redzējusi Grāmatā. Taču Grāmatas Pilsēta, kaut arī uzzīmēta melnbalta, šķita priecīgi un pievilcīgi zaigojam visās varavīksnes krāsās; katrs lodziņš likās izstarojam drusciņ gaismas, ielas bija pilnas ar jātniekiem un kariatēm, un mājas tik omulīgas un jaukas, ka Agnese jau toreiz to bija nodēvējusi par pasaku Pilsētu.

Turpreti tagad no pasakas nebija ne vēsts – tikai parasta, krietni noplukusi, pelēka un drūma Pilsēta. Ielās nemanīja nevienas dzīvas dvēseles – pilsētnieki, pagājušās nakts kaujas trokšņa sabaidīti, droši vien sēdēja savās mājās kopā ar Laikarijējiem un blenza vienā punktā. Pilsēta nebija pārāk liela – pat nepārtraukti miglojošais lietus nespēja apslēpt skatienam visattālākos nostūrus. Toties mājiņu bija milzums daudz: šauras un augstas, cieši sabūvētas cita pie citas, stiklotiem torniņiem un jokainiem vējrāžiem, no augšas tās mazliet atgādināja leļļu mitekļišus. Laikavecis pastāstīja, ka dakstiņu jumti reiz bijuši koši sarkani, bet torniņu logu rūtis – tagad vai nu izbirušas, vai noputējušas gluži necaurspīdīgas – no krāsainiem stikliem, un kas tas esot bijis par skaistumu, sevišķi rītausmā vai saulrietā, kad saule spoži atmirdzēja katrā stikliņā! Šauras, likumotas ieliņas – tik likumotas, ka, likās, tās pašas izgrauzušas sev ceļu starp mājiņām – sadalīja Pilsētu kvartālos; vietumis vīdēja lielāki laukumi, bet visriņķī Pilsētu apjoza augsts mūris ar sargtorņiem, kuriem vējš bija krietni paplucinājis vai pavisam noplēsis jumtus. Katrs tornis savu laik saucies savā vārdā, un katrā dzīvojis kāds mags vai burvis, un tad tur norisuši savādi, brīnumaini un dažkārt par briesmīgi notikumi. Jā, vecie, labie un tik tālie laiki... Bet tagad visapkārt pavērās pagalam bēdīga un posta pilna aina, tik bēdīga, ka Laikavecis skumji pūta un vaidēja vien. Tiesa, Pilsēta gluži sabrukusi vēl nebija, bet vēl kāds laiciņš nebeidzamajā mitrumā, kāds pēkšņs virpuļviesulis vai plūdi upē, kas

rāmi tecēja tepat viņpus mūriem, – un no Pilsētas nekas daudz pāri nepalikšot. Tomēr jau rītdien viss būšot pavisam citādi, Laikavecis uzmundrināja Agnesi un droši vien arī pats sevi, rīt, vēlākais – parīt tā atkal būšot krāšņā un pasakainā Pilsēta, kurai līdzīgas neatrast visā pasaulē.

– Vai tad tik ātri visu varēs salabot un uzcelt no jauna? – Agnese drusciņ šaubījās.

– Tu aizmirsi, ka Pilsēta tomēr ir pasaku pilsēta, kaut arī patlaban pēc tādas galīgi neizskatās, – paskaidroja Laikavecis. – Pasaka tagad ir apstājušies, bet, atliek tai atsākties, – un daudzkas notiks tā, kā notiek tikai pasakās – vienā mirklī.

Agnese piegāja pie lūkas, no kuras pavērās skats uz Pili. Tepat blakus vien tā bija, kārtīga akmens sviediena attālumā, joprojām varena un iespaidīga, tikai pārāk drūma un draudīga. Pašā centrā pacēlās tornis, gan ne tik augsts kā Lielā Pulksteņa tornis, bet krietni resnāks. Tur tagad atrodoties Tumsas Valdnieka troņa zāle, stāstīja Laikavecis, un viņš sēžot tepat iepretī, aiz tiem augstajiem logiem. Jā, bet kādreiz – Laikavecis atkal skumji novaidējās – Pils neesot bijusi ne tik drūma un ne tik draudīga; tur zaļojis Pils parks, pilns visneiedomājāmākajiem augiem un dzīvniekiem, un mirdzējuši logi, un skanējušas balsis un mūzika, bet tagad – viss gluži kā sasalis.

Vienīgā kustība, kas manāma Pilsētā, bija Pils aizsarggrāvī – tur rosījās ļaudis. Agnese ielūkojās vēriņāk un saprata, ka grāvī strādā skrandulāči, ar lieliem akmens blūkiem aizmūrēdami eju, kas veda uz

veco aku. "Ahā, nobijušies gan!" gandrīz vai ar ļaunu prieku nodomāja Agnese. Bet aizmūrētā eja nozīmēja arī to, ka vienīgais ceļš, pa kuru iekļūt Pili, atlicis tikai pa vārtiem, garām skrandulāču sardzesvīriem un tālāk – pāri pagalmam un pa lielajām kāpnēm taisni Pili iekšā. Ļoti bīstams ceļš, nosprieda Agnese.

Atgriezusies Laikaveča pagrabā, Agnese drīz vien iemīga un sapnī neredzēja vis Tumsas Valdnieku, Divgalvi, skrandulāčus vai tamlīdzīgas briesmeklības, bet sīciņu, ļoti milīgu feju, kura mazliet atgādināja pašu Agnesi un kura gauži raudāja, jo aiz pārskaatīšanās krāsni bija sadedzināta viņas brīnumnūjiņa, un nu feja nezināja, ko iesākt. Tāds patikams, lai gan drusku skumīgs sapnis, ko Agnese nepaspēja nosapņot līdz galam un uzzināt, kas notika tālāk ar mazo feju, jo viņu, gluži tāpat kā iepriekšējā naktī, uzmodināja Laikaveča balss: – Celies, ir laiks! Jāiet!

Tā stunda nu bija sīta. Agnese atvadījās no Lielā un Pūces. Pēc tam viņai nācās šķirties no pulkstenīša, ko Agnese darija ar lielu nožēlu – tik daudz kopā pieredzēts un tik patikama un mierinoša likās nerimīgā tikšķēšana. Laikavecis teica, ka pulkstenis būšot ļoti nepieciešams viņam, jo, kolīdz Tumsas Valdnieks izlaidīšot garu – un Laikaveča balsī, kad viņš par to runāja, jautās tik liela pārlicība, ka gribot negribot nācās ticēt briesmoņa drīzajam galam –, pirmais darbs būšot precīzi noregulēt Lielo Pulksteni (jo laiks nemīlot nevīžīgu attieksmi), un to nu bez mazā pulkstenīša nekādi nevarēšot izdarīt. Pēc tam Laikavecis pavadīja Agnesi līdz izejai un iedeva lāpu, ar ko gaismot tumšās

ielas, taču tā nebija vajadzīga, jo tepat aiz durvīm, nez no kurienes uzradušies, gaisā virpuļoja uguns Cilvēciņi, vesels mākonis, vismaz desmit vai divpadsmit. Agnese nopriecējās – uguns Cilvēciņi prātis apgaismot ceļu daudz labāk par visgaišāko lāpu, un tagad viņa vairs nejutīsies pavisam vientuļa, turklāt viņa zināja arī to, ka nepieciešamības gadījumā uguns Cilvēciņi mācēs lieliski aizsargāt pret skrandulāciem.

Agnese soļoja caur Pilsētu, apkārt zibinājās uguns Cilvēciņi, un viņa atcerējās Grāmatā ierakstītos vārdus: *Mazā meitene gāja vistumsākajā nakts stundā, bet viņai apkārt bija gaisma...* Tas tiesa, nakts bija ļoti tumša, un viņai apkārt bija gaisma – pa gabalu droši vien izskatījās, ka spīd pati Agnese. Līdz Pili viņa nokļuva bez šķēršļiem. Nekur nemanīja nevienu skrandulāci un nedzirdēja ierasto saucienu “Pilsētā viss mierīgi!”, sargi nestāvēja pat uz paceļamā tilta vārtu priekšā. Varbūt visi skrandulāci slēpās aiz Pils mūriem, baidīdamies no negaidīta naktsputnu uzbrukuma.

Blakus lielajiem vārtiem, cauri kuriem brauca kariete, atradās arī mazi, necili vienviru vārtiņi, paredzēti kājāmgājējiem. Domādama, ka sargi būs visas ieejas Pili rūpīgi noslēguši – un tad nu gan Agnese nekādā veidā netiks iekšā – viņa pagrūda vārtiņus... tie kā par brīnumu atvērās. Aizdomīgi, nudien, – pagaidām viss veicās pārāk viegli un vienkārši. Varbūt tā arī jānotiek? Agnese, gaismas ieskauta, spēra pirmo soli pagalmā. Un uzreiz aci pret aci sadūrās ar trim sargiem.

– Labvakar! – Agnese neapmulsa, un viņai pašas sakāmais likās tik jokains, bet vēl jokaināki bija skrandulāču apjukušie ģimji. Tos ieraugot, viņa pat iesmējās. Sargi pat pirkstiņu nepakustināja, lai Agnesi aizturētu. Viņa ir pietiekami daudz baidījies un tagad var atļauties kādu brīdi arī nebaidīties. Lai baidās citi! Rau, te nāk varenā burve Agnese, drebiet un baidieties! Un skrandulāči stāvēja un blenza, kā Agnese drošā solī dodas uz galvenajām Pils kāpnēm. Kā bija teikts Grāmatā? ...*un Tumsas Valdnieka karakalpi apjukuši viņā noraudzījās*. Tik tālu Grāmata nav melojusi ne vārda...

Augšā pa kāpnēm Agnese tika netraucēti, bet, kolīdz viņa vēra Pils durvis, kaut kas notika – un notika tik zibenīgi, ka tikai vēlāk Agnesei izdevās izprast, kas īsti bija noticis. Tās bija lamatas, kuras droši vien izgudroja viltīgais Divgalvis. No visām pusēm pēkšņi šļacās virsū ūdens, ko lēja aizdurvē paslēpušies skrandulāči, bet, pirms Agnese paspēja parauties atpakaļ, no augšas uzkrita tikls, un pēc mirkļa viņa jau jutās kā muša zirnekļa tīmeklī. Ūdens bija paredzēts ugunsčilvēciņiem, lai novērstu to uzmanību. Tas arī izdevās, jo ugunsčilvēciņi, noskaitušies par šādu bezkaunību, klupa virsū skrandulāčiem, šoreiz gan nespēdami neko tiem nodarīt, jo visiem sargiem uz deguna bija melnas acenes, kurās tie izskatījās patiesi šaušalīgi un atbaidoši. Un tad jau Agnese lidoja pa gaisu, spēcīgu un rupju roku sagrabta, turklāt skrandulāči aizvēra visas durvis, lai ugunsčilvēciņi nevarētu sekot.

– Laidiet mani vaļā! – neganti iekliedzās Agnese, bet, jo vairāk viņa pūlējās atbrīvoties, jo ciešāki kļuva skrandulāču tvērieni. Viņu ienesa mazā, pustumšā kambarī un nosēdināja pie sienas, paši skrandulāči veikli nozuda – varbūt viņi baidījās, ka Agnese varētu tos noburt, piemēram, par krupjiem vai kādiem citiem nejaukiem radījumiem, un tāpēc negribēja palikt ar viņu aci pret aci.

Tad šeit nu viņa būtu... Un nav ko domāt par promtikšanu. Agnese mēģināja atbrīvoties no tikla, un tas patiesi mazliet atslāba, tomēr, lai atbrīvotos pavisam, bija vajadzīgs ilgāks laiks. Vai tiešām Grāmata būtu melojusi? *Nāks mazā meitene, un Tumsas Valdnieks tiks patriekts...* Bet iznācis bija kaut kas pavisam cits – mazā meitene atnāca gan, bet iekrita tieši Tumsas Valdnieka lamatās. Agnese jutās drīzāk aizvainota nekā nobijusies. Viņai likās, ka Laikavecis ar savu pārgudro Grāmatu viņu nodevuši, vienu iesūtītot Pili. Un ko tagad? Nē, tik viegli viņa nepadosies! Viņa izspruks laukā no visdziļākajiem apakšzemes cietumiem! Viņa būs neciešama un spītīga, un kašķīga, un, ja radīsies izdevība, viņa kodīs un skrāpēs, un sauks pēc palīdzības, un vispār – tagad gan viņa beidzot būs tas skuķis, viens reti riebīgs skuķis, kuru pat Tumsas Valdnieks nespēs paciest ne mirkli. Viņai esot bail? Ko vēl ne? No kā baidīties? No Tumsas Valdnieka? Ha, smieklī nāk! Agnese pat mēģināja iznīcinoši iesmieties, taču tāds greizs un nelaimīgs smaidiņš vien iznāca. Tajā brīdī pārdomas iztraucēja soļi aiz durvīm.

VIENPADSMITĀ NODAĻA

*Par Agnesi, kas nokļuvusi pēdējā nodaļā,
kurā notiek tas, kas parasti notiek
brīnumainu stāstu pēdējās nodaļās.*

ATVĒRĀS DURVIS, un, smagi stampādams, ienāca pats Divgalvis pāris skrandulāču pavadībā. Ļaunā priekā nopētījusi Agnesi, pirmā ierunājās bārdainā galva:

– Jā, viņa ir tas skuķis. Putniņš pats ieskrēja tieši būrītī!

– Pati ieskrēja būrītī! – atsaucās skūtā galva.

– Ķēms tāds! – īsi atbildēja Agnese un parādīja mēli. Vispirms bārdainajai un pēc tam – skūtajai galvai. Tā bija ļoti patiesa un dziļi izjusta atbilde.

– Ak tad putniņš vēl čivina? – jautri iesaucās bārdainā galva.

– Lai jau vēl pačivina, – uzmundrinoši piebilda skūtā.

– Daudz laika tev vairs nav atlicis! – stingri paziņoja abas.

– Vai tu zini, ka tūlīt ar tevi runās pats Tumsas Valdnieks, lai viņam mūžīgs mūžs? – brīdi klusējusi, jautāja bārdainā galva.

– Un tu pat iedomāties nevari, kā viņš, lai viņam mūžīgs mūžs, ar tevi runās, – teica skūtā.

– Pat mēs to nevaram iedomāties, – atzinās abas.

– Lai viņš iet pupās, tas jūsu valdnieks! – atbildēja Agnese.

– Kur? Kur lai viņš iet? – satraucās Divgalvis.

– Pupās, es teicu. Un tu arī, ar abām savām galvām.

Redzams, Divgalvis īsti nesaprata, ko nozīmē šis teiciens, bet negribēja savu nezināšanu izrādīt, tāpēc vienkārši izbeidza sarunu un kaut ko asi uzšņāca skrandulāciem. Tie atkal sagraba Agnesi un nesa pa gariem, tumšiem gaitenim, cauri tukšām telpām, augšup un lejup pa kāpnēm. Agnese centās iegaumēt ceļu, lai mācētu atgriezties līdz izejai, ja nu piepeši notiktu brīnums un viņai izdotos izrauties. Bet, kā tikt laukā no labi apsargātās Pils, – to gan viņa pagaidām nevarēja iedomāties. Ja nu vienīgi pa gaisu. Pa gaisu? Patiesi, ceļš pa gaisu taču vēl brīvs! Tas, ka Agnese neprot lidot, vēl neko nenozīmē. Gan jau kādā stūrī varbūt atrastos, teiksim, visu aizmirsts lidojošais paklājs vai negaidīti ierastos palīgā labvēlīgi noskaņota ragana divvietīgā piestā... Šādas un līdzīgas – lielākoties ļoti neiespējamās domas joņoja caur Agneses galvu, bet tad jau viņu stiepa augšup pa kāpnēm, kas veda uz troņa zāli lielajā Pils tornī.

– Lai mūžīgs mūžs! – korī nobļāvās abi skrandulāči, zemu paklanījās un veicīgi izspruka atpakaļ pa durvīm. Laikam nevienam nepatika pārāk tuvu atrasties Tumsas Valdniekam. Bet kur tas ir? Kaut arī pie sienām gaiši liesmoja lāpas, troņa zāles vidū gubojās gandrīz necaurredzama tumsa. Manāms bija

tikai tas, ka tumsas centrā kāds sēž, liels un biedīgs. Gluži vai ar roku sataustāmā tumsa droši vien bija ļaunā tumsa, kas sargāja savu valdnieku. Kaut kas smagi dvašoja, it kā elstu pati tumsa.

– Prom! Es pats ar viņu izrēķināšos! – no tumsas atskanēja nikns ņurdiens un tūdaļ atbalsojās – prom-prom-prom-prom – visdažādākajās tonkārtās, gan kā spalgs pīkstiens, gan kā dobjš rūciens. Tur ņurdēja, šņāca, pīkstēja, idēja un rūca visas Tumsas Valdnieka galvas, to bija bezgala daudz, turklāt katra gribēja izteikties, tāpēc šis “prom” turpināja skanēt vēl tad, kad Divgalvis jau bija atstājis troņa zāli.

– Es zinu, ka tu neesi nekāda burve, – nesaskanīgā korī paziņoja daudzas balsis. – Es zinu, ka tu esi viens riebīgs, sīks un ļaundarīgs skuķis. Nu tavas nelietīgās izdarības ir beigušās un tu saņemsi sodu. Tas būs visbriesmīgākais no pašiem briesmīgākajiem sodiem, to tu pat iedomāties nevari. Jā, es tevi vareni sodīšu! Bet vispirms tu man smalki izstāstīsi, no kurienes tu te uzradies, kālab gribēji man kaitēt, kur slēpjas tavi nelietīgie draugi un kur ir Grāmata. Tomēr tas tevi no soda neglābs, nemaz neceri!

Nezin kāpēc Agnesei likās, ka arī Tumsas Valdnieks īsti nezina, kāds ir šis briesmīgais sods, ko Agnese nopelnījusi. Viņai ļoti gribējās pateikt kaut ko sevišķi riebīgu, bet neko citu Agnese neattapa, kā atkal parādīt mēli, lai Tumsas Valdniekam būtu skaidrs, ko par viņu domā.

Par atbildi atskanēja tāds šņāciens, kā varētu šņākt visas pasaules čūskas, ja tās savāktu vienuviet. Tumsas

Valdnieks uzslējās kājās, nokāpa no troņa, viņu aptverošā tumsa pašķīrās, un Agnese ieraudzīja...

Jā, tam vajadzētu būt Tumsas Valdniekam. Bet pēc kā tas izskatījās? Nu ne jau pēc valdnieka. Agnese klusi iesprauslojās. Kaut kas neiespējams! Neradijuma rumpis bija neticami īss un plakans, pēc skata kā zupas šķīvis, un uz šī šķīvja bija uztupinātas nevis trīs, septiņas vai deviņas galvas, bet veselas četrpadsmit. Turklāt galvu izrādījās pārāk daudz pat šādam šķīvjeidīgam rumpim, tāpēc tās bija izvietotas it kā vairākos stāvos – citām kakls garš un izstīdzējis, citas uztupinātas vispār bez kakla. Un vēl mati – tur bija gan ogļmelni, gan pakulkrāsas, gan ugunīgi rudi mati, gan pāris pliku pauru; un bārdas – visdažādākā garuma un formas: no vareņiem, pinkainiem un nekoptiem ērkulīem līdz mazām, rūpīgi apcirptām ķīļbārdiņām. Turklāt garkaklu galvu bārdas karājās priekšā bezkaklu galvu acīm, un tās bez apstājas pikti pūta prom traucējošās pinkas. Tas viss mazliet atgādināja sauso ziedu kompozīciju ļoti zemā vāzē. Agnese bija lasījusi par visādiem daudzgalvjiem – trejgalvu milžiem vai deviņgalvu un pat divpadsmitgalvu pūķiem, bet tiem vismaz bija saprātīgs galvu skaits un izvietojums. Piemēram, divpadsmit galvas uz trijiem resniem un pamatīgiem kakliem – katrs kakls žuburojas kā ozola zars... Pret tādiem daudzgalvjiem varētu izjust bijību un cienību, bet ne jau pret šo ērmu. Mugurā valdniekam nebija viskrāšņa mantija vai apmetnis, kas viscaur klāts ar zvīņām vai kaula bruņām, bet gan zili svītrotā pidžama. Agnesei pidžamas allaž bija likušās diezgan jokaini

apģērba gabali, taču redzēt četrpadsmit apkaklītes vienai pidžamai – tas nu par traku. Tagad viņa iespurcās jau skaļāk. Arī kroņu pietika tikai kādām piecām galvām. Nez kā tās vienojas, kura valkā kroni un kura ne? Droši vien iet vaļā traka šņākšana, ņurdēšana un plēšanās, jo katra galva taču grib būt pati galvenā. Kamēr divas rokas piebaro četrpadsmit mutes, aiziet vai puse dienas, un, kad pēdējā galva ir paēdusi, pirmajai atkal sāk gribēties ēst... Nez cik ilgi Tumsas valdnieks tīra zobus?

Nu Agnese smējās jau pilnā kaklā. Tumsas Valdnieks niknumā piesarka, pareizāk sakot, piesarka visas četrpadsmit galvas, un sāka nez ko bļaut, aizdusmām vai pušu plīsdamas, bet, ko viņš bļāva, – to nekādi nevarēja saprast, jo katrai galvai bija savs bļaujamaiss un katra tiecās pārblaut citas. Troksnis bija ellišķīgs. Valdnieks vicināja īsās roķeles, stampājās ar kājām tik smagi, ka gluži vai sienas drebēja, tad pagriezās sāniski, un Agnese ieraudzīja... Jā, tās bija astes. Nevis viena pieklājīga aste, kāda piederīga katram sevi cenošam briesmonim, bet veselas trīs. Viena – tāda pamatīga un iespaidīga, līdzīga milzu ķirzakas vai dinozaura astei. Arī ar otro vēl varētu samierināties – tādas astes ir gotiņām, un ar tām ļoti ērti atgaiņāt uzmācīgas mušas. Bet trešā, ak kungs un tētīt! – tā izsauktos Lielais – trešā bija milzu sivēna aste, koši rozā un gredzenā sagriezusies! Agnese vairs nespēja novaldīties – bet nu viņa arī necentās valdīties – un laida vaļā šaušalīgu smējienu. Tumsas Valdnieks! Pidžamā! Četrpadsmit apkaklītes! Sivēna

aste! Kā lai to visu nosauc? Ne jau Tumsas Valdnieks, ne briesmonis, ne ļaundaris, bet VISU ĶĒMU ĶĒMS! Pat diezgan kroplīgais Divgalvis salīdzinājumā ar Tumsas Valdnieku šķita esam īsts skaistulis.

Agnese smējās un smējās, sapinās tīklā, atkrita sēdus un smējās bez mitas. Viņa aizmirsa, ka ir sagūstīta, aizmirsa, ka ir Tumsas Valdnieka varā, aizmirsa briesmīgo sodu, kas viņai draudēja, – un smējās, kamēr asaras aizmigloja acis. Savu mūžu viņa nebija tik traki smējusies! Visas šausmas un briesmas nez kur pagaisa, tagad vajadzēja izsmieties līdz galam.

Agnese mazliet pierima, atelsās – jo bija izsmējusi visu elpu – un pret plecu izslaucīja asaras no acīm. Un kas tas? No visiem Tumsas Valdnieka četrpadsmit pakaušiem augšup sāka stīdzēt pelēku dūmu strūklišas, kas krājās mākonī pie griestiem un lēni plūda prom caur kamīna muti. Sākumā strūklišas bija knapi samanāmas, bet pēc tam kļuva aizvien biezākas, un nu jau Tumsas Valdnieks kvēpināja kā katlumājas skurstenis. Viņš krāca un šņāca, rūca un dūca, urkšķēja un burkšķēja, un drebēja pie visām miesām, gandrīz uz augšu palēkdamiem, bet dūmi kūpēja un kūpēja. Kas noticis? Varbūt Tumsas Valdnieks šādā veidā uzkurina sevī niknumu un tūlīt sāks spļaut uguni? Uguni uzreiz un tāpat vien varbūt nemaz nevar izspļaut – tur nepieciešama ilga un pamatīga sagatavošanās... Agnese vairs nesmejās, bet, mazliet sabijusies, raudzījās neparastajā ainā.

Un tad Tumsas Valdnieks pārstāja trokšņot, drebēt un kūpēt, sastinga un sāka izskatīties pēc pieminekļa

pats sev – tik ļoti sastindzis viņš bija. Piepeši Agnese ievēroja, ka troņa zālē ir kļuvis pavisam gaišs un arī elpot bija vieglāk, jo līdz ar pelēkajiem dūmiem skurstenī bija aizplūdusi arī ļaunā tumsa. Tumsas Valdnieks nekustīgi stāvēja zāles vidū, neteica ne vārda un pat nepamirkšķināja nevienu no savām divdesmit astoņām acīm. Agnese mēģināja izķepuroties no tikla, un pēc krietnām pūlēm viņai tas izdevās. Viņa bija brīva, un neviens pat nemēģināja Agnesi aizkavēt!

Agnese neko nesaprata. Varbūt tā ir kārtējā viltība? Un tūlīt sekos kaut kas tik šaušalīgs un briesmīgs, ka... Nē, kaut kas te nebija īsti kārtībā. Agnese piesardzīgi tuvojās Tumsas Valdniekam, pastiepa roku un pieskārās tam ar pirkstu galiem. Piepeši Tumsas Valdnieka vairs nebija! No viena vienīga pieskāriena tas sabirza putekļos, it kā būtu bijis salipināts no miklām smiltīm, kuras tagad izžuvušas un izput gaisā, mazākai vēja pūsmaiņai uzvēdot. Agnese saprata vēl mazāk par neko. Kas galu galā noticis? Kur šitais ķēms palicis – nupat vēl draudēja ar visbriesmīgākajiem sodiem, bet tagad tik vien ir kā mazā putekļu kaudzīte uz grīdas.

Agnese paraustīja plecus un piegāja pie loga. Un istajā brīdī, lai redzētu to, kas patlaban notika Pilsētā. Pareizāk sakot, no sākuma viņa neredzēja neko, jo Pilsētā valdīja akla tumsa. Un tad nez no kurienes kā maza raķetīte debesīs uzšāvās sīks spīgulītis. Pēc tam otrs, trešais, ceturtais – spīgulīšu bija milzum daudz, simtiem un tūkstošiem, tie šāvās laukā, tādi mežonīgi spoži un koši, no māju pagrabiem, no skursteņiem un

juntu spraugām, no logiem un durvīm, un sazin vēl no kurienes. Izskatījās it kā Pilsētā notiktu uguņošana. Tomēr spīgulīši nekur neizzuda un neapdzisa, kā izdziest raķetes, – augstu debesīs tie saplūda vienuviet lielākā spīgulī. Pamazām tapa redzams Lielā Pulksteņa tornis tieši pretī Agnesei, Pilsētas mājas un ielas, izgaismojās Pilsētas mūri un lauki, un meži aiz tiem. Acumirkļi pie debesīm uzausa maza saulīte, bet, pirms Agnese paspēja izdomāt, ka debesīs ir maza saulīte, tā jau bija saule, visīstākā saule, un Pilsētā bija iestājusies visīstākā diena.

Kas bija noticis???

Aiz muguras atskanēja tāds jocīgs troksnis – pakš! – it kā pārsprāgtu milzīgs ziepju burbulis. Agnese pagriezās un ieraudzīja, ka zāles vidū stāv karalis, nudien, karalis – ar visu kroni un mantiju, tā viņš tur stāvēja un, manāmi ieinteresēts, raudzījās Agnesē. Noskanēja vēl viens – pakš! – un, kā no grīdas izaudzis vai no debesīm nokritis, pirmajam karalim blakus uzradās vēl viens. Pēc tam – jā, tā laikam bija princese, pasakaini skaista princese, taisni tāda, kāda gribētu izskatīties pati Agnese. Viņa pat drusku nokaunējās par savu diezgan noskrandušo un netīro kleitiņu. Un tad neredzami ziepju burbuļi plīsa vienā laidā, cits pēc cita, – uzradās karaļi, karalienes, princeses, burvji un citi pasaku varoņi, bet to Agnese vairs neredzēja, jo viņai piepeši ceļgalos saļodzījās kājas, satraukumā iepukstējās sirds, gar acīm nogriezās melna migla, un viņa nemaz nejuta, kā lēni nosligst uz grīdas.

Pēkšņi... ak vai! Kas tās par dīvainām, jaukām un ļoti attālām skaņām? Zvani, tie bija zvani, tur noteikti skanēja Lielā Pulksteņa zvani, viena no tām skaistajām melodijām, par kurām ar tādu nožēlu bija stāstījis Laikavecis.

Agnese atvēra acis, dziļi ievilka elpu, bet uzreiz īsti nesaprata, kur viņa atrodas un kas ar viņu noticis. Ak jā, Tumsas Valdnieks sabirza putekļos, ļaunā tumsa izkūpēja skurstenī... un saulīte debesīs... un karaļi, un princese. Bet kāpēc viņa guļ šai greznajā un tik plašajā gultā, kurā varētu ērti izvietot vismaz piecpadsmit Agneses? Gulta likās kaut kur redzēta, bet tikai tad, kad Agnese uzslējās sēdus – vēl mazliet reiba galva – un ievēroja kokgriezumu uz telpas dibensienas, viņa saprata, ka atrodas paša Tumsas Vald... nē, Tumsas Valdnieks ir pagalam, viņa guļ tagad jau kāda cita valdnieka gultā. “Cerams, viņi vismaz ir nomainījuši Tumsas Valdnieka veļu,” iedomājās Agnese.

Atvērās durvis, un ienāca Laikavecis, bet pirmajā acu uzmetienā Agnese viņu īsti nepazina, tik iespaidīgs un cienījams tagad izskatījās vecais vīrs. Stalti izslējies, tērpies melnā mantijā ar zelta izšuvumiem un augstu, smailu cepuri galvā, viņš atgādināja burvi, neizsakāmi laimīgu burvi – Laikavecis priekā starot staroja.

– Tu dzirdēji? – viņš vaicāja. – Mans pulkstenis atkal spēlē, beidzot tas spēlē un tik jauki kā vēl nekad!

Agnese izlīda no gultas un nostājās kājās. Viņa jūtās lieliski atspīrgusi. Tikai īsti negribējās ticēt – vai

tiešām viss jau beidzies? Viņa ir uzvarējusi Tumsas Valdnieku? Tik ātri un vienkārši, bez briesmīgas cīņas uz dzīvību un nāvi?

– Vai kāds man beidzot pateiks, kas notika? – Agnese noprasiņa. – Kur pazuda Tumsas Valdnieks?

– Tumsas Valdnieka vairs nav, – atteica Laikavecis. – Neko ļaunu viņš vairs nevar mums nodarīt. Un prom ir arī Laikarijēji un Divgalvis... Ļaunajai pasakai ir pienākušas laimīgas beigas.

– Bet es taču viņam neko neizdarīju! – izbrīnījās un gandrīz vai sašutusi, iesaucās Agnese. – Viņš pats... Viņš pats izkūpēja gaisā un pēc tam sabruka!

– Tā nu gluži nebija, – iebilda Laikavecis. – Tu izdarīji tieši to, ko neviens no mums nebija spējīgs izdarīt. Ar saviem smiekliem tu pārvērti Tumsas Valdnieku – pārvērti kā visīstākā burve. Viņš vairs nebija ne briesmīgs, ne šausmīgs, ne atbaidošs, ne ļauns, bet vienkārši smieklīgs. Briesmīgais neradījums pārvērtās nožēlojamā un smieklīgā radījumā. Tumsas Valdnieks varēja cīnīties ar Lielo, ar pūcēm un sikspārņiem vai jebkuru citu varoni – viņš noteikti tos uzvarētu, bet pret smiekliem viņš bija bezspēcīgs. Un, kas atliek briesmonim, kad viņš uzzina, ka nav visvarenais Tumsas Valdnieks, no kura visi baidās, bet gan visu ķēmu ķēms? Viņš atgriežas savās ļaunajās pasakās, un no turienes viņš vairs tik viegli laukā netiks. Tu pieveici, Agnese, tu viņu pieveici ar saviem smiekliem.

Agnese apmulsusi klusēja. Viņai tomēr likās, ka viss ir nokārtojies pārāk... vienkārši. Šīs nebeidzamās baiļošanās, bēguļošanas, briesmīgās naktis

mežā un Pils apakšzemē, cīņas ar skrandulāčiem – priekš kam tās? Jau toreiz, kad viņa slēpās zem Tumsas Valdnieka brokastu galda, varēja izlīst laukā un sākt smieties...

Un kas bija tālāk? Taisnību sakot, neko daudz no turpmākajiem notikumiem Agnese neatcerējās, jo viss norisa šausmīgā steigā. Agnesi bīdīja, virzīja, mudināja, veda pie rokas, un visas apkārtējās norises paslīdēja gar acīm kā paātrinātā filmā. Laikavecis paskaidroja, ka no tā brīža, kad sāka tikšķēt Lielais Pulkstenis, uz priekšu virzījās laiks arī Agneses pasaulē. Tātad, ja viņa uzkavēšoties kaut vienu pasaku dienu Pili, vesela diena aizritēs arī Agneses mammai un tētim, un to nu nedrīkstēja pieļaut. Turklāt atgriezties mājās Agnese varot tikai caur to pašu vietu, caur kuru bija ieradusies šeit, – viņai bija jāsteidzas uz Lielā māju. Tā apgalvojot Grāmata, bet Grāmata, kā zināms, allaž runāja tīru patiesību. Kaut arī karietei aizjūgšot visātrākos zirgus, ceļā vienalga aizritēsot vai puse dienas.

Agnese sāka rēķināt – vecajā mājā viņa iegāja jau krietnā pievakarē, pēc tam kad gaisā izkūpēja Tumsas Valdnieks un iekustējās laiks, viņa dziļā nemanā nogulēja veselas sešas stundas, tās nozīmēja, ka patlaban Agneses pasaulē ir tuvu pusnaktij, un mamma un tētis aiz satraukuma nezina, kur likties. Vēl kādas piecas vai sešas stundas prasīs ceļš – ārprāts, mājās viņa ieradīsies tikai no rīta! Veselu nakti neviens nezinās, kur Agnese pazudusi! Nudien, kavēties nedrīkstēja ne mirkli.

Bet vispirms, mazliet noslēpumaini pavēstīja Laikavecis, ar Agnesi vēloties runāt dažas personas. Tas esot ļoti svarīgi un daudz laika neaizņemšot.

Agnesi iebīdīja kādā telpā bez logiem, kuru knapi apgaismoja vārģa svecīte. Viņa brīdi pastāvēja, kamēr acis aprada ar tumsu, un tad saprata, ka personas, kuras grib ar Agnesi runāt, ir ļoti svarīgas un dižciltīgas personas. Cienīgi piepūtusies, kronīti galvā sēdēja Pūce, pareizāk sakot, Viņas Augstība Visu Pūču Pūce, tik cienijama tā izskatījās. Pūcei aiz muguras uz samta spilventiņiem tupēja svīta – citas pūces, starp kurām Agnese pazina Veco Ūpi. Tumšā telpa acīmredzot bija paredzēta īpaši pūču valdniecei, jo gar sienām karājās ģimenes, uz kurām, cik nu pieticīgajā gaismā varēja samanīt, bija attēloti pūču cilts senākie valdnieki, visi ar zelta kroņiem.

– Mums laikam pienācis laiks atvadīties, – teica Pūce. – Un, zini, kaut arī esmu ļoti priecīga, ka viss ir laimīgi beidzies un tagad es varu nākt un iet Pilī, kad vien nepieciešams, tomēr man ir mazliet skumīgi. Esmu pieradusi pie tevis un nemaz nevaru iedomāties, kā tagad iztikšu bez sava pūcesbērna. Visi šie burvji, magi un karaļi... Viņu ir pārāk daudz, jautas cits citam pa kājām un ēd matus no galvas nost. Patlaban vēl viņi ir drusku dulli aiz laimes, bet, tu pat iedomāties nevari, kas sāksies pēc tam, kad viss būs savests kārtībā. Viņi plēsīsies savā starpā kā parasti zvirbuļi. Dzīve mežā bija daudz patīkamāka, bet, ko lai dara, esmu tomēr Visu Pūču Pūce, un tas nozīmē, ka man ir visādi muļķīgi pienākumi.

Piemēram, caurām dienām nikt šajā šaurībā un burzmā... Bet ne jau par to es gribēju runāt. Īstenībā man ļoti nepatīk atvadīties, tā ir tāda traki skumja padarišana, un mēs jau vienreiz atvadījāmies. Vai nu tā gluži būs, ka uz mūžīgiem laikiem. Varbūt reiz mēs atkal tiksīmes, nekad jau neko nevar zināt. Nuja, tu droši vien būsi mazliet pārsteigta, bet...

Pūce pamāja ar spārnu. Agnese ieraudzīja no sienas atraujamies vairākas žiglas ēnas, kas tā jocīgi, aplī saķērušās, pa gaisu tuvojās viņai, un tad Agnese juta, ka viņas galvai viegli uzgulst kāds priekšmets. Tā bija šaura, smalka metāla stīpiņa.

– Tagad tu esi sikspārņu karaliene! – svinīgi pasludināja Pūce.

– Sikspārņu karaliene!? – Agnese bija nevis mazliet pārsteigta, bet pilnīgā nesaprašanā.

– Nuja. Tikko tevi kronēja. Atvaino, ka bez mūzikas un ceremonijām, bet sikspārņi necieš ārišķīgas izdarības un pārliecīgu greznību.

– Bet... man taču nav nekāda sakara ar sikspārņiem, man nav spārnu, un es nemāku lidot, un es neķeru kukaiņus un neprotu sikspārņu valodu, un neko par tiem nezīnu... Un vispār – kāda es karaliene! – Agnese apjuka aizvien vairāk. Šķita, ka viņu grib izjokot, turklāt diezgan muļķīgā veidā. Karaliēņu būšanas viņai bija pilnīgi svešas, bet, kā valdīt pār sikspārņiem, to viņa pat iedomāties nevarēja. Un ko tas īsti nozīmē – valdīt?

– Tā vis nesaki, – nopietni iebilda Pūce. – Toreiz, kad tu un Lielais kāvāties ar skrandulāčiem, – tu taču visiem dzirdot paziņoji, ka esi sikspārņu karaliene.

– Tas bija tikai pa jokam. Es domāju, ka tā varēs iebaidīt skrandulāčus, un tie patiesi sabijās. Nu nē, īsta karaliene es nekādi nevaru būt, jo man jāsteidzas mājās, es vairs nedrīkstu te palikt. Es negribu būt karaliene!

– Un, lūk, – Pūce nelikās dzirdam. – Sikspārnis, kuru tu toreiz bijī piekārusi pie kleitiņas, tam teikto pastāstīja citiem sikspārņiem. Sikspārņi sanāca kopā un izlēma, ka no tevis iznāktu pati labākā sikspārņu karaliene. Redzi, tas ir ļoti sens un garš stāsts, ko nav nemaz tik viegli izstāstīt, jo to, kā bija īstenībā, zina tikai paši sikspārņi. Es zinu to, ko viņi paši uzskatīja par vajadzīgu man pastāstīt, un tas ir diezgan maz. Sensenos laikos sikspārņi izvēlējās valdnieku no savas cilts. Bet reiz notika tā, ka par valdnieku gribēja kļūt un valdīt uzreiz divi sikspārņi – abi vienlīdz gudri un spēcīgi. Neviens nevēlējās piekāpties. Tad katrs savāca savu piekritēju karapulku un sākās briesmīgs sikspārņu karš, kurā pamazām iesaistījās visi pasaules sikspārņi. Karš ilga daudzus gadus, un tajā aizgāja bojā bezgala daudz sikspārņu; cilts bija tuvu izmiršanai. Kaujās krita arī abi vadoņi, nu gan sikspārņi sāka domāt, kāpēc viņiem jāznīcina citam citu? Beidzot tie salīga mieru un izlēma: lai nekad vairs neatkārtotos savstarpējie kari, valdnieks nedrīkst būt sikspārnis. Valdniekam jābūt tādām, kas nespēs sikspārņus saņaidot savā starpā. Sikspārņu pirmais likums – neviens sikspārnis nedrīkst pavēlēt citam. Kurš vismazāk zina par sikspārņiem un tādējādi nevarēs iejaukties viņu darīšanās? Protams, ka cilvēks! Tolaik slavens burvis

izkala sikspārņu valdnieka kroni, to pašu, kas tagad tev galvā. Tas esot brīnumkronis, tikai bezgala ilgi nogulējis paslēpts Pils apakšzemē, tāpēc paši sikspārņi aizmirsuši, kas tie ir par brīnumiem, ko spēj darīt kronis, un kādā veidā var brīnumus darīt. Pašlaik tā ir visparastākā zelta stīpiņa, nekas vairāk. Taču izrādījās, ka arī cilvēki bija nekam nederīgi valdītāji, jo viņi visādos viltīgos veidos mēģināja izmantot nakts lidoņus savā labā, un tas nu sikspārņiem galīgi nepatika. Tāpēc sikspārņi savam pēdejam valdniekam kroni nozaga un paslēpa tik slepenā vietā, ka tūkstošiem gadu neviens to nav spējis atrast, kaut arī meklējuši ir daudzi. Kopš tā laika sikspārņi mīt pagrabos, istabaugšās, visādās spraugās un nelabprāt saietas ar tiem, kas nav sikspārņi. Pat mēs, pūces un citi naktsputni, neko daudz par viņiem nezinām. Tomēr, kā saka paši sikspārņi, tā neesot nekāda jaukā dzīve. Viņi bezgala ilgojoties pēc kāda nesikspārņa, kurš domātu par viņiem. To sikspārņi uzsvēra īpaši – esot bezgala nelāga vientulības sajūta, ja neviens nedomājot par viņiem un nepieminot ar labu un sirsnīgu vārdu.

Un nu viņi satika tevi – drosmīgu, līdzjūtīgu un pieklājīgu – kas, starp citu, nav nemaz tik mazsvarīgi, jo sikspārņi ļoti augstu vērtē pieklājību un sirsnību, daudz augstāk par visādām burvju mākslām, – saprata, ka tu pretēji citiem cilvēkiem, kuri piedēvē sikspārņiem nez kādas ļaundarības, vari viņus iemīlēt, ka apakšzeme un tumsa tev ir patvērums tāpat kā viņiem, un vispār – ka tu esi jauka un sirsnīga meitene. Vārdu sakot, viņi uzskata, ka tu

būsi vislabākā un piemērotākā sikspārņu karaliene, un jutīsies ļoti apbēdināti, ja tu atteiksies.

– Bet ja nu es nemācēšu būt karaliene? – Agnese vēl šaubījās.

– Tev nekas nebūs jāmāk, – pacietīgi skaidroja Pūce. – Sikspārņiem pietiks ar to, ka viņi zinās tevi esam par karalieni, zinās, ka tu lāgu lāgiem domāsi par viņiem. Un tev nekas nebūs jādara, jo sikspārņi paši labāk zina, kas viņiem jādara. Visādas karaliskās kaprīzes vai muļķīgas pavēles – tās taču tu viņus nespiedīsi pildīt, vai ne? Tu tikai domāsi par sikspārņiem, un viņi domās par tevi. Manuprāt, tas ir ļoti jauki. Zini, ar pūcēm gan nav tik viegli. Pūces reizēm mēdz būt paši neciešamākie radījumi pasaulē...

Agnesei nācās vien piekrist, un, taisnību sakot, tas likās diezgan vilinoši – būt karalienei, tikpat īstai kā Pūce, ar visu kroni, kaut arī bez karaļvalsts. Bet varbūt otrādi – īstenībā viņa pārvaldīs vislielāko karaļvalsti pasaulē, karaļvalsti bez robežām, kura sauktos Nakts un Gaiss? Agnese – sikspārņu karaliene... Gandrīz vai galva reiba, to iedomājoties. Agnese stingri nosolījās klātesošajiem sikspārņiem būt tik laba karaliene, cik vien mācēs, neizdot vispār nekādas pavēles un ļoti daudz domāt par viņiem. Pēc tam viņa pēdējo reizi apmīļoja Pūci, vairs nemaz nejudamās neveikli – var taču viena karaliene atļauties samīļot otru! –, uz atvadām palocījās Vecajam Ūpim un pārējām svītas pūcēm, kuras cienīgi klanījās pretī, un izgāja gaitenī. Tur jau nepacietīgi miņājās Laikavecis.

Pili droši vien notika brīnumu lietas, bet no tā visa Agnese neko neredzēja, jo vajadzēja steigties – laiks nepielūdzami ritēja uz priekšu gan Agnesei, gan mammai un tētim. Garie gaiteni un kāpnes tagad bija viscaur spoži apgaismoti un likās pat jauki, visur šurpu turpu joņoja cilvēki, visur kaut kas tika darīts, atjaunots, burts, uzburts, atburts un pārburts. Likās, ka šajā ņudzeklī Agnesei nebija vietas. Visi ļaudis šķita tik aizņemti darbā, tādi kā augstprātīgi un nepieejami. Katrā ziņā viņa nevarēja iedomāties, par ko varētu runāt, piemēram, ar magu, kurš, degunu izslējis, neko apkārt neredzēdams, drāzās garām. Šī pasaule Agnesei bija tik ļoti sveša, ka viņa nemaz negribēja te ilgāk uzkavēties. Tomēr, pirms viņa nokāpa lejā pagalmā, gadījās kāda savāda sastapšanās. Uz kāpnēm Agnese ievēroja mazu, kaut kur redzētu meiteni, ļoti līdzīgu viņai pašai. Ielūkojusies uzmanīgāk, Agnese atcerējās. Tā bija sapnī redzētā mazā, nelaimīgā feja ar pazudušo brīnumnūjiņu. Tagad brīnumnūjiņa bija fejai rokā un viņa nepavisam neizskatījās raudulīga, pavisam pretēji – viņa lieliski mācēja rīkoties ar nūjiņu. Tobrīd mazā feja zaglīgi pavērās apkārt un, domādama, ka viņu neviens neredz, pamāja ar brīnumnūjiņu. Acumirkli kolonnai, pie kuras viņa stāvēja, izauga milzum liela auss. Vēl mājiens – un kolonnai izauga otra auss. Ausainais akmens stabs tagad izskatījās neizsakāmi jokains, un Agnese nenoturējās un iesmējās. Priecīgi smējās arī mazā feja. Viņa gatavojās pamāt vēlreiz, bet Agnese tā arī neuzzināja, par ko tiks pārvērsta

kolonna, jo fejas priekus iztraucēja Laikaveča bargais uzsauciens – ko viņa maitājot arhitektūru, Pili tāpat esot sakrājies milzums nebūšanu, un nevienam neesot laika noņemties ar fejas muļķību labošanu. Mazā feja izbijusies sarāvās, žigli aizbēga nostāk – un piepeši pazuda milzīgajā spogulī, kas nez no kurienes bija uzradies kāpņu pagriezienā. Vēl tikko spogulī atspoguļojās gan Agnese, gan Laikavecis, gan mazā feja – bet tad feja it kā saplūda kopā ar savu attēlu un izgaisa kaut kur spoguļa dziļumos, iepriekš pār plecu šķelmīgi, gluži kā senai draudzenei, uzsmaidījusi Agnesei. (Tobrīd Agnese vēl nezināja, ka ne jau tāpat vien feja atnāca pie viņas sapnī un reiz viņas patiesi sadraudzēsies un kopā piedzīvos visādus dīvainus notikumus, un varbūt pat iekulsies nepatīkšanās – bet tas jau būs citā stāstā.)

Pagalumā Agnese atvadījās no Laikaveča un iekāpa četriem zirgiem aizjūgtā kariatē. Tā bija labi pazīstama kariete – pirms dažām dienām Agnese tās mantu kastē ieradās Pilsētā. Un sikspārnis joprojām uz durtiņām. Agnese nosprieda, ka viņai šis ģerbonis ir īsti piemērots un ka Divgalvis savulaik rīkojies ļoti tālredzīgi, pavēlēdams uz savas karietes durvīm uzzīmēt sikspārni. Tagad visiem būs skaidrs – šai kariatē brauc neviens cits kā pati Viņas Augstība Sikspārņu Karaliene.

Kariete neapstādamās traucās stundas četras vai piecas, un visu šo laiku apkārt nebija nekā interesanta – vienmuļš mežs un tikai retumis pazibēja klājākas vietas ar ceļmalas mājām. Tostarp Agnese pazina arī tās mājas, kur viņa nakšņoja kūtisaugšā un

pirmo reizi ieraudzīja Divgalvi. Saimnieks – tas pats, kam Pūce nočiepa maizes klaipu, – pašlaik bija uzrāpies jumta čukurā un lāpīja ciet lielākos caurumus.

Un tad jau Agnese bija mazajā ciematā, kuru veidoja viena pati Jocīgā iela un kurā sākās viņas piedzīvojumi. Tepat arī bija Lielā māja, pareizāk sakot, mājiņa. Tagad vārtiņi bija salaboti, logu rūtis saulē spoži mirdzēja, bet pagalmā pie lieveņa, nez no kurienes uzradies, ziedēja ceriņu krūms. Un uz lieveņa, gluži kā zinādams par Agneses ierašanos, stāvēja Lielais un smaidīja. Jā, Lielais pa šo mazo laiciņu patiesi bija krietni pārvērties, un tas bija noticis bez jebkādam burvestībām. Pinkainā, nekoptā bārda un izspūrušie mati rūpīgi apcirpti un saķemmēti, drēbes jaunas un tīras, pēcāk Agnese ievēroja, ka arī nagus viņš bija apgriezis. Lielais vairs nemaz neatgādināja aizdomīgo un bīstamo laupītāju bandas vadoni, kā agrāk. Varētu pat sacīt – viņš bija iznesīgs un elegants, cik nu elegants spēj būt tāds liels un neveikls cilvēks. Tikai resnais vēders drusku bojāja kopiespaidu, toties bez vēdera viņš nebūtu tik omulīgs.

Arī Lielā māja šķita mazliet izmainījusies. Tiesa, istabu iekārtojums gan bija diezgan pieticīgs, vismaz salīdzinājumā ar to spožumu un greznību, ko Agnese garāmskrienot ar vienu aci redzēja atjaunojamies Pili, toties visas mēbeles bija stūrainas, ļoti pamatīgas un masīvas – tādas, lai varētu izturēt Lielā svaru, pat neiekrakšķoties. Tagad būtu jauki ap-sēsties virtuvē pie mājīgi sprakšķošās plīts, divatā

pavakariņot un slinki pārmiēt kādus vārdus par kopā piedzīvoto, un pēc tam ilgi, ilgi klusēt... Tomēr nedrīkstēja kavēties, un to saprata arī Lielais.

– Tad nu tagad tu iesi prom, – viņš teica.

– Jā, – nopūtās Agnese. – Mamma un tētis gaida.

– Un tev galīgi nav laika, – vēl drūmāk piebilda Lielais.

– Tā nu tas ir, – piekrita Agnese.

Viņai sametās gluži skumji ap sirdi. Visa šī teiksmu pasaule bija diezgan briesmīga, un viņai nācās tik daudz baidīties un bēgt, tomēr negribējās tik steidzīgi aiziet. Taisni žēl, ka jāaiziet tad, kad viss sāks mainīties un pārvērsties, un viņa nekā no tā neredzēs. Agnese apsoliņās sev katru dienu domāt ne tikai par sīkspārņiem, bet arī par Lielo, Pūci, Laikaveci. Ko var zināt, varbūt viņi to jutīs un arī atcerēsies Agnesi.

Lielais paņēma Agnesi pie rokas, kaut arī tas nemaz nebija vajadzīgs, jo ceļu viņa zināja pati, un uzveda mājas otrā stāva mazajā skabūzītī. Tagad tur stāvēja grezns, kokgriezumiem rotāts galdiņš uz vienas pekas. Uz tā atradās divi ērmīgi svečturi, un vēl tur bija dziļš atzveltnes krēsls, kura roku balstu rotāja lauvu vai lāču purni. Viss tieši tā, kā Grāmatā, – to Agnese labi atcerējās.

– Ir laiks... – sērīgi nopūtās Lielais, un seja viņam savilkās kā uz raudāšanu. Kas tad nu vēl nebūs, asaras tādām lieliem vīriem nepavisam nepiestāv! Tālab Agnese, piegājusi pie galdiņa un ar vienu roku pret to atbalstījusies, starojoši uzsmaidīja Lielajam, cik priecīgi vien mācēdama. Un tad viņa juta – tūlīt, tūlīt kaut

kas notiks, kaut kas nāk un tuvojas, bet varbūt viņa pati kaut kam neprātīgā ātrumā brāzās pretī. Viņa dziļi ievilka elpu un aizvēra acis, lai nesareibtu galva.

Kad viņa pēc mirkļa tās atvēra, bija pazudis gan Lielais, gan galdiņš, pret kuru viņa tikko bija balstījusies, gan dziļais atzveltnes krēsls. Agnese atkal stāvēja un jutās bezgala vientuļa tai pašā Jocīgās ielas mājiņas skabūzītī, kurā pirms piecām dienām – bet varbūt vakar – kā nu tagad būs ar tiem laika rēķiniem? – sākās viņas piedzīvojumi. Grīda aizvien vēl bija piedrazota, un pa noputējušo lodziņu iespīdēja tik maz gaismas, ka telpā valdīja drēgna puskrēsla. Kaut kur tepat netālu dobji dunēja ielas troksnis.

Tagad viņa bija atgriezusies... Pēkšņā satraukumā Agnese aptaustīja, vai sikspārņu karalienes kronītis vēl ir galvā – vai tas nav palicis pasaku zemē kā tikai tai piederīgs. Bet tepat vien kronītis bija, paslēpies Agneses matos, no malas pavisam neredzams.

Agnese izgāja laukā. Bija dzestra agra rīta stunda, un lielās peļķes, kurās žilbinoši atspīdēja saule, vēl liecināja par vakardienas negaisu. Retie garāmgājēji steidzās uz darbu, katrs aizņemts ar savām domām, un neviens nepievērsa uzmanību mazajai un pavisam parastajai meitenei, kādas ik dienu gadās sastapt desmitiem. Bet mazā meitene tagad raudzījās uz viņiem gluži citādi – ja tikai šie cilvēki zinātu, ja tikai viņi zinātu kaut mazu daļiņu no tā, ko zina Agnese... Saprotams, garāmgājēji neko nezināja. Šai pasaulē viss joprojām bija pa vecam. Un Agnese steidzīgi devās mājup.

Dzīvokļa durvis atvēra mamma, no pārdzīvotā satraukuma galīgi pelēku un saraudātu seju. Tikai tagad Agnese aptvēra, cik šausmīga mammai un tētīm ir bijusi šī nakts. Bet cik šausmīgas Agnesei ir bijušas piecas dienas šai naktī! Un viņa steidzīgi metās mammai ap kaklu, viss pārdzīvotais lauztin lauzās laukā, un viņa neļāva vecākiem bilst ne vārdu, neļāva uzdot nevienu jautājumu, negribēja dzirdēt nevienu pārmetumu – viņa uzreiz sāka stāstīt, tepat, uz sliekšņa stāvēdama.

Nav zināms, vai Agneses mamma un tētis noticeja vai ne. Viņi apmulsuši sēdēja istabā uz divāna un klausījās, bet turpmāk šī nakts, kad Agneses nebija mājās, un viņas piedzīvojumi netika pieminēti ne ar vārdu. Un tikai reiz Agnese nejauši noklausījās, kā tētis virtuvē gandrīz izmisušā balsī skaidro mammai: – Viņa pati to nevarēja izdomāt! Tas nav iespējams! Mazas meitenes gluži vienkārši tādas lietas nemāk izdomāt...

Protams, vēl jau Agneses piedzīvojumus apliecināja sikspārņu karalienes kronis, kuru tētis ilgi un neuzticīgi pētīja un grozīja, nez kāpēc pat iekoda stīpiņā un pēc tam, aplūkojis koduma vietu, kurā bija palikušas zobu pēdas, apmulsis paziņoja: – Man liekas, ka tas ir zelts. Neticami, patiešām neticami. Vispār man trūkst vārdu...

Tētīm laikam patiešām trūka vārdu, jo viņš par to vairs nerunāja. Bet Agnese dzīvoja tālāk kā visparastākā meitene – rudenī gāja skolā un pēcpusdienās dzīvojās pagalmā. Tomēr nevienai draudzenei

viņa neiedrošinājās stāstīt – lai kā reizēm gribējās palielīties – par saviem piedzīvojumiem, jo neviens jau arī neticētu – vien pasmietos. Taisnību sakot, tāda, kā iepriekš, viņa vairs nebija. Tagad Agnese nemaz nebaidījās no tumsas. Viņai patika vienai ilgi palikt tumsā, patika naktis, kad varēja aizvērt savas istabas durvis, atlaisties gultā un klusumā mierīgi sapņot. Reizēm Agnese atmodās dziļā naktī, kad citi jau gulēja, piegāja pie loga un ilgi raudzījās melnajās debesīs. Tad viņa uzlika galvā sikspārņu karalienes kronīti un mazliet arī jutās kā karaliene. Viņa gaidīja, vai tomēr nenotiks kaut kas neparasts un brīnumains, jo zināja, ka kronis tomēr ir brīnumkronis. Bet nekas brīnumains, protams, nenotika, vien retumis – bet varbūt tā tikai likās – gar logu pašāvās žiglas, mazas ēnas. Vai tie bija sikspārņi, to Agnese nezināja, tomēr cerēja, ka gluži aizmirsta nav. Un arī pati viņa nekā neaizmirsta – tādās reizēs, kā jau solījusies, Agnese ilgi domāja par jaukajiem, pūkainajiem nakts lidoņiem, atcerējās Pūci un Lielo, un Laikaveci un reizēm šausmās nodrebinājās, kad atmiņās nez no kurienes izlīda arī Tumsas Valdnieks.

Kas notika ar Jocīgo ielu? Turp Agnese aizgāja nākamajā dienā pēc atgriešanās, bet Jocīgās ielas gandrīz vairs nebija. Tur rosījās strādnieki ar cirvjiem un laužņiem, bija sabraukušas kravas automašīnas un celtņi, ducināja buldozeri, piesmirdinādami visu apkārtni ar benzīna smaku, un pāris dienās Jocīgā iela tika noslaucīta no zemes virsas. Pēc tam tur izraka milzīgas bedres un sāka likt pamatus jaunām

mājām – tādām ļoti garlaicīgām, bez īstiem pagalmiem un noslēpumainiem kambariem. Šādās mājās droši vien nekad nenotiek Nejausie Gadījumi un neparādās Sliekšņi uz citām pasaulēm...

Notikumi pamazām aizvien vairāk attālinājās, un reizumis Agnesei pat sāka likties, ka viņa redzējusi mazliet briesmīgu sapni ar laimīgām beigām. Tā šķita arī tāpēc, ka tagad pie viņas sapņos bieži cieņojās Pūce, – uztupās gultas kājgalī un stāstīja, un stāstīja, un stāstīja. Bet, ko viņa īsti stāstīja, to Agnese atmodusies vairs neatminējās, vien juta, ka Pūce visu laiku viņu mīlīgi dēvē par savu pūcesbērnu. Bet tie tomēr bija jauki un patīkami stāsti, jo pēc šīm naktīm Agnese allaž augu dienu jutās apbrīnojami žirgta, priecīga un laimīga. Tālab viņa ar ilgām gaidīja katru nākamo nakti un nākamo sapni, cerēdama sastapt savu draudzeni Visu Pūču Pūci.

Bet ko Agnese nezināja... Viņa nezināja daudzko. Piemēram, to, ka pasaku un teiksmu zeme nebūt nav aiz trejdeviņiem kalniem un trejdeviņām jūrām, ne sasniedzama, ne atrodamā. Šī zeme bija tuvu, pavisam blakus. Un vēl viņa nezināja, ka pienāks laiks, un tas būs pavisam drīz, kad Agnese Pūci satiks ne tikai sapnī. Viņai priekšā būs jauni piedzīvojumi, briesmas un noslēpumi, un viņa uzzinās, ka būt iespārņu karalienei – tas nebūt nav tikai viegls goda pienākums.

SATURS

PIRMĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnese nokļuva Jocīgās ielas jocīgajā mājā,
un arī par to, kā viņa sastapa ugunsilvēciņu, un vēl par to,
kā Agnese atrada noslēpumaino grāmatu,
kurā ieraudzīja pati sevi.*

5

OTRĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnesi nekrietnā veidā aplēja ar ūdeni
no galvas līdz kājām, un arī par to,
kā viņa iepazinās ar Lielo,
un vēl par tām divainajām un neparastajām lietām,
ko Agnese uzzināja un pieredzēja.*

18

TREŠĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnese pieredzēja lielo cīņu ar liesmekļiem,
un arī par uzbrukumu Lielā mājai, un vēl par to,
kā Agnesei tikai par mata tiesu
izdevās izvairīties no skrandulāču gūsta.*

30

CETURTĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnese satikās ar Pūci, un arī par to,
kā viņas kopā uzsāka ceļu uz Pilsētu, un vēl par to,
kā Agnese ieraudzīja divgalvaino ķēmu.*

42

PIEKTĀ NODAĻA

*Par to, kādā veidā Agnese nokļuva ne tikai Pilsētā,
bet arī pašā Pilī, un arī par to,
kā viņa maldījās tumšajās zālēs, un vēl par to,
kā Agnese nonāca zem valdnieka brokastu galda.*

57

SESTĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnese nonāca Pils pagrabos,
un arī par to, kā viņa domāja, neko neizdomādama,
un vēl par to, kā Agnese atrada Lielo.*

76

SEPTĪTĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnese atkal satikās ar Pūci,
un arī par to, kādā veidā nakts lidoni atbrīvoja Lielo,
un vēl par to, kā Agnese beidzot izkļuva no Pils.*

90

ASTOTĀ NODAĻA

*Par to, ko zināja teikt Vecais Ūpis, un arī par to,
kā viņi atrada Laikaveci, un vēl par to,
kā Agnesei kļuva skaidras daudzas – tomēr ne visas –
šīs pasaules būšanas un nebūšanas.*

105

DEVĪTĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnesei un Lielajam veicās ar Grāmatas izzagšanu
no slepenās istabas, un arī par tām nepatikšanām,
kādas viņi iekūlās, bēgdami no Pils, un vēl par to,
kā Agnese izlasīja Grāmatā pati par sevi.*

124

DESMITĀ NODAĻA

*Par to, kā Agnesei vienai bija jātiek galā
ar svešās pasaules lietām, un arī par bēdīgo ainu,
kuru viņa ieraudzīja no Lielā Pulksteņa torņa,
un vēl par to, kā Agnese iekrita skrandulāču nagos.*

142

VIENPADSMITĀ NODAĻA

*Par Agnesi, kas nokļuvusi pēdējā nodaļā,
kurā notiek tas, kas parasti notiek
brīnumainu stāstu pēdējās nodaļās.*

154

**OBLIGĀTAIS
EKSEMPLĀRS**

2,80

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA
0304038858

2004-3
304

Manu meitu sauc Agnese. Kad viņa sāka iet pirmajā klasē, es iedomājos: redz, Agnese aug liela, bet es, rakstnieks būdams, vēl neesmu iedomājies viņai nevienu pasaku. Tāpēc nolēmu uzrakstīt tādu manu pasaciņu, kurā galvenā varone būtu viņa pati, Agnese. Tācu pasaka neparko neapbēdēja būt mana, viņa stiepās un stiepās garumā. No rītiem es rakstīju, bet vakaros lasīju Agnesei priekšā pa dienu sacerēto. Es varbūt pat nebūtu pabeidzis grāmatu, ja Agnese katru vakaru nepieprasītu turpinājumu. Īsternībā mēs grāmatu rakstījām divatā: es un mana meita. Kad Agnese pabeidza pirmo klasi, arī grāmata bija gatava. Pēc tam māksliniece Anīta Kreituse uzņēma bildes. Tajās attēlotā Agnese ir drusku līdzīga manai meitai.

Autors

ISBN 9984-36-190-X
9 789984 361901